

รายงานการพิจารณาศึกษา
“การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหา
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและ
ปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

สำเนา บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา โทร. ๐ ๒๒๐๖ ๖๖๙๙ ต่อ ๓๓๒๐
ที่ สว.๐๐๑๐.๑๐/(ร๕๕) วันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

กราบเรียน ประธานวุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗/๒๕๖๒ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๗) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุทสาหกรรมการป้องกันประเทศ และการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัจจุบันคณะกรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

(๑) พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	ประธานคณะกรรมการ
(๒) พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) พลเอก จีระศักดิ์ ขมประสพ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายถวิล เปี่ยมศรี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	เลขาธิการคณะกรรมการ
(๖) ศาสตราจารย์นิสตาร์ เวชยานนท์	โฆษกคณะกรรมการ
(๗) พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	รองโฆษกคณะกรรมการ
(๘) พลเอก อู๊ด เบื่องบน	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๙) พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๐) พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
(๑๑) พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	
(๑๒) นายเชิดศักดิ์ สันติวรวุฒิ	
(๑๓) นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี	
(๑๔) คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	
(๑๕) ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์	
(๑๖) นางสาวปิยฉัตร วันเฉลิม	
(๑๗) พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์	
(๑๘) พลเอก ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้	
(๑๙) นายอนุสิทธิ์ คุณากร	

บัดนี้ คณะกรรมการ....

บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาเรื่อง “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าว ต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และนำเสนอรายงานของคณะกรรมการต่อที่ประชุมวุฒิสภาเพื่อพิจารณาต่อไป

(ลงชื่อ) พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
(บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์)
ประธานคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

สิริกร อังกาบ
(นางสิริกร อังกาบ)
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
การทหารและความมั่นคงของรัฐ

นพดล ฉิมมี
(นาย นพดล ฉิมมี)
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ
การทหารและความมั่นคงของรัฐ

กลุ่มงานคณะกรรมการการทหาร
สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
โทร. ๐ ๒๘๓๑ ๙๑๘๙

อดิสร พิมพ์
สิริกร ทาน

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์
ประธานคณะกรรมการ

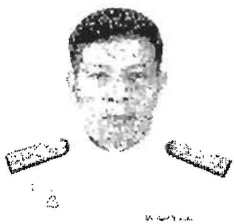
พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

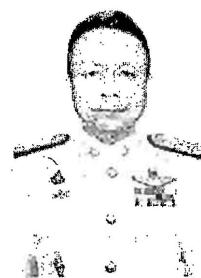
นายถวิล เปลี่ยนศรี
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

พลเอก สมหมาย เกาฏีระ
เลขานุการคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์นิสดารก์ เวชยานนท์
โฆษกคณะกรรมการ

พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์
รองโฆษกคณะกรรมการ

คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

พลเอก อู๊ด เบื่องบน
ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก วัฒนา สรรพานิช
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ
กรรมการ

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
กรรมการ

นายเชตศักดิ์ สันติวรุต
กรรมการ

นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี
กรรมการ

ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์
กรรมการ

นางสาวปิยฉัตร วันเฉลิม
กรรมการ

พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
กรรมการ

พลเอก ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้
กรรมการ

นายอนุสิทธิ์ คุณากร
กรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
รวมทั้งการรักษาความมั่นคง และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล

พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ
ประธานคณะกรรมการ

ศาสตราจารย์นิสสารก์ เวชยานนท์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง

คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง

พลโท สุเมธ ไมตรีประศาสน์
อนุกรรมการ

พลโท อุดมศักดิ์ บัวพรหมมาตร
อนุกรรมการ

พลโท เฉลิมชนม์ ดวงกลาง
อนุกรรมการ

พลตรี เวชยันตร์ ชูดวง
อนุกรรมการ

พลตรี ไพศาล หนูสังข์
อนุกรรมการ

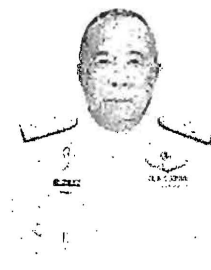
พลตำรวจตรี ปรัชเดช เกตุพันธ์
อนุกรรมการ

นายวีระพันธ์ อภัยรัตน์
อนุกรรมการ

นางสาวปรียาภรณ์ ดวงพิกุล
อนุกรรมการ

พลเอก สมชาย เพ็งกรุด
เลขานุการคณะกรรมการ

รายนามที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑. พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒. นายถวิล เปลี่ยนศรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓. พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๔. พลเอก อุต บุญบง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๖. พลเอก วัฒนา สรรพานิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๗. พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๘. พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๙. นายเชิดศักดิ์ สันติวรฤทธิ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๐. ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๑. นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. พลเรือเอก พัลลภ ตรีศานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นายเกษิธิศ อาชาวคุณ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายธานี อ่อนละเอียด	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายสุวัฒน์ ตันยวรรธนะ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. พลเอก สุนัย สัมปัตตะวนิช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. พลเอก ปรีชา เทียมฉัตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. พลเอก ณ์ทกร เกิดสุขผล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. พลเอก ชินวัฒน์ แม้นเดช	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. พลเรือโท ยุทธชัย ลีลาสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๒. พลโท เกรียงไกร ศรีรักษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๓. พลโท ภูวดล พลนาค	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๔. พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๕. พลโท ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๖. พลโท วินัย ฉันทับ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๗. พลตรี ฐิตวัชร เสถียรทิพย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๘. พลตรี ดิเรก ดีประเสริฐ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๙. พันเอกหญิง องค์กร ประคองจิตร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๐. นางสาวนฤนาท บัวทอง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๑. นางสาววิเรชา ปัญจมานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๒. นายสมพงศ์ อนุยุทธพงศ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๓. นางเด่นเดือน กลั่นสอน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๓๔. นาย สงกรณ์ เสียงสืบาติ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

รายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้”
ของคณะอนุกรรมการพิจารณาการศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล
ในคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ
วุฒิสภา

ด้วยในคราวประชุมวุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) เมื่อวันอังคารที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๖๒ ที่ประชุมวุฒิสภาได้ลงมติตั้งคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ ซึ่งเป็นคณะกรรมการสามัญประจำวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๗๘ วรรคสอง (๗) มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ กระทู้กิจการ พิจารณาสอบหาข้อเท็จจริง หรือศึกษาเรื่องใด ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทางการทหารทั้งปวง อุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และการพัฒนาประเทศ และที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงแบบองค์รวม พิจารณาศึกษา ติดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ และแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ตามหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าวต่อวุฒิสภา ตามข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๘ ดังนี้

๑. การดำเนินงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑.๑ คณะกรรมการดำเนินการเลือกตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑.๑ พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์	ประธานคณะกรรมการ
๑.๑.๒ พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๑.๑.๓ พลเอก จิระศักดิ์ ขมประสพ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๑.๑.๔ นายถวิล เปลิยนศรี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๑.๑.๕ พลเอก สมหมาย เกาฏีระ	เลขาธิการคณะกรรมการ
๑.๑.๖ ศาสตราจารย์นิสดาร์ก เวชยานนท์	โฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๗ พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์	รองโฆษกคณะกรรมการ
๑.๑.๘ พลเอก อู๊ด เบื่องบน	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑.๑.๙ พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๑.๑.๑๐ พลเอก....

- ๑.๑.๑๐ พลเอก วัฒนา สรรพานิช ที่ปรึกษาคณะกรรมาธิการ
๑.๑.๑๑ พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ
๑.๑.๑๒ คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์
๑.๑.๑๓ นายเชิดศักดิ์ สันติวรฤทธิ
๑.๑.๑๔ นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี
๑.๑.๑๕ ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์
๑.๑.๑๖ นางสาวปิยฉัตร วันเฉลิม
๑.๑.๑๗ พลเอก เฉลิมพล ศรีสวัสดิ์
๑.๑.๑๘ พลเอก ณรงค์พันธ์ จิตต์แก้วแท้
๑.๑.๑๙ นายอนุสรณ์ คุนมากร

๑.๒ คณะกรรมาธิการได้แต่งตั้งและมอบหมายคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษา การป้องกันและแก้ไขปัญหามันคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคง และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล พิจารณาศึกษาเกี่ยวกับการทบทวนกิจกรรม การศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ซึ่งคณะอนุกรรมาธิการ ประกอบด้วย

- ๑.๒.๑ พลเอก จีระศักดิ์ ชมประสพ ประธานคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๒.๒ ศาสตราจารย์นิสสารก์ เวชยานนท์ รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่หนึ่ง
๑.๒.๓ คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์ รองประธานคณะอนุกรรมาธิการ คนที่สอง
๑.๒.๔ พลโท สุเมธ ไผ่ศรีประศาสน์ อนุกรรมาธิการ
๑.๒.๕ พลโท อุดมศักดิ์ บัวพรหมมาตร อนุกรรมาธิการ
๑.๒.๖ พลโท เฉลิมชนม์ ดวงกลาง อนุกรรมาธิการ
๑.๒.๗ พลตรี เวชยันต์ ชูดวง อนุกรรมาธิการ
๑.๒.๘ พลตรี ไพศาล หนูสังข์ อนุกรรมาธิการ
๑.๒.๙ พลตำรวจตรี ปรัชเดช เกตุพันธ์ อนุกรรมาธิการ
๑.๒.๑๐ นายวีระพันธ์ อภัยรัตน์ อนุกรรมาธิการ
๑.๒.๑๑ นางสาวปรียาภรณ์ ดวงพิกุล อนุกรรมาธิการ
๑.๒.๑๒ พลเอก สมชาย เพ็งกรุด อนุกรรมาธิการและเลขานุการ
๑.๒.๑๓ พลเอก วรพงษ์ สง่าเนตร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๒.๑๔ นายถวิล เปลี่ยนศรี ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๒.๑๕ พลเอก สมหมาย เกาฏีระ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๒.๑๖ พลเอก อู๊ด เบื้องบน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ
๑.๒.๑๗ พลเอก สนั่น มะเร็งสิทธิ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมาธิการ

๑.๒.๑๘ พลเอก....

- ๑.๒.๑๘ พลเอก วัฒนา สรรพานิช ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๑๙ พลเอก ชูศักดิ์ เมฆสุวรรณ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๐ พลเอก อุดมชัย ธรรมสาโรรัชต์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๑ นายเชิดศักดิ์ สันติวรฤทธิ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๒ ว่าที่ร้อยตรี วงศ์สยาม เพ็งพานิชภักดิ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๓ นายทวีวงศ์ จุลกมนตรี ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๔ พลเรือเอก พัลลภ ตมิศานนท์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๕ นายเกษิตศ อาชวคุณ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๖ นายธานี อ่อนละเอียด ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๗ นายสุวพันธ์ ตันยวรรธนะ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๘ ศาสตราจารย์เกียรติคุณไกรสิทธิ์ ตันติศิรินทร์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๒๙ พลเอก สุนัย สัมปัตตะวนิช ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๐ พลเอก ปรีชา เทียมฉัตร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๑ พลเอก ฉัตรกร เกิดสุขผล ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๒ พลเอก ชินวัฒน์ แม้นเดช ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๓ พลเรือโท ยุทธชัย ลีลาสวัสดิ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๔ พลโท เกรียงไกร ศรีรักษ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๕ พลโท ภูวดล พลนาค ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๖ พลโท บุญรอด ศรีสมบัติ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๗ พลโท ไชยสิทธิ์ ตันตยกุล ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๘ พลโท วินัย นิ่งทับ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๓๙ พลตรี ฐิตวัชร เสถียรทิพย์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๔๐ พลตรี ดิเรก ดีประเสริฐ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๔๑ พันเอกหญิง องค์กร ประคองจิตร ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๔๒ นางสาวนฤนาท บัวทอง ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๔๓ นางสาววิเรชา ปัญจมานนท์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๔๔ นายสมพงศ์ อนุยุทธพงศ์ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๔๕ นางเด่นเดือน กลั่นสอน ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑.๒.๔๖ นาย สงกรณ์ เสี่ยงสืบชาติ ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

๑.๓ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเข้าร่วมการประชุมพิจารณาศึกษา ประกอบด้วย

- พลโท นักรบ บุญบัวทอง เลขาธิการประจำคณะกรรมาธิการ

๒. วิธีพิจารณา....

๒. วิธีพิจารณาศึกษา

๒.๑ คณะอนุกรรมการจัดการประชุม เพื่อพิจารณาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการทบทวน
กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๒๑ ครั้ง ดังนี้

- ๒.๑.๑ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๒ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๓ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
- ๒.๑.๔ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
- ๒.๑.๕ ครั้งที่ ๕/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๓ มีนาคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๖ ครั้งที่ ๖/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๗ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๔ วันพฤหัสบดีที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๘ ครั้งที่ ๘/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๙ ครั้งที่ ๑๐/๒๕๖๔ วันพฤหัสบดีที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๐ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑ กันยายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๑ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๒ ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๓ ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๒๙ กันยายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๔ ครั้งที่ ๑๙/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๕ ครั้งที่ ๒๐/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๖ ครั้งที่ ๒๒/๒๕๖๔ วันพุธที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๔
- ๒.๑.๑๗ ครั้งที่ ๓/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๕
- ๒.๑.๑๘ ครั้งที่ ๗/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๕
- ๒.๑.๑๙ ครั้งที่ ๑๑/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕
- ๒.๑.๒๐ ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๕
- ๒.๑.๒๑ ครั้งที่ ๑๕/๒๕๖๕ วันพุธที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๕

๒.๒ คณะอนุกรรมการดำเนินการเชิญหน่วยงานมาให้ข้อมูลข้อเท็จจริง
ประกอบการพิจารณา ดังนี้

๒.๒.๑ สำนักนายกรัฐมนตรี

- ๑) เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ
- ๒) ผู้อำนวยการสำนักข่าวกรองแห่งชาติ
- ๓) พลเรือตรี สมเกียรติ ผลประยูร เลขาธิการศูนย์อำนวยการ
บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔) ผู้อำนวยการ....

- ๔) ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร
- ๕) ผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า

๒.๒.๒ กระทรวงกลาโหม

กองทัพบก

- พลตรี อดุลย์ จันทร์มาก ผู้บังคับหน่วยเฉพาะกิจสันติสุข
จังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๒.๓ กระทรวงศึกษาธิการ

- ๑) เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- ๒) เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๓) เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- ๔) ผู้อำนวยการสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา
- ๕) ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาการศึกษาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๖) ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- ๗) รองผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๒.๔ วุฒิสภา

๑) พลเอก อภิวัชร์ หนึ่งสวัสดิ์	สมาชิกวุฒิสภา
๒) พลเอก อภิชา อภิผล	สมาชิกวุฒิสภา
๓) พลเอก ทวีป เนตรนิยม	สมาชิกวุฒิสภา
๔) พลเอก สุรเชษฐ์ ชัยวงศ์	สมาชิกวุฒิสภา

๒.๒.๕ บุคคลผู้ทรงคุณวุฒิที่เคยปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

- ๑) พลโท วินัย นิ่งทับ
- ๒) นางสาวณัฏฐินี ปิยะศิริพันธ์
- ๓) นายวาริน นาราวีทย์

๒.๓ คณะอนุกรรมการเดินทางไปศึกษาดูงาน จำนวน ๒ ครั้ง

๒.๓.๑ คณะเดินทางไปศึกษาดูงานเพื่อรับฟังบรรยายสรุปความเป็นมาของการพัฒนาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ของคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ในระหว่างวันอังคารที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๕ – วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๖๕ ณ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส ได้แก่

- ศึกษาดูงานศูนย์เรียนรู้การเพาะเลี้ยงปูทะเลบ้านโต๊ะโสม ตำบลบางปู อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี ตามโครงการพัฒนาระดับพื้นที่ชายฝั่งภาคใต้ชายแดนให้เป็น “เมืองปูทะเลโลก” และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติในพื้นที่

- พบปะพูดคุยกับผู้นำของชุมชนสังคมพหุวัฒนธรรม ตำบลบาราโหม อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี
- ร่วมประชุมหารือกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และส่วนราชการในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
- พบปะพูดคุยกับผู้นำของชุมชนสังคมพหุวัฒนธรรม บ้านโต๊ะแดง ตำบลปูโยะ อำเภอสู่ไหโก-ลก จังหวัดนราธิวาส
- ศึกษาดูงานที่ด้านพรมแดนสู่ไหโก-ลก อำเภอสุไหโก-ลก จังหวัดนราธิวาส และรัฐชายแดนไทย - มาเลเซีย
- ศึกษาดูงานที่โรงเรียนอัสตังเกียะห์อิสลามียะห์ (โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา) ตำบลบางนาค อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส
- รับฟังการบรรยายจากหน่วยเฉพาะกิจนราธิวาส ค่ายกัลยาณิวัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

๒.๓.๒ การเดินทางไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรมและการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ของคณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ในระหว่างวันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ - วันอาทิตย์ที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๖๕ ณ จังหวัดสงขลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส

- การประชุมร่วมระหว่างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ (MOA) และคณะกรรมการธิการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา ประเด็นการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
- การประชุมร่วมระหว่างศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า และศูนย์ขับเคลื่อนการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับการสร้างสังคมพหุวัฒนธรรม และการศึกษาเพื่อความมั่นคง เพื่อยับยั้งกระบวนการบ่มเพาะเยาวชนในและนอกสถานศึกษา
- ศึกษาดูงานเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรม ณ ชุมชนสองวิถีบ้านทรายขาว ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี
- การประชุมร่วมระหว่างศูนย์สันติวิธี กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า และหน่วยเฉพาะกิจสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นการแก้ไขปัญหาการบ่มเพาะเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน
๒. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตและวิธีการศึกษา

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษากิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ทั้งในส่วนวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการ ตัวชี้วัดและผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม)

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษาแบ่งเป็น ๒ ช่วง คือ

- ๑) กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการก่อน ปีงบประมาณ ๒๕๖๓
- ๒) กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ดำเนินการระหว่าง ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เพื่อให้เกิดความเข้าใจการดำเนินกิจกรรม “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” ที่ผ่านมา เพื่อกำหนดความหมายและขอบเขตกิจกรรม “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” ที่เหมาะสม
๒. เพื่อให้ได้แนวทางในการป้องกันปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่อไป
๓. เพื่อสร้างกลไกในความรับผิดชอบต่อเป้าหมายของกิจกรรมให้ชัดเจน
๔. จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคำของบประมาณในปีต่อไป
๕. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

๓. ผลการพิจารณาศึกษา

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล ได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ต่อคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา และคณะกรรมการได้มีมติรับรองรายงานดังกล่าว โดยให้ถือว่าเป็นรายงาน ซึ่งคณะกรรมการได้พิจารณาศึกษา คณะกรรมการจึงมีมติขอเสนอรายงานผลการพิจารณาศึกษาดังกล่าว เพื่อให้ที่ประชุมวุฒิสภาให้ความเห็นชอบกับผลการพิจารณาศึกษา และขอได้โปรดแจ้งไปยังคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาและดำเนินการตามแต่เห็นสมควรต่อไป ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ต่อประเทศชาติและประชาชนสืบไป

พลเอก

(สมหมาย เกาฤทธิ์)

เลขานุการคณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา

คำนำ

ปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กลายเป็นความท้าทายของรัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัยและปัญหาดูเหมือนจะมีความซับซ้อนเชื่อมโยงในหลายมิติถึงแม้ว่าสถานการณ์ความขัดแย้งและความรุนแรงดูเหมือนจะลดระดับลงอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อเทียบกับสถานการณ์ความรุนแรงในห้วงแรก นับตั้งแต่เหตุการณ์ปล้นปืนเมื่อ ๔ มกราคม ๒๕๕๗ แต่ความรุนแรงก็ยังปรากฏอยู่เป็นระยะลักษณะการก่อเหตุเป็นการจำกัดเป้าหมายที่เป็นเชิงสัญลักษณ์ของการใช้อำนาจรัฐมากขึ้นถึงแม้รัฐบาลจะทุ่มเททั้งงบประมาณและทรัพยากรมาอย่างต่อเนื่องแต่สถานการณ์ความรุนแรงก็ไม่มีแนวโน้มที่จะยุติลงโดยสิ้นเชิง

ในท่ามกลางปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นหากพิจารณาในรายละเอียดและศึกษาผ่านกรอบแนวคิดการศึกษาเพื่อความมั่นคงเราจะพบว่ามืองค์ประกอบของปัจจัยที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับการศึกษาของสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ ๑) สถาบันการศึกษาปอเนาะที่พัฒนาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดการเรียนการสอนควบคู่ทั้งหลักสูตรสายสามัญของกระทรวงศึกษาธิการและหลักสูตรอิสลามศึกษาตามนโยบายสนับสนุนการพัฒนายกระดับการศึกษาในพื้นที่ ๒) กลุ่มคนที่มีอายุอยู่ในช่วงที่เรียกว่า “วัยรุ่น” หรือ “กลุ่มเยาวชน” ซึ่งพบว่าบางส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการก่อเหตุรุนแรงในห้วงที่ผ่านมา และมีความเชื่อมโยงอยู่กับโรงเรียนที่ศึกษาอยู่ ดังนั้น การศึกษาปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจกับบทบาทและความเป็นไปของระบบการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันการศึกษาปอเนาะ รวมทั้งเยาวชนที่อยู่ในระบบการศึกษาของโรงเรียนเอกชนเหล่านั้นที่เข้าไปเกี่ยวพันกับการก่อเหตุรุนแรง จากองค์ประกอบของ ๒ ปัจจัยข้างต้น หากสามารถยุติการบ่มเพาะแก่เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา ด้วยการเสริมสร้างอุดมการณ์รักชาติ สร้างความเป็นประชาธิปไตย ให้มีความรัก ความสามัคคีและอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ เห็นควรพิจารณาทบทวนกิจกรรม “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

รายงานการศึกษาการทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ฉบับนี้ได้ศึกษากระบวนการบ่มเพาะเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา ของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยประเมินสถานการณ์และข้อมูลเชิงลึกจากหน่วยงานด้านความมั่นคง ศึกษาแผนงาน/โครงการแก้ไขปัญหาการบ่มเพาะในห้วงที่ผ่านมา จากหน่วยที่ปฏิบัติงานในพื้นที่และผู้ที่เคยปฏิบัติงานในพื้นที่ รวมทั้งจากนักวิชาการที่ศึกษา วิจัย ทั้งทางด้านวิชาการและการทำกิจกรรมให้ความรู้เชิงปฏิบัติการต่อกลุ่มเยาวชนเป้าหมาย ทั้งนี้ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำข้อมูลไปพิจารณาใช้ในการกำหนด และปรับปรุงแผนงาน/โครงการแก้ไขปัญหาการบ่มเพาะเยาวชนในและนอกสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์และมีการบูรณาการเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาเรื่อง “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน และจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งศึกษา เพื่อให้ทราบพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลง ทั้งในเรื่อง ความเป็นมา สถานการณ์ สภาพแวดล้อม และบริบทของการแก้ปัญหา ตลอดจนการวิเคราะห์ทบทวนโครงการ/กิจกรรม ภายใต้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีเป้าหมายกิจกรรมในการลดการบ่มเพาะด้วยการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับเด็กและเยาวชน ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด โดยการศึกษาข้อมูลจากทุกหน่วยงานที่ดำเนินการกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการศึกษารวบรวมข้อมูลโดยใช้ การรวบรวม และวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ที่สำคัญของหน่วยงาน การสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึก (In-depth interview) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ผลการศึกษา “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง” เพื่อยับยั้งกระบวนการบ่มเพาะ โดยระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๕ พบว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้มีการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม ที่มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการสนับสนุนทุนและเงินอุดหนุนทางการศึกษา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งไม่สามารถเห็นผลสำเร็จของการระงับยับยั้งการลดการบ่มเพาะได้อย่างชัดเจน

โครงการ/กิจกรรมที่มุ่งต่อเป้าหมายลดการบ่มเพาะที่ควรดำเนินการต่อเนื่องมีดังนี้

๑) กอ.รมน.ภาค.๔ สน. มีโครงการดังนี้ (๑) โครงการเฝ้าระวังแนวคิดหัวรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี (๒) โครงการกัมปงตักวา หรือชุมชนศรัทธา จากการดำเนินโครงการพบว่ากระบวนการบ่มเพาะในหมู่บ้านเป้าหมายลดลง โดยเป็นกิจกรรมที่สลายแนวความคิดหัวรุนแรงในหมู่บ้าน/ชุมชน แต่โครงการดังกล่าวยังไม่ได้ขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง

๒) ศธ. มีโครงการดังนี้ กลุ่มโครงการที่มุ่งเน้นเป้าหมายเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน และลดการบ่มเพาะแนวคิดหัวรุนแรงให้กับเยาวชน ได้แก่ (๑) โครงการลูกเสือ กศน.ชายแดนใต้/โครงการลูกเสืออาชีวะ/โครงการชุมนุมลูกเสือ (๒) โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๓) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๔) โครงการสอนภาษาไทย (๕) โครงการดนตรี กีฬาและการส่งเสริมอาชีพ

๓) อว. มีโครงการบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริม
พหุวัฒนธรรมสาสนพิธี ๑ วัด ๑ มัสยิด ๑ อำเภอ

๔) มท. มีโครงการ/กิจกรรมสัมมนาและการฝึกอบรมเพื่ออบรมป้องกันแนวคิด
หัวรุนแรงให้กับกลุ่มเยาวชนและสตรีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๕) กต. มีโครงการ/กิจกรรมสนับสนุนนักศึกษาไทยในต่างประเทศ

๖) คณะกรรมการผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม มีกิจกรรมโครงการขับเคลื่อน
ทางวิชาการโดยเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยใน/นอกพื้นที่และหน่วยงานภาครัฐ
ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือ บันทึกข้อตกลง (Memorandum of
Agreement (MOA)) ที่มีเป้าหมายต่อเยาวชนในสถานศึกษาตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษา
จนถึงระดับอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

สำหรับแนวทางแก้ปัญหาการลดบ่มเพาะควรดำเนินการดังนี้ ควรสร้างระบบการศึกษา
ให้มีมาตรฐาน เพื่อเป็นเกราะป้องกันไม่ให้เกิดผู้ก่อเหตุรุนแรงชุกชุม นักเรียน และเยาวชน ในระบบ
และนอกระบบการศึกษาเข้าสู่การเป็นแนวร่วม กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้อง
กับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาทักษะบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ
การเรียนการสอน การให้ออกาสเยาวชนศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบ
อาชีพ ควรขยายความร่วมมือด้านการศึกษากับนานาชาติประเทศทั้งกลุ่มประเทศมุสลิมที่มีแนวทางสันติ/
สายกลางและนอกกลุ่มประเทศมุสลิม และหน่วยงานด้านความมั่นคงควรสร้างความเข้าใจ
และการรับรู้ข้อมูลสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่กับผู้ที่เกี่ยวข้องการจัดการศึกษา เพื่อกำหนดโครงการ/
กิจกรรมที่มุ่งต่อเป้าหมายลดการบ่มเพาะให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมีดังนี้ ๑. การดำเนินนโยบายการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี
๒. การประเมินสถานการณ์ตามห้วงระยะเวลา ๓. กำหนดกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง
ที่มุ่งผลลัพธ์ในการลดการบ่มเพาะ ๔. การทบทวนการปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด ๕. การเพิ่มระดับ
การกำกับมาตรฐานสถานศึกษาเอกชน ๖. ความร่วมมือทางด้านการศึกษากับต่างประเทศ ๗. การกำหนด
นิยามศัพท์และความหมาย “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” ให้มีความเหมาะสมกับบริบท
และสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้นำไปยึดถือเป็นแนวทาง
ในการเสนอแผนงานโครงการและงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายทั้งมิติงานด้านความมั่นคงและ
ด้านการพัฒนา

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติมีดังนี้ ๑. การพิจารณาบททวนงบประมาณที่ใช้จ่ายในแผนงาน/โครงการ ๒. การกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ในแผนงานบูรณาการ ๓. การพิจารณาหลักเกณฑ์การให้ทุนการศึกษา ๔. การนำโครงการหมู่บ้านก้ำป่างัดกวามาใช้ในการลดการบ่มเพาะอย่างต่อเนื่อง ๕. การสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพุทธและมุสลิมได้เข้ารับการศึกษาริเรียนรู้และมีการทำกิจกรรมร่วมกัน ๖. การเพิ่มมาตรฐานการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา ๗. หน่วยงานด้านความมั่นคงควรสนับสนุนข้อมูลให้กับหน่วยงานด้านการศึกษา ๘. การสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรเครือข่ายค่ายเรียนรู้ให้กับเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	(๑)
บทสรุปผู้บริหาร	ก
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	-
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของการศึกษา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์การศึกษา	๔
๑.๓ กรอบแนวคิดในการศึกษา	๔
๑.๔ ขอบเขตและวิธีการศึกษา	๕
๑.๕ ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา	๖
บทที่ ๒ การดำเนินกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ก่อนแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๗
๒.๑ สภาพปัญหา	๗
๒.๒ แนวคิดในการแก้ปัญหา	๑๐
บทที่ ๓ การดำเนินกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๕
๓.๑ การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕	๑๖
๓.๒ สรุปผลการทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง	๕๑
บทที่ ๔ การวิเคราะห์และผลการศึกษา	๕๓
๔.๑ การวิเคราะห์	๕๔
๔.๒ ผลการสำรวจข้อมูลโดยแบบสอบถามและผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ	๖๑
๔.๓ สรุปผลการทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง	๖๕
บทที่ ๕ สรุปและข้อเสนอแนะ	๖๗
๕.๑ สรุปผลการศึกษา	๖๗
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๖๙
บรรณานุกรม	๗๘

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๓.๑	โครงการที่ดำเนินการโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า	๑๗
ตารางที่ ๓.๒	ตัวชี้วัด เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง	๑๗
ตารางที่ ๓.๓	เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการป้องกันแนวคิดความรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี ๑๙	
ตารางที่ ๓.๔	โครงการที่ดำเนินการโดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย	
๒๑		
ตารางที่ ๓.๕	โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ	๒๓
ตารางที่ ๓.๖	เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ๒๖	
ตารางที่ ๓.๗	โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๓๑
ตารางที่ ๓.๘	โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา	๓๗
ตารางที่ ๓.๙	โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม	๔๐
ตารางที่ ๓.๑๐	โครงการที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์	๔๑
ตารางที่ ๓.๑๑	โครงการที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	๔๔
ตารางที่ ๓.๑๒	โครงการที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	๔๖
ตารางที่ ๓.๑๓	โครงการที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	๔๘
ตารางที่ ๓.๑๔	โครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	๔๙
ตารางที่ ๕	สรุปข้อค้นพบที่เป็นการบ่งชี้	๖๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

การบ่มเพาะเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความเกลียดชังต่อเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งเป็นคนไทยพุทธ ปรากฏมาเป็นเวลานานอย่างต่อเนื่อง ที่ผ่านมามีพบว่า เด็กและเยาวชนในสถานศึกษาบางแห่งมีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเกลียดชังเจ้าหน้าที่รัฐอย่างเปิดเผย ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าห่วงกังวลและเป็นอุปสรรคต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาคความรุนแรงในพื้นที่เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากการบ่มเพาะในสถานศึกษาเป็นต้นทางของปัญหา และเป็นสาเหตุให้เกิดความแตกแยกระหว่างคนไทยพุทธและคนไทยมุสลิม ทั้งนี้ได้ตรวจพบหลักฐานและสิ่งบอเหตุว่า มีการบ่มเพาะความรุนแรง และปลุกฝังการต่อต้านอำนาจรัฐให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาซึ่งผู้บริหารหรือผู้รับใบอนุญาตบางคนมีแนวคิดดังกล่าว และเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อเหตุรุนแรงในลักษณะเป็นเครือข่าย หรือกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงเคยศึกษาอยู่ในสถานศึกษาดังกล่าว

ในมิติด้านความมั่นคง พบว่า การใช้หลักการบ่มเพาะเป็นหนึ่งในยุทธวิธีที่ใช้ในการขับเคลื่อนของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยสาระสำคัญที่ใช้ในการบ่มเพาะคือ เรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ประวัติศาสตร์ ทำให้หลงเชื่อและปฏิบัติตามแนวทางของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ดังนั้นการแก้ไขปัญหาก็ไม่สามารถกระทำได้ในระยะเวลาอันสั้น ขณะที่หน่วยงานหลักในการดูแลและแก้ไขปัญหาคการบ่มเพาะและการตรวจสอบพฤติกรรมเจ้าของสถานศึกษารวมทั้งบุคลากรการศึกษา ยังไม่สามารถติดตามผลในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษาเหล่านี้ได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัญหาเกิดจากการขาดข้อมูลเชิงลึก ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานความมั่นคงในการสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนโรงเรียนและนักเรียนที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแล

เด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งในระดับอนุบาลและประถมศึกษา นอกจากจะศึกษาในระบบการศึกษาของรัฐแล้ว ในวันเสาร์และอาทิตย์ยังต้องเข้ารับการศึกษาคความรู้พื้นฐานทางด้านศาสนาอิสลาม ภาษามลายู (อักษรยาวีและอักษรโรมัน) และภาษาอาหรับเบื้องต้น ณ ศูนย์การอบรมศาสนาและจริยธรรมประจำมัสยิด (ตาดีกา) ซึ่งกิจกรรมการศึกษาในสถานศึกษาดังกล่าวเป็นช่องทางให้กลุ่มครูสอนศาสนา (เจ๊ะฮู) ที่เป็นสมาชิกของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง เข้ามาบ่มเพาะเยาวชนเพื่อจัดตั้งเข้าสู่การเป็นแนวร่วมในระยะต่อไป กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงตระหนักดีว่า การศึกษามีผลต่อความคิดความเชื่อของกลุ่มเด็กและเยาวชน การจัดการศึกษาและสถานศึกษา จึงถูกใช้เป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะแนวคิดต่อต้านรัฐสำหรับกระบวนการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งเยาวชนในสถานศึกษามี ๒ กลุ่มหลัก คือ ๑) กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ประกอบด้วย กลุ่มบาบอหรือเจ้าของสถานศึกษาและผู้บริหารที่สนับสนุนหรือถูกบังคับต้องให้ความร่วมมือกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง หรือโดยที่ไม่รู้ว่ามีกระบวนการบ่มเพาะในสถานศึกษาของตน กลุ่มครูสอนศาสนา(อุstad) ทำหน้าที่เป็นผู้อบรมบ่มเพาะปลุกกระตมเยาวชนในสถานศึกษารวมทั้งแก๊งตัว ชักชวน เยาวชนเข้าสู่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและ

ทำหน้าที่ครูฝึกควบคู่ไปด้วย กลุ่มรุ่นพี่ เพื่อนและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่แมวมอง สนับสนุน เพื่อเก็งตัวและชักชวนเยาวชนในสถานศึกษา กลุ่มนักจัดตั้งหรือนักสร้างสมาชิกเป็นคณะทำงานจัดตั้งกลุ่ม เยาวชน โดยมีการจัดตั้งเยาวชนทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา ๒) กลุ่มเด็ก เยาวชนและนักเรียน ที่เป็นเป้าหมาย มีคุณสมบัติเคร่งศาสนา มีความประพฤติ/การเรียนรู้ดี ร่างกายแข็งแรง ไม่ติดยาเสพติด มีความเป็นผู้นำ ครอบครัวยุติธรรมและส่วนใหญ่ไม่รับราชการ ได้รับการบ่มเพาะและส่งต่อ มาตามเครือข่ายจากระดับประถมหรือตาดิกา สำหรับห้วงอายุประมาณ ๑๕ ปี โดยการศึกษาสายสามัญ เริ่มจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ และสายศาสนาเริ่มจาก ชั้น ๗ - ๘ ในส่วนของการดำเนินงานเมื่อได้ กลุ่มเป้าหมายแล้วจะดำเนินการเก็งตัวด้วยการเข้าหาบ่มเพาะ มีการนัดพบปะเป็นระยะ สำคัญ ในการชักชวนเน้นการอ้างอิงประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี ที่ปกครองโดยคนมลายูมุสลิมต่อมาถูกสยามรุกราน เข้ายึดครองกวาดต้อนเข้ามายังเมืองหลวงถูกใช้งานเยี่ยงทาส ถูกทารุณกรรมให้ได้รับความทรมาน ดังนั้นต้องกอบกู้เอกราชปัตตานีกลับคืนมาด้วยการทำสงครามศักดิ์สิทธิ์ (ญิฮาด) การชักชวน เน้นย้ำชักชวน เหมือนขั้นตอนแรก จนยินยอมเข้าร่วมกิจกรรม การทำพิธีสาบานตน (ซุมเปาะ) โดยการสาบานว่า จะร่วมกิจกรรมกับขบวนการและรักษาความลับของขบวนการ การตรวจสอบ/บ่มเพาะและปลูกจิตสำนึก หลังการสาบานตนแล้ว จะมีการตรวจสอบพฤติกรรมอีกระยะหนึ่งว่ามีความซื่อสัตย์หรือไม่ หากได้รับความไว้วางใจจะมีการนัดหมายมาฟังการบรรยายประวัติศาสตร์รัฐปัตตานี หลักการทำสงคราม ศักดิ์สิทธิ์อย่างเข้มข้นกว่าขั้นตอนแรก เมื่อผ่านขั้นตอนนี้ไปสู่การฝึกร่างกายและประเมินคัดเลือก เพื่อให้ไปปฏิบัติงานสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงต่อไป สำหรับสถานศึกษาซึ่งเป็นแหล่งบ่มเพาะ แนวความคิดรุนแรง พบว่าส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีความถนัดในการก่อเหตุรุนแรงในระดับสูง

การดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหาการบ่มเพาะในสถานศึกษา กองอำนวยการรักษา ความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ซึ่งเป็นหน่วยรับผิดชอบหลักรวมทั้งปฏิบัติต่อกลุ่มเป้าหมาย ตั้งแต่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ได้เข้าไปดำเนินงานแก้ไข/ลดการบ่มเพาะเยาวชนในสถานศึกษา รวมทั้งการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงาน พลเรือนในการแก้ไขปัญหา โดยในระยะเริ่มแรกได้เข้าไปพิสูจน์ทราบสถานศึกษาที่มีการบ่มเพาะแนวคิด รุนแรงสามารถจำแนกความเข้มข้นของการเคลื่อนไหวบ่มเพาะแนวคิดรุนแรงในสถานศึกษา เป็น ๓ ระดับ คือ ระดับที่ ๑ สถานศึกษาที่ปรากฏความเคลื่อนไหวต่อต้านอำนาจรัฐอย่างชัดเจน โดยพิสูจน์ทราบ ว่า เจ้าของหรือผู้รับใบอนุญาตหรืออุสตาซมีแนวคิดต่อต้านรัฐ รวมทั้งใช้สถานศึกษาเป็นที่ประชุมวางแผน การก่อเหตุร้าย ชุกร่อนอาวุธและเป็นสถานที่พักพิงของกลุ่มก่อเหตุรุนแรง ระดับที่ ๒ สถานศึกษา ซึ่งในอดีตเคยเคลื่อนไหวเข้มข้น แต่ปัจจุบันลดระดับการเคลื่อนไหวลง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร ซึ่งอาจไม่มีแนวคิดในการบ่มเพาะ ระดับที่ ๓ สถานศึกษาที่ได้รับการตรวจสอบในระยะเวลาดังกล่าว ไม่ปรากฏความเคลื่อนไหวในการต่อต้านอำนาจรัฐหรือเกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อเหตุรุนแรงมาเป็นเวลานาน รวมทั้งสถานศึกษาบางแห่งซึ่งเปิดใหม่ ยังไม่มีข้อมูลชัดเจนหรืออยู่ระหว่างการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่

รัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้กำหนดให้มียุทธศาสตร์ชาติ ในแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นความมั่นคง (พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินการมีหลักสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมาย “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” คณะอนุกรรมการให้ความสนใจศึกษาเกี่ยวกับ “การป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลกระทบต่อความมั่นคง” ซึ่งเป็นหนึ่งในห้าแผนย่อย โดยในแผนย่อยนี้ได้กำหนดแนวทางการพัฒนาในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีตัวชี้วัดระดับแนวทาง ประกอบด้วย ๑) จำนวนงบประมาณด้านความมั่นคงการแก้ปัญหาภาคใต้ลดลง ๒) สถิติเหตุรุนแรงและสถิติการสูญเสียลดลง ๓) ปริมาณนักท่องเที่ยวและการลงทุนเพิ่มขึ้น โดยมีแนวคิดในการดำเนินการที่สำคัญ คือ การสลายแนวคิดความรุนแรงของเยาวชนและประชาชน ไม่มีแนวคิดการใช้ความรุนแรง เผื่อระวังและป้องกันแนวคิดรุนแรง มีกิจกรรมสำคัญ ๕ กิจกรรม ประกอบด้วย ๑) กิจกรรมการเผื่อระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง ๒) กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ๓) กิจกรรมการป้องกันแนวคิดความรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี ๔) กิจกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมและการฟื้นฟูผู้ต้องขัง รวมทั้งผู้ที่เคยกระทำความผิดในอดีตความมั่นคง ๕) กิจกรรมการศึกษาและผลิตชุดข้อมูลเพื่อสลายแนวคิดหัวรุนแรง สำหรับกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญ มีวัตถุประสงค์ในการยุติการบ่มเพาะแก่เด็กและเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาและเสริมสร้างอุดมการณ์ความรักชาติ ความเป็นประชาธิปไตย มีความรักความสามัคคีให้กับกลุ่มเด็กเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การแก้ปัญหาการบ่มเพาะในสถานศึกษาจึงเป็นงานสำคัญที่ทำให้เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สงบลงได้อย่างยั่งยืน นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการได้พิจารณาการศึกษา เรื่อง “การทบทวนนโยบายและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาคความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” แล้วพบว่า การแก้ปัญหา “การบ่มเพาะ” เด็กและเยาวชน นอกจากการที่รัฐต้องจัดการศึกษาในระบบให้มีคุณภาพมาตรฐาน สร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนทุกคนเข้าสู่ระบบการศึกษา โดยไม่มีความเหลื่อมล้ำแล้วยังมีปัจจัยที่สำคัญอื่นอีก อย่างไรก็ดีการที่ยังไม่มีการกำหนดความหมายและนิยามศัพท์การศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ชัดเจน จะเป็นปัญหาและอุปสรรคแก่หน่วยงานต่าง ๆ ที่จะเข้าไปแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ทั้งมิติด้านความมั่นคงและมิติด้านการพัฒนา เพื่อให้สามารถบูรณาการแผนงานและงบประมาณได้ตรงตามเป้าหมายและมีความสอดคล้องกันอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

๑.๒ วัตถุประสงค์การศึกษา

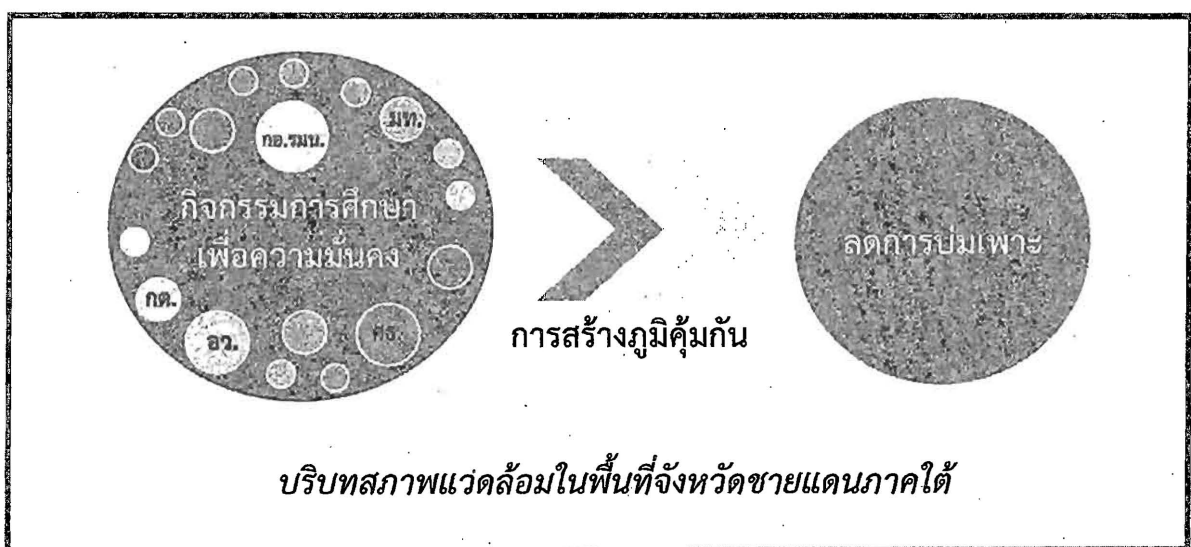
๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน

๑.๒.๒ เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๑.๓ กรอบแนวคิดในการศึกษา (conceptual framework)

การศึกษาเรื่อง “การบทบาทนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” มุ่งศึกษากิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่มีเป้าหมายในการลดการบ่มเพาะด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา ไม่ให้กลุ่มผู้เห็นต่างจากรัฐชักชวนเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือแนวร่วมผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยคำนึงถึงความสอดคล้องของบริบทสภาพแวดล้อมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

“กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง” ในรายงานฉบับนี้ หมายถึง กิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ (๑) การยุติการบ่มเพาะแก่เด็กและเยาวชนทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา (๒) การตัดวงจรแนวร่วมและชักจูงเยาวชนเข้าร่วมในการปฏิบัติการของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง และ (๓) ลดการบ่มเพาะทัศนคติและพฤติกรรมที่ต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐ การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ยึดมั่นและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ (๔) เสริมสร้างอุดมการณ์ความรักชาติ ความเป็นประชาธิปไตย มีความรักความสามัคคีให้กับกลุ่มเด็กเยาวชนเป็นพลเมืองดี มีภูมิคุ้มกันต่อการบ่มเพาะหรือจูงใจไปในทางที่ผิด แก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี อยู่ร่วมกันได้ในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้เครื่องมือของรัฐและมีใช้ของรัฐ ผ่านระบบการจัดการศึกษาทั้งในและนอกสถานศึกษา

แผนภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการศึกษา

๑.๔ ขอบเขตและวิธีการศึกษา

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษากิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการในการแก้ปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ทั้งในส่วนวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการ ตัวชี้วัดและผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรม)

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านระยะเวลาการศึกษาแบ่งเป็น ๒ ช่วง คือ

๑.๔.๒.๑ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการก่อนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๑.๔.๒.๒ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ดำเนินการระหว่าง ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

๑.๔.๓ หน่วยงานที่ศึกษา

หน่วยงานที่ศึกษา คือ หน่วยงานที่ดำเนินการกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ดังต่อไปนี้

๑.๔.๓.๑ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) โดย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ สน. (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.)

๑.๔.๓.๒ กระทรวงมหาดไทย (มท.) ได้แก่ กรมการปกครอง

๑.๔.๓.๓ กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๑.๔.๓.๔ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๑.๔.๓.๕ กระทรวงต่างประเทศ (กต.) ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

๑.๔.๔ วิธีการศึกษา

๑.๔.๔.๑ การรวบรวมและวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ที่สำคัญ ได้แก่ นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ แผนงาน กฎหมาย และรายงานการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๑.๔.๔.๒ การสัมภาษณ์พูดคุยเชิงลึก (In-depth interview) กับผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหารระดับกลาง ผู้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ของส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๔.๓ การประชุมร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๔.๔ การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๑.๕ ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

๑.๕.๑ เพื่อให้เกิดความเข้าใจการดำเนินกิจกรรม “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” ที่ผ่านมา เพื่อกำหนดความหมายและขอบเขตกิจกรรม “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” ที่เหมาะสม

๑.๕.๒ เพื่อให้ได้แนวทางในการป้องกันปัญหาอุปสรรคที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินกิจกรรมต่อไป

๑.๕.๓ เพื่อสร้างกลไกในความรับผิดชอบต่อเป้าหมายของกิจกรรมให้ชัดเจน

๑.๕.๔ จัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำคำของบประมาณในปีต่อไป

๑.๕.๕ เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติ

บทที่ ๒

การดำเนินกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ก่อนแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒.๑ สภาพปัญหา

สภาพสังคมในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔ อำเภอของ จังหวัดสงขลา (จะนะ นาทวี เทพา และสะบ้าย้อย) ประชากรส่วนใหญ่ สืบเชื้อสายชาติพันธุ์มลายู นับถือศาสนาอิสลามประมาณ ร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั้งหมด ซึ่งยึดมั่นในวิถีอิสลามอย่างเหนียวแน่น ภายใต้ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ที่มีความเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาติพันธุ์มลายูอย่างผสมกลมกลืน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันถือเป็นอัตลักษณ์เฉพาะที่มีความแตกต่างกับวิถีชุมชนและสังคมมุสลิมอื่นๆ ของประเทศไทย ดังนั้นลักษณะอัตลักษณ์เฉพาะของสังคม ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงมีลักษณะของกระบวนการบูรณาการ ความเชื่อตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเข้ากับวิถีและประชาชนมลายู ที่มีเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ เป็นของตนเองรองรับ จึงทำให้อัตลักษณ์เฉพาะของสังคม ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความซับซ้อน เชื่อมโยงด้วยปัจจัยทางวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยพื้นฐานทาง ชาติพันธุ์ ศาสนา และประวัติศาสตร์ อย่างใกล้ชิดที่มีความแตกต่างโดดเด่นจากสังคมโดยรวมของประเทศ

ความโดดเด่นและเข้มแข็งของอัตลักษณ์มลายู ที่แสดงออกทางสังคมอย่างเด่นชัดที่สำคัญ คือ การใช้ “ภาษามลายูถิ่นเป็นภาษาพูด” และ “อักษรยาวีที่เป็นภาษาเขียน” การแต่งกายแบบมลายูดั้งเดิม ทั้งชาย - หญิง ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบสานต่อกันมาสู่ลูก-หลาน จวบจนปัจจุบัน จนกลายเป็นอัตลักษณ์จำเพาะที่สำคัญและเป็นความภาคภูมิใจของคนมลายูในพื้นที่ ที่ต้องการปกป้อง และดำรงอัตลักษณ์เฉพาะนี้ไว้อย่างเหนียวแน่น

ลักษณะเฉพาะด้านการจัดการศึกษาที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาด้านศาสนาซึ่งถือเป็นค่านิยม ตามวิถีอิสลาม ที่มุสลิมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะต้องเรียนรู้หลักศาสนา การที่จะเรียนรู้หลักศาสนา ตามบทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอานได้ จำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาอาหรับ เพราะคัมภีร์อัลกุรอาน มีบทบัญญัติ เป็นภาษาอาหรับ ถึงแม้ว่าพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ ๙) ทรงมีพระราชดำริให้จัดให้มีการแปลและจัดพิมพ์คัมภีร์อัลกุรอาน เป็นภาษาไทยแล้วก็ตาม แต่ค่านิยมของคนไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก็ยังคงมีความต้องการ อ่านและเรียนรู้หลักคำสอนที่เป็นภาษาอาหรับ เพราะลักษณะสำคัญของหลักคำสอนของอิสลาม จะมีลักษณะเป็นหลักการ บทบัญญัติในคัมภีร์อัลกุรอานมีลักษณะของอักษรศาสตร์เป็นกระแสหลัก จึงต้องใช้กระบวนการ ทางการเรียนรู้การสอนจึงจะเกิดความเข้าใจในหลักคำสอน ด้วยเหตุนี้ระบบการศึกษา

แบบ “ปอเนาะ” จึงเป็นกระบวนการจัดการความรู้ในวิถีอิสลามของสังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมี “โต๊ะครู” หรือ “بابอ” เป็นผู้จัดตั้งปอเนาะขึ้น ถึงแม้ในระยะหลังทางรัฐบาลได้มีนโยบายส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาสายสามัญตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น ควบคู่กับการศึกษาแบบดั้งเดิม แต่ค่านิยมของผู้ปกครองก็ยังคงต้องการให้ บุตร-ธิดา ของตนได้เรียนรู้ศาสนาอิสลามควบคู่กันไปด้วย จึงเกิดพัฒนาการจากการสอนแบบปอเนาะ มาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จัดหลักสูตรการเรียน การสอนควบคู่กันระหว่างหลักสูตรทางศาสนาอิสลาม และหลักสูตรสายสามัญถึงระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย ดังนั้นการจัดการศึกษาในสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่โต๊ะครูจะเป็นผู้บริหารจัดการ การศึกษาเอง โดยรัฐบาลสนับสนุนด้านงบประมาณเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ซึ่งปัจจุบันสถาบันการศึกษาปอเนาะบางส่วนยังคงดำรงอยู่คู่กับสังคมจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ในขณะที่ส่วนใหญ่ได้พัฒนาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

สำหรับปัญหาความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๖๕) รวมระยะเวลา ๑๘ ปี ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่อง ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความมั่นคงของรัฐ และเป็นที่สนใจ ของประชาคมระหว่างประเทศอย่างมาก แม้รัฐบาลได้ทุ่มเทงบประมาณและทรัพยากร ให้กับองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงเป็นจำนวนมากอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่สามารถยุติสถานการณ์ความรุนแรงได้ สำหรับมูลเหตุของความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรง เกิดจาก ๒ ปัจจัยที่สำคัญ คือ

๑) การสร้างรัฐชาติของไทยในปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ถือเป็นนโยบายสำคัญและมีความจำเป็นในการสร้าง บูรณาภาพแห่งดินแดนและอาณาเขตในการบริหารการปกครองทั่วราชอาณาจักร โดยการตั้งอำนาจ การปกครองหัวเมืองชั้นนอกและหัวเมืองประเทศราชเข้าสู่ศูนย์กลางการปกครองของประเทศ เพื่อให้รอดพ้นจากการล่าอาณานิคม อันเป็นจุดเริ่มต้นของการล้มเลิกการปกครองแบบรัฐจารีต ในส่วนของปัตตานีได้มีการต่อต้านจากเจ้าเมือง ใน ๗ หัวเมือง และการปฏิรูปการปกครองสร้างรัฐชาติ ในครั้งนั้นได้ถูกนำมาอ้างว่าเป็นสาเหตุของการเกิดขบวนการต่อต้านรัฐจนปัจจุบัน

๒) การดำเนินนโยบายรัฐนิยมอย่างเข้มข้นในปี พ.ศ. ๒๔๘๒ เพื่อสร้างความเป็นเอกภาพ และความมั่นคงแห่งรัฐ แต่ในทางกลับกันเป็นการสร้างความรู้สึกว่านโยบายดังกล่าวได้ส่งผลกระทบ ต่ออัตลักษณ์เฉพาะของชนมลายู ที่ต้องการดำรงความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะของตนไว้

จากปัจจัยเบื้องต้นถือเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ได้ส่งผลให้เกิดการก่อตั้งกลุ่มต่อต้านโดยบุคคลชั้นนำ และชนชั้นสูงในพื้นที่นำมาเป็นเงื่อนไขมาขับเคลื่อนการปลุกระดมบ่มเพาะภายใต้ส่วนที่เป็น ความละเอียดอ่อนและเปราะบางของอัตลักษณ์เฉพาะของสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่พร้อมจะเกิด เป็นความเกลียดชังต่อคนที่มีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ ในขณะที่เดียวกันผู้นำศาสนาอิสลามบางกลุ่ม ได้นำเอาหลักการอิสลามมาตีความประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์มลายูภายใต้ความเป็นมาของนครรัฐปัตตานี

ที่ในอดีตดำรงสถานะเป็น “รัฐอิสลาม” จึงก่อให้เกิดแนวคิดอุดมการณ์การเมืองใหม่ที่ผสมผสานกันทั้งชาตินิยมและศาสนาและใช้เงื่อนไขที่ตีความอย่างคลุมเครือนี้ชี้นำไปสู่การต่อสู้เพื่อปลดปล่อยดินแดนปัตตานี ให้เป็นการต่อสู้เพื่ออิสลามและช่วงชิงดินแดน “ฟาตานี” หรือ ปัตตานี ที่ถือเป็นดินแดน “ดาร์ลุลฮารี” หรือดินแดนแห่งสงครามศาสนาในอิสลาม กลับคืนมา การขับเคลื่อนกระบวนการปลุกระดมบ่มเพาะแนวคิดอุดมการณ์ใหม่ การเมืองใหม่ ได้ก่อแนวคิดของการแบ่งแยกและเกลียดชังเชิงชาติพันธุ์จนนำไปสู่แนวคิดการปฏิเสธการอยู่ร่วมกันกับสังคมส่วนใหญ่ของประเทศ

จากแนวคิดและอุดมการณ์ทางการเมืองใหม่ที่ผสมผสานระหว่างเชื้อชาติและศาสนา นำมาสู่การรวม ๓ เงื่อนไขที่แตกต่างกัน คือ ชาติพันธุ์ ศาสนาและประวัติศาสตร์ที่ถูกหล่อหลอมเป็นเงื่อนไขปลุกระดมบ่มเพาะทั้งในและนอกระบบของสถานศึกษาอย่างเข้มข้นมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ - ปัจจุบัน กระตุ้นให้เกิดแนวคิดความเป็นชาตินิยมมลายูปัตตานี อันเป็นอุดมการณ์สำคัญของการแบ่งแยกและสามารถส่งผ่านแนวคิดนี้ จากรุ่นสู่รุ่น โดยผ่านสถานศึกษาเอกชนบางแห่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

ในขณะเดียวกันรัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถลดทอนกองกำลังติดอาวุธของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง และบางส่วนได้ออกมารายงานตัวต่อทางการ ทำให้เหตุรุนแรงซึ่งเป็นคดีความมั่นคงตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๒ - ๒๕๓๖ เฉลี่ยลดลงปีละ ๑๐ ครั้ง โดยกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้ปรับยุทธวิธีด้วยการนำหลักการทางศาสนาอิสลามมาบิดเบือนเป็นเครื่องมือในการบ่มเพาะสร้างเยาวชนรุ่นใหม่เข้าสู่ขบวนการ ปลุกฝังอุดมการณ์แบ่งแยกดินแดน การฝึกอาวุธ ได้สมาชิกเป็นจำนวนมากซึ่งครอบคลุมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีศูนย์อบรมจริยธรรมประจำมัสยิด (ตาดิกา) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามและสถาบันการศึกษาปอเนาะบางแห่งใช้เป็นสถานที่ในการบ่มเพาะ นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ยังเคยตรวจพบเอกสารเกี่ยวข้องกับขั้นตอนการบ่มเพาะเยาวชนจากโรงเรียนและบ้านพักของครูสอนศาสนาเท่าที่ปรากฏ คือ ในพื้นที่ อำเภोजะเอย์ริง จังหวัดนราธิวาส และอำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี และตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๔ กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงสามารถฟื้นฟูกองกำลังและขีดความสามารถได้กลับมาก่อเหตุรุนแรงจำนวน ๑๑๔ ครั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ จำนวน ๘๒ ครั้ง ปี พ.ศ. ๒๕๔๖ จำนวน ๘๔ ครั้ง ตามลำดับ ต่อมาความรุนแรงได้ปะทุขึ้นอีกครั้งเมื่อ ๔ มกราคม พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้เข้าปล้นปืนจากกองพันพัฒนาที่ ๔ ตำบลมะรือโบออก อำเภोजะเอย์ริง จังหวัดนราธิวาส

๒.๒ แนวคิดการแก้ไขปัญหาการบ่มเพาะในระบบโรงเรียนในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๖๕

แบ่งเป็น ๓ ห้วงดังนี้

๑. ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๖ เป็นความรับผิดชอบของกองกำลังศรีสุนทร

๒. ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐ เป็นความรับผิดชอบของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔

๓. ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ เป็นความรับผิดชอบของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ภายใต้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ กองกำลังศรีสุนทร ภายใต้การควบคุมอำนาจการบังคับบัญชา โดยกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ได้ตรวจพบข่าวสาร การบ่มเพาะเยาวชน และชักชวนเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงขึ้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จึงได้นำข้อมูลดังกล่าวแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ชักถามกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ที่ถูกควบคุมตัวและรับสารภาพต่างให้ข่าวสารสอดคล้องกันว่ามี การปลุกระดมบ่มเพาะ แนวคิด เรื่องชาติพันธุ์ชาตินิยมมลายูปาตานี โดยใช้ประวัติศาสตร์มาบิดเบือนปลุกระดมแนวความคิดให้เกลียดชัง คนไทยพุทธ โดยผู้ทำหน้าที่ในการบ่มเพาะเยาวชนส่วนใหญ่จะเป็นครูสอนศาสนา และหลังจากนั้น จะชักชวนเด็กและเยาวชนที่ผ่านการบ่มเพาะเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง โดยทำพิธีสาบานตน และทำการฝึกตามขั้นตอน ขึ้นในโรงเรียนเป้าหมายจนสามารถออกไปปฏิบัติการก่อเหตุรุนแรง

เมื่อปรากฏหลักฐานและการยืนยันชัดเจนว่ามีนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาบางแห่งถูกจับกุม และรับสารภาพ กองกำลังศรีสุนทรจึงได้จัดทำกิจกรรมโครงการเวทีพบปะครูสอนศาสนาและนักเรียน ขึ้นในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่เป็นเป้าหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าไปหยุดยั้งการปลุกระดม บ่มเพาะที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาและต้องการให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เข้าไปดำเนินกิจกรรม ดังกล่าวตลอดจนมีการพัฒนาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยมีองค์ประกอบของโครงการประกอบด้วย

๑. ฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ ประกอบด้วย กองกำลังศรีสุนทร นายอำเภอ ผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจ จังหวัด ผู้บังคับการหน่วยเฉพาะกิจหมายเลข ผู้บังคับกองร้อย ผู้กำกับสถานีตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ซึ่งสถานศึกษาดังอยู่

๒. บุคลากรของสถานศึกษา ประกอบด้วย บาบอ/เจ้าของโรงเรียน ผู้จัดการหรือผู้อำนวยการ ครูสอนศาสนา (อุสตาซ) ครูสอนวิชาสามัญ นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๕ - ๖ หรือหลักสูตรอิสลาม ศึกษาในระดับชั้น ๘ - ๑๐

กระบวนการให้ความรู้ของกองกำลังศรีสุนทร ได้บรรยายข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรง ที่เกิดขึ้นว่าเกิดขึ้นมาจากกลุ่มใด ใครทำ ทำอย่างไร และเปิดเผยกระบวนการปลุกระดมบ่มเพาะ ที่เกิดขึ้น

ในโรงเรียนเหล่านี้ ที่มีหลักฐานที่ได้จากข้อมูลผลการสำรวจของสมาชิกกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง รวมทั้งได้อุดหนุนทุนการศึกษาให้กับสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ แห่งละ ๑๐,๐๐๐ บาท หลังจากนั้น กองกำลังศรีสุนทร ได้มอบภารกิจให้หน่วยทหารร่วมกับฝ่ายปกครองในพื้นที่จัดทำแผนงานโครงการ เข้าพบปะพัฒนาสัมพันธ์กับบาบอ/โต๊ะครู/ผู้บริหารโรงเรียน อย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง โดยจัดกิจกรรม ร่วมกับบอสูตอาชและนักเรียน ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเข้าสู่กระบวนการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๖๐ มีการปรับโครงสร้างการแก้ไขปัญหายังจังหวัดชายแดนภาคใต้ กอ.รมน.ภาค ๔ สน. ได้แบ่งมอบภารกิจให้ หน่วยเฉพาะกิจจังหวัด รับผิดชอบในพื้นที่ระดับจังหวัด และ ๔ อำเภอในจังหวัดสงขลา และมอบหมายให้หน่วยเฉพาะกิจสันติสุข (ฉก.สันติสุข) มีภารกิจ ในการดำเนินงานสร้างความเข้าใจต่อสถานศึกษาเป้าหมายที่ตรวจพบการบ่มเพาะ เพื่อสกัดกั้นการบ่มเพาะ ในสถานศึกษาและปฏิบัติการรุกทางการเมือง ส่วนศูนย์สันติวิธี มีภารกิจสร้างความเข้าใจ ในโรงเรียน เอกชนสอนศาสนา สถาบันการศึกษาปอเนาะ และศูนย์การศึกษาประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้แก่เด็กและ เยาวชน บุคคลากรทางการศึกษา และครูสอนศาสนา อีกทั้ง กอ.รมน.ภาค ๔ สน. ได้ขับเคลื่อนโครงการ ชุมชนศรัทธาหรือ “โครงการกัมปงตักวา” โดยเริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีวัตถุประสงค์ เพื่อหยุดยั้งการปลุกกระตมบ่มเพาะ สำหรับการดำเนินงานดังกล่าวผู้นำศาสนาในหมู่บ้านและคณะกรรมการ อิสลามประจำจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนสำนักจุฬาราชมนตรีได้ให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ หน่วยงานของรัฐในการขับเคลื่อน “โครงการกัมปงตักวา” ซึ่งเป็นกลไกของผู้นำศาสนาอิสลามที่ทำงาน ร่วมกับรัฐบาลในการขับเคลื่อนให้หมู่บ้านชนมุสลิมเชิงเดียว (๑,๒๕๐ หมู่บ้าน) โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การนำเอาหลักคำสอนของอิสลามที่ถูกต้องเป็นจริงและถือเป็นคุณธรรมระดับสูงของมุสลิมทุกคน ที่ไม่สามารถปฏิเสธได้มาเป็นสาระหลักในการขับเคลื่อน คือ “หลักตักวา” (tagwa) หมายถึง ความยำเกรง ต่อพระเจ้า (อัลเลาะห์) โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ในมัสยิด โดยผู้นำศาสนาให้ชาวไทยมุสลิมเหล่านั้น ได้ศึกษาเรียนรู้หลักคำสอนที่เป็นจริงและบริสุทธิ์ของอิสลาม ในแนวทางของมุสลิมสายกลาง ปฏิเสธแนวคิด ทางศาสนาที่ถูกบิดเบือน ผลการดำเนินการ ได้มีการประเมินผลโดยคณะประเมินผลโครงการ ในห้วงปี พ.ศ ๒๕๕๗ ถึง ๒๕๖๑ พบว่าเหตุรุนแรงในหมู่บ้านที่มีการขับเคลื่อนโครงการลดลง อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่หมู่บ้านเป้าหมายที่ยังไม่ได้ดำเนินการขับเคลื่อนโครงการ พบว่ายังปรากฏ ร่องรอยการบ่มเพาะและการฝึกในสถานศึกษาเป้าหมายอย่างต่อเนื่อง

ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๕ มีโครงการแก้ปัญหาการบ่มเพาะในระบบการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สำคัญดังนี้

๑. ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ต.ค.๖๐ - ๓๐ ก.ย.๖๑) ได้มีโครงการ/กิจกรรม ดังนี้

๑.๑ โครงการเสริมสร้างความเข้าใจทั้งในและต่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน

๑.๒ กิจกรรมการหยุดยั้งการขยายตัวของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง (การเสริมสร้างความเข้าใจกับเด็ก/เยาวชนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด ดำเนินการโดย กก.หมายเลข และ กก.ทหารพราน)

๑.๓ กิจกรรมป้องกันการเข้าไปบ่มเพาะของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง

๑.๔ กิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม/ทัศนคติ ด้วยการจัดค่ายวินัยอิสราฟทางความคิด เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและผู้นำศาสนาต่อการจัดการปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการโดย ศูนย์สันติวิธีเข้าไปดำเนินกิจกรรมกับ นักเรียนในสถานศึกษา และผู้นำศาสนา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

๒. ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ (ต.ค.๖๑ - ๓๐ ก.ย.๖๒) ได้มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาการบ่มเพาะในสถานศึกษา ดังนี้

๒.๑ กิจกรรมคลีนลูกใหม่ชายแดนใต้ (ดำเนินการโดย กก.สันติสุข)

๒.๒ กิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดำเนินการโดย กก.สันติสุข)

๒.๓ กิจกรรมการขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดำเนินการโดย กก.สันติสุข)

๒.๔ กิจกรรมสานฝันจากพี่สู่น้อง “โครงการติวชั้น ค้นฝัน” ดำเนินการโดย กก.จังหวัด

๒.๕ กิจกรรมสหพันธ์ นักเรียน นักศึกษา เพื่อสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดำเนินการโดย กก.สันติสุข)

ซึ่งผลการดำเนินการของหน่วย กก.สันติสุข พบว่าบุคลากรทางการศึกษา และครูผู้สอนศาสนา แสดงความคิดเห็นในการสนับสนุนส่วนราชการ มากกว่าร้อยละ ๗๐

๓. ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ การดำเนินการภายใต้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มุ่งเน้นการป้องกันการปลูกฝังแนวคิดรุนแรงให้กับเด็กและเยาวชน โดยสร้างความเข้าใจในกลุ่มผู้ปกครองและเยาวชน ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง จำนวน ๒ โครงการดังนี้

๓.๑ โครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง

๓.๒ โครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี

นอกจากนี้ยังมีโครงการที่เกี่ยวข้อง กับ การศึกษาเพื่อความมั่นคงในความรับผิดชอบของคณะกรรมการผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้กับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งได้เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ ดังนี้

๑. โครงการจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยความร่วมมือของ ๘ มหาวิทยาลัยในพื้นที่และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อาทิ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และโรงเรียนเสนาธิการทหารบก ได้ร่วมกันลงนามในบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Agreement (MOA)) โดยกำหนดให้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาวิจัยและค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อกำหนดแนวคิดและนวัตกรรมทางวิชาการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนำผลการศึกษาวิจัยค้นคว้าและนวัตกรรมทางวิชาการเหล่านั้นไปกำหนดเป็นแผนงานโครงการทั้งการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นกับนวัตกรรมการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่และหนุนเสริมแผนงานความมั่นคงในการยุติปัญหาความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้นด้วยการให้การสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษา คณาจารย์นักวิจัยแต่ละสาขาของแต่ละมหาวิทยาลัย เพื่อร่วมกันสนับสนุนโครงการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งข้อตกลงดังกล่าวได้มีการพัฒนามาจากบันทึกความเข้าใจร่วม (Memorandum of Understanding (MOU)) ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในพื้นที่ร่วมกับ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า คณะกรรมการผู้แทนพิเศษของรัฐบาลและสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ ร่วมให้การสนับสนุนงบประมาณดำเนินการจัดงานวิจัยที่สำคัญขึ้นมา ๒ ฉบับ ได้แก่ ๑) งานวิจัยในหัวข้อ “พลวัตชุมชน ๒ วิธี ภายใต้การแสดงวาทกรรมชาตินิยมมาลายูปาตานี ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดย เครือข่ายคณาจารย์มหาวิทยาลัย กับ ๒) งานวิจัยหัวข้อ “ชาติพันธุ์ชาตินิยมมาลายูกับการสร้างทัศนคติเชิงบวก มาลายูมุสลิมรุ่นใหม่ในสถาบันอุดมศึกษา” โดย เครือข่ายคณาจารย์มหาวิทยาลัย

๒. โครงการขับเคลื่อนค่ายการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมในระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยนักวิจัยและคณาจารย์ในเครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการร่วมกับหน่วยงานของรัฐทั้ง กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้จัดการอบรมทั้งสิ้น ๑๕ รุ่น จำนวนรุ่นละ ๑๕๐ คน และนำการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสรุปได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑) กลุ่ม ๑ ร้อยละ ๒๐ สามารถปรับแนวความคิดจากความคิดสุดโต่งเชิงชาติพันธุ์ ชาตินิยม มาสู่การยอมรับการอยู่ร่วมกันได้

๒) กลุ่ม ๒ ร้อยละ ๗๐ รับข้อเท็จจริงใหม่แต่ยังปฏิเสธที่จะปรับแนวความคิดและทัศนคติมาสู่สายกลาง แต่ต้องการศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงใหม่ที่ได้รับให้ชัดเจน และมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง หรือได้รับการยืนยันข้อเท็จจริงใหม่จากผู้รู้ ครู - อุตสาหกรรม ที่น่าเชื่อถืออีกทั้งให้ความมั่นใจ และมีเอกสารตำรารองรับ ๓) กลุ่ม ๓ ร้อยละ ๑๐ ปฏิเสธที่จะยอมรับข้อเท็จจริงใหม่ปิดการเรียนรู้ข้อมูลใหม่

นอกจากนั้นคณาจารย์ในเครือข่ายที่รับผิดชอบขับเคลื่อนค่ายระดับมัธยมมีแนวความคิดที่จะขยายผลเข้าสู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามผ่านครูและอุตสาหกรรม ของโรงเรียนจึงได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน นำครูและอุตสาหกรรม ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาเข้าเครือข่ายค่ายเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมเพื่อขยายผลให้ครูและอุตสาหกรรม เหล่านั้นกลับไปติดตามขยายผลการเรียนรู้สังคมทางวัฒนธรรมนั้นในโรงเรียนต่อไปโครงการค่ายเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมของครูอุตสาหกรรมขับเคลื่อนได้ ๒ รุ่น

๓. โครงการค่ายการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัย ในเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ทั้ง ๘ แห่ง ที่มีนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เข้ามารับศึกษา จะร่วมมือกันคัดเลือกนักศึกษาไทย-พุทธและไทย-มุสลิมโดยเฉพาะกลุ่มที่มีแนวคิดหัวรุนแรงชาติพันธุ์ชาตินิยมมาเข้าโครงการขับเคลื่อนค่ายการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมในระดับอุดมศึกษาสำหรับหลักสูตรค่ายการเรียนรู้สังคมทางวัฒนธรรมทั้ง ๒ ระดับ จำนวน ๓ วัน ๒ คืน โครงการดังกล่าวขับเคลื่อนได้จำนวน ๑๐ รุ่น รุ่นละ ๑๕๐ คน

๔. โครงการวิจัยจัดทำชุดความรู้เพื่อนำไปสู่การขยายผลจัดทำตำราประกอบหลักสูตร ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาทั้งโรงเรียนของรัฐและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งปัจจุบันได้จัดทำชุดความรู้ที่สามารถจัดทำเป็นตำราเพื่อแก้ไขแนวคิดสุดโต่ง ๓ เรื่องหลักๆ ได้แก่ ๑) เรื่องประวัติศาสตร์บรรพบุรุษแห่งมวลมนุษยชาติสู่ภูมิภาคมาลายูความเป็นพหุชาติพันธุ์ศาสนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒) ประวัติศาสตร์สังคมภูมิภาคมาลายูแผ่นดินร่วมรัฐประวัติศาสตร์ร่วมรากในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓) วัฒนธรรมร่วมรากสู่วัฒนธรรมร่วมสมัยกับการดำรงอยู่ของสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สรุปท้าย กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงใช้การบ่มเพาะให้กับเยาวชนในและนอกสถานศึกษา ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านกระบวนการจัดการศึกษา เป็นเครื่องมือดำเนินการในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทั้งทางการเมืองและทางทหาร ทั้งนี้ในการแก้ไขปัญหาหน่วยงานของรัฐและสถานศึกษาที่เป็นของเอกชนจะต้องให้ความร่วมมือ ป้องกัน แก้ไข เพื่อตัดวงจรการบ่มเพาะในและนอกสถานศึกษาดังกล่าวมาอย่างต่อเนื่อง แต่ยังไม่ประสบกับข้อจำกัดบางประการ อาทิ ความเข้าใจความหมายของการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ไม่ตรงกันส่งผลให้ในขั้นตอนการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนด ความเข้าใจสถานการณ์ในพื้นที่ไม่ตรงกันและขาดความเป็นเอกภาพในการบูรณาการตามแผนงานโครงการ

บทที่ ๓

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในแผนงานบูรณาการ ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕

การจัดทำงบประมาณรายจ่ายตามแผนงานบูรณาการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ (ฉบับล่าสุด) ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นการแก้ไขปรับปรุงวิธีการงบประมาณ เพื่อให้กระบวนการจัดสรรงบประมาณมีลักษณะที่มุ่งเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของงบประมาณเป็นสำคัญ และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณยิ่งขึ้น โดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ การจัดทำโครงการต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แผนการปฏิรูปประเทศ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน กรอบแนวคิดการพัฒนาประเทศ ไปสู่ประเทศไทย ๔.๐ แผนระดับชาติด้านความมั่นคงแห่งชาติ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล

ในพระราชบัญญัติดังกล่าว ได้กำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของวิธีการจัดทำแผนงานบูรณาการ ได้แก่ เป้าหมายร่วม วัตถุประสงค์ งบประมาณรายจ่ายที่ต้องใช้ในการดำเนินการ ระยะเวลาการดำเนินการ ที่ชัดเจน และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ ซึ่งการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในภาพรวมของแผนงานบูรณาการต้องสอดคล้องกับระยะเวลาการดำเนินงานของแผนงาน รวมทั้งแสดงเป้าหมายและตัวชี้วัดรายปีให้ชัดเจน

สำหรับการจัดทำงบประมาณรายจ่ายแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ นั้น ยังได้กำหนดให้ใช้แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ เป็นกรอบการจัดทำงบประมาณ ในลักษณะการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเป็นเครื่องมือในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติ โดยแผนปฏิบัติการกำหนดแนวทางการดำเนินงานใน ๓ ภารกิจ ได้แก่ ๑) งานแก้ปัญหาที่มุ่งดำเนินการต่อศูนย์ดุลของปัญหาในพื้นที่ ๒) งานป้องกันปัญหาที่มุ่งขจัดเงื่อนไขเก่าและไม่ให้เกิดเงื่อนไขใหม่ และ ๓) งานเสริมความมั่นคงเพื่อการพัฒนาที่มุ่งความยั่งยืน

แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยังต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบูรณาการร่วมกันของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกรอบแนวคิดกำหนดแนวทางดำเนินงานครอบคลุมทั้งมิติด้านความมั่นคง ซึ่งมอบหมายให้ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน. ภาค ๔ สน.) เป็นหน่วยรับผิดชอบ และมิติด้านการพัฒนา ซึ่งมอบหมายให้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) เป็นหน่วยรับผิดชอบ

ในบทนี้ เป็นการศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหา การบ่มเพาะเด็กและเยาวชน ที่ดำเนินการในมิติด้านความมั่นคงตามโครงการในแผนงานบูรณาการ ขับเคลื่อนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาเฉพาะหน่วยงานที่ได้รับงบประมาณกิจกรรม การศึกษาเพื่อความมั่นคง จำนวน ๕ หน่วยงาน ดังต่อไปนี้

๑. กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.)

๒. กระทรวงมหาดไทย (มท.) ได้แก่ กรมการปกครอง

๓. กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

๔. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (อว.) ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ยะลาและมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาและมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

๕. กระทรวงต่างประเทศ (กต.) ได้แก่ สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

๓.๑ การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕

การศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไข ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ในหัวข้อนี้ เป็นการศึกษา จากพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาลจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง) และเอกสารผลการดำเนินงานของหน่วยงาน ตลอดจน การประชุมร่วมกันระหว่างคณะอนุกรรมการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยผลของการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ภาค ๔ ส่วนหน้า (กอ.รมน.ภาค ๔ สน.) มุ่งจุดเน้นเพื่อป้องกันการปลูกฝังแนวคิดรุนแรงให้กับเด็กและ เยาวชน โดยสร้างความเข้าใจในกลุ่มผู้ปกครองและเยาวชน ส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนพหุวัฒนธรรมที่ เข้มแข็ง โดยงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) โครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง	๘๐,๖๕๘,๗๐๐	๖๑,๖๒๙,๕๐๐	๔๙,๓๐๓,๖๐๐
๒) โครงการป้องกันแนวคิดความรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี	๕๐,๑๐๘,๓๐๐	๕๐,๑๐๘,๓๐๐	๑๘,๗๙๘,๑๐๐
รวมงบประมาณ	๑๓๐,๗๖๗,๐๐๐	๑๑๑,๗๓๗,๘๐๐	๖๘,๑๐๑,๗๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

๑) โครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง มีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายหลัก ๕ ส่วน คือครอบครัว หมู่บ้าน ศาสนา/มัสยิด โรงเรียน และเจ้าหน้าที่รับรู้และเกิดความตระหนักไม่ตกเป็นเครื่องมือในการแบ่งแยกดินแดนของขบวนการและรับรู้เข้าใจในนโยบายการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐ (๒) เพื่อรณรงค์ลดความทรมานเชิงบาดแผล การรับรู้ข่าวสารความจริงที่ถูกต้อง และปรับทัศนคติความคิดบิดเบือนทางประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ ในกลุ่มเป้าหมายด้วยความจริงทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง หลักศาสนาสายกลางชุมชนศรัทธา (กำบังตักวา) และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (๓) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างกลับตัวกลับใจเป็นคนดีคืนสู่สังคม (๔) ไม่มีหมู่บ้าน/ชุมชน ตกอยู่ภายใต้อำนาจรัฐซ้อน โดยโครงการได้กำหนดตัวชี้วัด เป้าหมาย และดำเนินการได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๓.๒

ตารางที่ ๓.๒ ตัวชี้วัด เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง

ตัวชี้วัด: กลุ่มเป้าหมายที่มีแนวคิดหัวรุนแรง ลดลงร้อยละ ๓๐ จากปี ๖๐		
ปีงบประมาณ	เป้าหมาย	ผลสัมฤทธิ์
พ.ศ. ๒๕๖๓	๑) ประชาชนที่ให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่รัฐ ในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตำบลละ ๑๐๐ คน รวม ๒๗,๐๐๐ คน	เชิงปริมาณ สร้างความเข้าใจ/ปรับความเชื่อกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔๘,๔๘๕ คน ดังนี้ ๑) ประชาชนทั่วไป ๒๗,๐๐๐ คน

ตัวชี้วัด: กลุ่มเป้าหมายที่มีแนวคิดหัวรุนแรง ลดลงร้อยละ ๓๐ จากปี ๖๐

ปีงบประมาณ	เป้าหมาย	ผลสัมฤทธิ์
	๒) คณะกรรมการประจำมัสยิด ๑๕ คน คณะกรรมการหมู่บ้าน ๑๕ คน ผู้นำท้องที่ และผู้นำท้องถิ่นและประชาชนระดับ หมู่บ้านและตำบลรวม ๕๐๐ คน/ตำบล/ ครั้ง จำนวน ๙๐ ตำบล ๓) กลุ่มบุคคลที่แสดงเจตนารมณ์ในการยุติการ ต่อสู้ด้วยวิธีรุนแรงและได้รายงานตัวแสดง ตนกับเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน ๑,๒๒๕ คน ๔) ผู้ที่ได้ออกมารายงานตัวเข้าโครงการพาคน กลับบ้าน (ผู้ร่วมสร้างสันติสุข) จำนวน ๔,๕๐๐ คน และ ๕) ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน ๑๐,๐๐๐ คน	๒) ผู้นำศาสนา ๕,๙๑๐ คน ๓) ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น ๙,๘๕๐ คน ๔) กลุ่มผู้เห็นต่าง ๕,๗๒๕ คน เชิงคุณภาพ ผู้ผ่านการสร้างความ เข้าใจ/ปรับความคิดความเชื่อร้อยละ ๗๔ สนับสนุนแนวทางการแก้ปัญหา ของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๖๔	๑) ประชาชนที่ให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่รัฐ ใน การแก้ไขปัญหาความไม่สงบและเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตำบลละ ๑๕๐ คน รวม ๔๕,๐๐๐ คน ๒) คณะกรรมการประจำมัสยิด ๔ คน จำนวน ๒,๑๐๐ มัสยิด ๓) กลุ่มบุคคลที่แสดงเจตนารมณ์ในการยุติการ ต่อสู้ด้วยวิธีรุนแรงและได้รายงานตัวแสดง ตนกับเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน ๑,๒๒๕ คน ๔) ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน ๑๐,๐๐๐ คน	เชิงปริมาณ สร้างความเข้าใจ/ปรับ ความเชื่อกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๖๐,๔๘๕ คน ดังนี้ ๑) ประชาชนทั่วไป ๔๓,๕๐๐ คน ๒) ผู้นำศาสนา ๕,๙๑๐ คน ๓) ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น ๙,๘๕๐ คน ๔) กลุ่มผู้เห็นต่าง ๑,๒๒๕ คน เชิงคุณภาพ ผู้ผ่านการสร้างความ เข้าใจ/ปรับความคิดความเชื่อร้อยละ ๗๘ สนับสนุนแนวทางการแก้ปัญหา ของรัฐ
พ.ศ. ๒๕๖๕	๑) ประชาชนที่ให้ความร่วมมือเจ้าหน้าที่รัฐ ใน การแก้ไขปัญหาความไม่สงบและเจ้าหน้าที่	เชิงปริมาณ สร้างความเข้าใจ/ปรับ ความเชื่อกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน ๔๔,๗๕๐ คน ดังนี้

ตัวชี้วัด: กลุ่มเป้าหมายที่มีแนวคิดหัวรุนแรง ลดลงร้อยละ ๓๐ จากปี ๖๐		
ปีงบประมาณ	เป้าหมาย	ผลสัมฤทธิ์
	ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตำบลละ ๑๐๐ คน รวม ๒๙,๐๐๐ คน ๒) คณะกรรมการประจำมัสยิด ๕ คน จำนวน ๒,๑๐๐ มัสยิด ๓) ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น จำนวน ๑๐,๐๐๐ คน	๑) ประชาชนทั่วไป ๒๙,๐๐๐ คน ๒) ผู้นำศาสนา ๕,๙๑๐ คน ๓) ผู้นำท้องที่/ท้องถิ่น ๙,๘๕๐ คน เชิงคุณภาพ ผู้ผ่านการสร้างความเข้าใจ/ปรับความคิดความเชื่อร้อยละ ๗๐-๘๘ สนับสนุนแนวทางการแก้ปัญหาของรัฐ (สิ้นไตรมาส ๒)

๒) โครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้เยาวชน เด็กกำพร้าและกลุ่มสตรี มีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันหลักของชาติ โดยโครงการได้กำหนดตัวชี้วัด เป้าหมาย และดำเนินการได้ผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๓.๓

ตารางที่ ๓.๓ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการป้องกันแนวคิดความรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี

ตัวชี้วัด : กลุ่มสตรีเยาวชนและเด็กกำพร้าที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๙๐		
มีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันหลักของชาติ		
ปีงบประมาณ	เป้าหมาย	ผลสัมฤทธิ์
พ.ศ. ๒๕๖๓	๑) ผู้บริหาร ครูผู้สอนและอุstad และบุคลากรทางการศึกษาในปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๓,๔๐๐ คน ๒) ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อิหม่าม คอเต็บและบิหลัน จำนวน ๖๓๕ คน ๓) ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเป้าหมาย จำนวน ๙๐ โรงเรียน	เชิงปริมาณ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและอุstad และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๔,๑๖๕ คน สตรี เยาวชน และเด็กกำพร้า จำนวน ๑๖,๔๔๐ คน

ตัวชี้วัด : กลุ่มสตรีเยาวชนและเด็กกำพร้าที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๙๐ มีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันหลักของชาติ		
ปีงบประมาณ	เป้าหมาย	ผลสัมฤทธิ์
	๔) นักเรียนในโรงเรียนเป้าหมาย จำนวน ๙๐ โรงเรียน ๕) เยาวชนปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ๔ อำเภอของจังหวัดสงขลา จำนวน ๒,๐๔๐ คน ๖) กลุ่มสตรี เยาวชน และเด็กกำพร้าในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๔,๔๐๐ คน	
พ.ศ. ๒๕๖๔	๑) ผู้บริหาร ครูผู้สอน อุตสาหกรรมและบุคลากรทางการศึกษาในปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๖,๕๐๐ คน ๒) ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อิหม่าม คอเต็บและบิหลั่น จำนวน ๖๗๕ คน ๓) ผู้บริหาร บุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนเป้าหมาย จำนวน ๙๐ โรงเรียน ๔) นักเรียนในโรงเรียนเป้าหมาย จำนวน ๙๐ โรงเรียน ๕) กลุ่มสตรี เยาวชน และเด็กกำพร้าในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๔,๔๐๐ คน	เชิงปริมาณ ผู้บริหาร ครูผู้สอน อุตสาหกรรมและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๗,๑๗๕ คน สตรี เยาวชน และเด็กกำพร้าจำนวน ๑๔,๔๔๐ คน
พ.ศ. ๒๕๖๕	๑) ผู้บริหาร ครูผู้สอนและอุตสาหกรรมและบุคลากรทางการศึกษาในปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๙๐๐ คน	เชิงปริมาณ ผู้บริหาร ครูผู้สอนและอุตสาหกรรมและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน ๑,๕๗๕ คน สตรี เยาวชน และเด็กกำพร้าจำนวน ๑๐,๐๐๐ คน

ตัวชี้วัด : กลุ่มสตรีเยาวชนและเด็กกำพร้าที่เข้าร่วมโครงการร้อยละ ๙๐ มีทัศนคติที่ดีต่อสถาบันหลักของชาติ		
ปีงบประมาณ	เป้าหมาย	ผลสัมฤทธิ์
	๒) ครูผู้สอนศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อิหม่ามหรือคอเต็บและบิหลัน จำนวน ๖๗๕ คน	
	๓) กลุ่มสตรี เยาวชน และเด็กกำพร้าในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๑๐,๐๐๐ คน	

๓.๑.๒ กระทรวงมหาดไทย

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดย กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย มุ่งจุดเน้นเพื่อป้องกันแนวคิดความสุดโต่งในเยาวชนและกลุ่มสตรีและการอุดหนุนทุนการศึกษา รวมทั้งการดำเนินโครงการสมัมนานักศึกษาทุนมหาดไทย โดยงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๔

ตารางที่ ๓.๔ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) การสมมนาและฝึกอบรม	๗,๓๘๓,๐๐๐	๔,๙๒๙,๔๐๐	๑,๓๐๕,๖๐๐
๒) เงินอุดหนุนทุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้	๕,๙๒๐,๐๐๐	๕,๙๒๐,๐๐๐	๔,๐๙๓,๓๐๐
รวมงบประมาณ	๑๓,๓๐๓,๐๐๐	๑๐,๘๔๙,๔๐๐	๕,๓๙๘,๙๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยดำเนินการมี ๒ กิจกรรม ได้แก่

๑) กิจกรรมการป้องกันแนวคิดความสุดโต่งในเยาวชนและกลุ่มสตรี เป็นการจัจัดสมมนา รูปแบบการเข้าค่าย โดยฝึกอบรมภาควิชาการและกิจกรรมสร้างเสริมความรู้ มีตัวชี้วัดคือ ผู้ที่ผ่านการสมมนามีความเข้าใจและให้การสนับสนุนแก้ไขปัญหาของรัฐ โดยหน่วยงานได้สรุปผลการดำเนินงานใน

รายงานว่ายาวชนที่ผ่านการอบรมมีจิตสำนึกเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนา เห็นคุณค่าของตนเอง มีความรักชาติและพร้อมที่จะเป็นพลังของชาติเพื่อตอบแทนบุญคุณของแผ่นดินและร่วมกันพัฒนาประเทศชาติ

๒) เงินอุดหนุนทุนการศึกษาแก่นักศึกษาชาวไทยมุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการอุดหนุนใน ๒ โครงการได้แก่

๒.๑) โครงการสัมมนานักศึกษาทุนมหาดไทย ดำเนินการสัมมนานักศึกษาทุนมหาดไทยสู่ภาวะการนำสานสัมพันธ์ภาครัฐกับประชาชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ และดำเนินการติดตามขยายผลการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่อง พร้อมเสนอ ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ผ่านมาของผู้เข้าร่วมสัมมนาต่อกรรมการปกครอง ส่งผลให้นักศึกษาในโครงการได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการทุนมหาดไทยเกิดความเชื่อมั่นต่อภาครัฐ เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามกลไกของรัฐ และสามารถเพิ่มประสิทธิภาพ ในการให้บริการภาครัฐแก่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตามภารกิจแห่งรัฐ

๒.๒) ทุนการศึกษาแก่นักศึกษามุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการคัดเลือกนักศึกษาใหม่เพื่อรับทุนการศึกษาแก่นักศึกษามุสลิมจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐเป็นกรณีพิเศษด้วยการสอบแข่งขัน สามารถกลับไปปฏิบัติงานในภูมิลำเนาของตนเอง เพื่อเชื่อมประสานการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่อื่นเป็นการแก้ไขปัญหาด้านจิตวิทยาและด้านการศึกษา ตลอดจนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีตัวชี้วัดคือ ผลการทดสอบตามมาตรฐานการศึกษาเพิ่มสูงขึ้นจากปีที่ผ่านมาไม่น้อยกว่าร้อยละ ๓ โดยผลการดำเนินงานทำให้เยาวชนจังหวัดชายแดนใต้ได้รับโอกาสทางการศึกษา สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาของรัฐเป็นกรณีพิเศษ โดยให้สอบคัดเลือกแข่งขันกันเอง

ส่วนปัญหาอุปสรรคและประสิทธิภาพในการดำเนินงาน พบว่าปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้การดำเนินงานโครงการอบรมสัมมนา และโครงการที่มีลักษณะเป็นกิจกรรมของการรวมตัวกันของผู้คนไม่สามารถกระทำได้ ทำให้ผลการเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนงานที่วางไว้ อาจปรับรูปแบบให้มีส่วนผสมระหว่างการจัดอบรมปกติและการอบรมแบบออนไลน์ รวมถึงการจัดทำคู่มือองค์ความรู้ให้กับผู้เข้ารับการอบรม

๓.๑.๓ กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเน้นการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้จัดตั้งศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือกระทรวงศึกษาธิการ (ส่วนหน้า) ในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ และมีการปรับปรุงอำนาจหน้าที่ให้สอดคล้องกับภารกิจเรื่อยมา ปัจจุบัน (มกราคม ๒๕๖๕) ได้ปรับปรุงโครงสร้าง หน้าที่และอำนาจเพื่อให้การปฏิบัติ

ภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการ ในการขับเคลื่อนการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภท เป็นไปอย่างมีเอกภาพ และลดความซ้ำซ้อน โดยเปลี่ยนจากชื่อเดิมเป็น ศูนย์ขับเคลื่อนการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ (ศค.จชต.)

ศูนย์ขับเคลื่อนการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ (ศค.จชต.) ได้กำหนดกลยุทธ์ภายใต้ประเด็น ยุทธศาสตร์ที่ ๑ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ดังนี้ ๑) เสริมสร้างความภาคภูมิใจ และความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ๒) ส่งเสริม สนับสนุนการนำกระบวนการสันติศึกษา ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ๓) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดตั้ง และพัฒนาศูนย์การเรียนรู้หรือแหล่งเรียนรู้พัฒนาธรรมจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสถานศึกษา ๔) ปลุกฝังความมีวินัยในตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลากหลาย อาทิ ลูกเสือ - เนตรนารี ยุวกาชาด กิจกรรมกีฬา ค่ายเยาวชนกลุ่มเยาวชนจิตอาสาอย่างหลากหลาย ภายใต้ความร่วมมือจากผู้ปกครอง ชุมชนและผลิตสื่อสร้างสรรค์ในการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม กิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด ภัยคุกคาม ตามรูปแบบใหม่ ฯลฯ จากการศึกษาโครงการ/กิจกรรมในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ หน่วยงานการศึกษาภายใต้การกำกับของกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในหลายรูปแบบ หลากหลายกิจกรรม ทั้งด้านพัฒนาการศึกษาที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านการศึกษาเพื่อความมั่นคง

การศึกษากิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยกระทรวงศึกษาธิการ จะศึกษาตามหน่วยงานภายใต้การกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ ดังต่อไปนี้

๑) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

หน่วยงานหลักในสังกัดสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ดำเนินกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศบป.จชต.) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) โดยกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง จำแนกตามงบประมาณที่ได้รับ มีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๕

ตารางที่ ๓.๕ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) เงินอุดหนุนการศึกษาต่อเนื่องทายาทผู้ได้รับผลกระทบจากความไม่สงบ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศค.จชต.)	๘๖,๘๖๐,๙๐๐	-	-
๒) โครงการฝึกอาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส (กศน.)	๒,๙๗๐,๐๐๐	๒,๙๗๐,๐๐๐	๒,๙๗๐,๐๐๐

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๓) โครงการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสถาบันศึกษาปอเนาะ (กศน.)	๑๓,๗๘๙,๔๐๐	๑๓,๒๔๙,๒๐๐	๑๓,๒๔๙,๒๐๐
๔) โครงการลูกเสือ กศน.ชายแดนใต้ (กศน.)	๔,๘๔๙,๒๐๐	๔,๓๐๙,๐๐๐	๒,๐๙๘,๖๐๐
๕) โครงการเสริมสร้างความเข้าใจในสถานศึกษาเอกชน (สช.)	๑๕,๐๓๔,๓๐๐	๑๓,๖๗๗,๙๐๐	-
๖) โครงการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศค.จชต.)	๑๐,๒๘๓,๔๐๐	๓,๖๕๖,๓๐๐	๕,๖๓๓,๕๐๐
๗) โครงการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน (สช.)	๔,๖๓๖,๒๐๐	๒,๗๓๑,๕๐๐	๕,๐๑๔,๘๐๐
๘) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สช.)	๕,๓๘๑,๔๐๐	๕,๓๘๑,๔๐๐	๕,๓๕๖,๕๐๐
๙) โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สช.)	๒,๓๓๑,๑๐๐	๒,๓๓๑,๑๐๐	๒,๓๐๐,๔๐๐
๑๐) โครงการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและอิสลามศึกษาแบบบูรณาการตามบริบทพื้นที่ของสถานศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความมั่นคง (สช.)	-	๑,๖๔๙,๓๐๐	-
๑๑) โครงการส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในจังหวัดชายแดนใต้ (กศน.)	-	-	๙,๔๒๔,๘๐๐
๑๒) โครงการพัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนรุ่นใหม่ในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สช.)	-	-	๑,๕๕๖,๗๐๐

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑๓) โครงการปรับกระบวนการทัศน์ผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนมุ่งสันติสุขจังหวัด ชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน (สช.)	-	-	๔,๑๒๙,๐๐๐
๑๔) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงและการ มีรายได้ของนักเรียนในสถานศึกษา เอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้โดย กระบวนการลูกเสือ (สช.)	-	-	๒,๑๖๙,๘๐๐
๑๕) โครงการมหกรรมการแข่งขันกีฬา นักเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (สช.)	-	-	๑,๐๐๐,๐๐๐
รวมงบประมาณ	๑๔๖,๑๓๕,๙๐๐	๔๙,๙๕๕,๗๐๐	๕๔,๙๐๓,๓๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

โครงการที่สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ จัดทำคำของบประมาณตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ ส่วนใหญ่จะเป็นโครงการที่ต่อเนื่อง แต่เมื่อติดตามผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ พบว่า เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ส่งผลให้หน่วยงานไม่สามารถดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรมที่ได้รับงบประมาณ อาทิเช่น ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ไม่ได้ดำเนินการใน ๑) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อ สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษ เฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒) โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๓) โครงการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน โดยได้นำงบประมาณเข้าพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๓

ในส่วนรายละเอียดโครงการที่แสดงเป้าหมาย ตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมายตัวชี้วัดโครงการที่ดำเนินการโดยสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ แสดงในตารางที่ ๓.๖

ตารางที่ ๓.๖ เป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ของโครงการที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

โครงการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด/ ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด
๑) เงินอุดหนุนการศึกษา ต่อเนื่องทายาทผู้ได้รับ ผลกระทบจากความไม่สงบ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้	การจัดสรรทุนการศึกษารายปี ต่อเนื่องของผู้ได้รับผลกระทบ สืบเนื่องจากสถานการณ์ความ ไม่สงบในจังหวัดชายแดน ภาคใต้	<u>เชิงปริมาณ</u> (๑) ร้อยละ ๑๐๐ ของผู้เรียนที่เป็น ทายาทของผู้ได้รับผลกระทบได้รับ ความช่วยเหลือ (๒) ร้อยละ ๘๐ ของข้อมูลผู้มีสิทธิรับ ทุนการศึกษารายปีต่อเนื่องๆ ได้รับ การจัดเก็บในฐานข้อมูลทุนการศึกษา รายปีต่อเนื่องของทายาทผู้ได้รับ ผลกระทบ (๓) ผู้มีสิทธิรับทุนการศึกษารายปี ต่อเนื่องๆ ที่ได้รับจัดสรรทุน ไม่น้อย กว่าร้อยละ ๒๕ ได้รับการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และ ประสานงานการให้ความช่วยเหลือ <u>เชิงคุณภาพ</u> (๑) ผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบ มีโอกาส ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น (๒) ฐานข้อมูลทุนการศึกษารายปี ต่อเนื่องของทายาทผู้ได้รับผลกระทบ สามารถจัดเก็บข้อมูลผู้มีสิทธิรับ ทุนการศึกษารายปีต่อเนื่องๆได้ ครบถ้วน มีความเป็นปัจจุบัน ส่งผล ให้การดำเนินงานทุนการศึกษารายปี ต่อเนื่องๆ บรรลุวัตถุประสงค์ (๓) ผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบ ได้รับการ ติดตาม และประสานงานการให้ ความช่วยเหลือ

โครงการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด/ ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด
๒) โครงการฝึกอาชีพจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส	นักเรียนโรงเรียนพระดาบสเข้าฝึกอบรมวิชาชีพ ๔ หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรวิชาชีพช่างซ่อมรถจักรยานยนต์ ช่างซ่อมบำรุงรักษา รถยนต์ ช่างซ่อมเครื่องจักรกลการเกษตรและช่างไฟฟ้า	ร้อยละของผู้เรียนจบหลักสูตรการฝึกอาชีพตามแนวทางโรงเรียนพระดาบส มีความมั่นคงในการประกอบอาชีพ มีรายได้และนำความรู้ที่ได้รับไปศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่า (ร้อยละ ๑๐๐)
๓) โครงการจัดการศึกษาตลอดชีวิตในสถาบันศึกษาปอเนาะ	(๑) เยาวชนในสถาบันศึกษาปอเนาะ (๒) สถาบันศึกษาปอเนาะเป้าหมาย	(๑) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายมีทักษะขั้นพื้นฐานการประกอบอาชีพ (ร้อยละ ๑๐๐) (๒) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายสามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารภาษาไทยได้ดีเพิ่มขึ้น (ร้อยละ ๑๐๐) (๓) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านศาสตร์พระราชา (ร้อยละ ๑๐๐) (๔) ร้อยละของกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติไทยและศาสตร์พระราชา
๔) โครงการลูกเสือ กศน. ชายแดนใต้	เยาวชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้	(๑) ร้อยละของเยาวชนได้รับทักษะองค์ความรู้ตามกระบวนการลูกเสือและปลูกฝังค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ร้อยละ ๘๐) (๒) ร้อยละของเยาวชนมีการพัฒนาทักษะ ชีวิต การรู้จักสิทธิและหน้าที่ และการสร้างจิตสาธารณะบำเพ็ญประโยชน์และจิตอาสาในรูปแบบกิจกรรมลูกเสือ กศน. ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ร้อยละ ๘๐)

โครงการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด/ ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด
๕) โครงการเสริมสร้างความเข้าใจในสถานศึกษาเอกชน	ดำเนินการจัดพิมพ์แผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้อิสลามศึกษา ระดับอิสลามศึกษา ต่อด้าน การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น และการจัดทำสื่อการเรียนการสอน ที่สอดคล้องกับหลักสูตรอิสลามศึกษาฟรฎูอิน ประจำมัสยิดระดับอิสลามศึกษาตอนต้น (อับติดาอียะฮ์)	กลุ่มเป้าหมายได้รับการพัฒนาศักยภาพตามเป้าหมายของโครงการมีความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการ มีแผนการจัดการเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้ คุณภาพการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีการพัฒนาและมีคุณภาพ
๖) โครงการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	(๑) โครงการพัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรมลูกเสือ (๒) โครงการติดตามประเมินผลและรายงาน (๓) โครงการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาระหว่างประเทศเพื่อความมั่นคง ทั้ง ๓ โครงการมีเป้าหมายคือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	(๑.๑) งานชุมนุมลูกเสือจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลุ่มเป้าหมายผู้เข้าร่วมกิจกรรม ต้องผ่านการประเมินร้อยละ ๙๐ (๑.๒) ติดตามการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จิตอาสาในสถานศึกษา (๑.๓) บำเพ็ญประโยชน์โดยใช้กระบวนการลูกเสือจิตอาสา ลูกเสือเนตรนารี ที่เข้า ร่วมกิจกรรมชุมนุมลูกเสือจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒) ร้อยละ ๘๐ ของโครงการ/กิจกรรม ได้รับการติดตามการดำเนินงานตามแนวทางการติดตามและประเมินผล (๓.๑) ประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำฐานข้อมูลสารสนเทศนักเรียน

โครงการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด/ ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด
		นักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศ (๓.๒) อบรมปฐมนิเทศนักเรียน นักศึกษาก่อนไปศึกษาต่อต่างประเทศ (๓.๓) การอบรมเชิงปฏิบัติการเทียบโอนรายวิชาและการเทียบวุฒิการศึกษา ต่างประเทศ
๗) โครงการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างยั่งยืน	ครูผู้สอนและนักเรียน	๑) จำนวนครูผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาด้านการจัดการเรียนรู้/การสื่อสารภาษาไทย ๒) ร้อยละของครูที่ได้รับการพัฒนาสามารถพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้านการอ่าน การคิด การเขียนภาษาไทยเพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ (ร้อยละ ๘๐) ๓) ร้อยละของนักเรียนในพื้นที่ ผ่านเกณฑ์การประเมินทักษะการอ่านและการเขียน (ร้อยละ ๘๐)
๘) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้	ผู้บริหาร ครูและนักเรียนโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑) จำนวนผู้บริหาร ครูและนักเรียนโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนา ๒) ร้อยละของผู้บริหาร ครู และนักเรียนโรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการพัฒนามีเจตคติที่ดีต่อสถาบันหลักของชาติ (ร้อยละ ๑๐๐)
๙) โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้	นักเรียน โรงเรียนเอกชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑) จำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้รับการพัฒนา

โครงการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด/ ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด
		๒) ร้อยละของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการพัฒนา มีความเข้าใจการใช้ชีวิตร่วมกัน ในสังคมพหุวัฒนธรรม (ร้อยละ ๙๐)
๑๐) โครงการพัฒนาการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและอิสลามศึกษาแบบบูรณาการตามบริบทพื้นที่ของสถานศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความมั่นคง	ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่เข้าร่วมโครงการ	ผู้บริหาร ครูผู้สอน และเจ้าหน้าที่ที่สามารถต่อยอดการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาตามบริบท พื้นที่ของสถานศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อความมั่นคงสู่การบูรณาการการจัดการเรียน การสอนด้านอิสลามศึกษา
๑๑) โครงการส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในจังหวัดชายแดนใต้	ประชาชนทั่วไปที่สนใจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมกลุ่มเป้าหมาย	๑) ร้อยละของผู้เรียนมีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสารเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ ๘๐) ๒) ร้อยละของผู้เรียนมีทักษะ ความเข้าใจในภาษาที่สื่อสารกับหน่วยงานของภาครัฐ (ร้อยละ ๘๐)
๑๒) โครงการพัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนรุ่นใหม่ในโรงเรียนเอกชน จังหวัดชายแดนภาคใต้	นักเรียนโรงเรียนเอกชน ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	๑) จำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชน ที่ได้รับการพัฒนาด้านการเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิต ๒) ร้อยละของนักเรียนโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการพัฒนามีภูมิคุ้มกัน ในการใช้ชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้จัก ปรับตัวตามสถานการณ์และสามารถ แนะนำเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมได้ (ร้อยละ ๘๕)

โครงการ	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด/ ค่าเป้าหมายตัวชี้วัด
๑๓) โครงการปรับกระบวนทัศน์ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมุ่งสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน	ผู้บริหาร ครูและบุคลากรโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑) จำนวนผู้บริหาร ครูและบุคลากร ที่ได้รับการปรับกระบวนทัศน์ การบริหารจัดการศึกษา ๒) ร้อยละของผู้บริหาร ครูและบุคลากรมีภูมิคุ้มกัน และทัศนคติเชิงบวกต่อหน่วยงานภาครัฐ (ร้อยละ ๘๐)
๑๔) โครงการเสริมสร้างความมั่นคงและการมีรายได้ของนักเรียนในสถานศึกษาเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยกระบวนการลูกเสือ	นักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑) จำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชนที่ได้รับการพัฒนา ๒) ร้อยละของนักเรียนที่ได้รับการพัฒนามีพื้นฐานความสามารถในการเป็นมัคคุเทศก์(ร้อยละ ๗๐)
๑๕) โครงการมหกรรมการแข่งขันกีฬานักเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้	นักเรียนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้	จำนวนนักเรียนโรงเรียนเอกชนที่เข้าร่วมกิจกรรม

๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๗

ตารางที่ ๓.๗ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ	(๔๑๐,๕๒๖,๓๐๐)	(๒๗๘,๙๕๒,๕๐๐)	(๓๐,๙๗๒,๕๐๐)
(๑) ค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานให้ราชการ	๖,๐๐๐,๐๐๐	๖,๐๐๐,๐๐๐	๕,๔๐๐,๐๐๐
(๒) ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักและค่าพาหนะ	๑๐๑,๘๔๓,๘๐๐	๓๐,๘๐๑,๖๐๐	๑๔,๕๗๒,๐๐๐

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
(๓) ค่ารับรองและพิธีการ	๒,๖๔๕,๐๐๐	๑,๑๕๘,๙๐๐	๔๑๙,๕๐๐
(๔) ค่าจ้างเหมาบริการบุคคลช่วยปฏิบัติงาน	๒๔๑,๒๐๐,๐๐๐	๒๒๑,๑๐๐,๐๐๐	-
(๕) วัสดุสำนักงาน	๖๕๑,๕๐๐	-	-
(๖) วัสดุการศึกษา	๕๘,๑๘๖,๐๐๐	๑๙,๘๖๗,๐๐๐	๑๐,๗๓๒,๐๐๐
(๗) ค่าจ้างเหมาบริการ	-	๒๕,๐๐๐	-
๒) เงินอุดหนุนภูมิทายาท	๑๑๖,๐๐๐,๐๐๐	๑๑๖,๐๐๐,๐๐๐	๑๐๐,๓๑๐,๐๐๐
๓) เงินอุดหนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น	๑๐,๐๐๐,๐๐๐	๕,๐๐๐,๐๐๐	-
๔) เงินอุดหนุนเพื่อสร้างโอกาสให้นักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โรงเรียนอุปถัมภ์)	๒๓,๒๘๐,๐๐๐	๒๔,๐๐๐,๐๐๐	๑๙,๒๐๐,๐๐๐
๕) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว	๓,๐๔๕,๐๐๐	-	-
รวมงบประมาณ	๕๖๒,๘๕๑,๓๐๐	๔๒๓,๙๕๒,๕๐๐	๑๕๐,๔๘๒,๕๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

โครงการ/กิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการ ได้แก่

๒.๑) โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ มีรายละเอียดดังนี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ได้แก่

(๑) โครงการพัฒนารูปแบบเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ชายแดนภาคใต้ เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินการเยียวยาครู และบุคลากรทางการศึกษาผู้ได้รับผลกระทบ เป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา และส่งเสริมให้มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และเป็นการศึกษาแลกเปลี่ยนปัญหา

ข้อเสนอแนะของกลุ่มเป้าหมาย โดยได้สนับสนุนงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดงานรำลึกครูวีรชน ชายแดนภาคใต้ เพื่อรำลึกถึงครูที่เสียชีวิต จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดระยะเวลา ๑๗ ปี และการเสียสละชีวิตของครู ๑๘๒ ราย

(๒) โครงการส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๓๒๖ แห่ง มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย กระบวนการที่สอดคล้องกับความต้องการและวิถีชีวิตชุมชนและสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษาชุมชนและองค์กรศาสนา จากการดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้วิถีพุทธ วิถีชีวิตของชุมชน นำไปสู่การสร้างคุณธรรม จริยธรรมสู่การปฏิบัติเป็นวิถีชีวิต สู่สังคมแห่งสันติสุข

(๓) โครงการส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศให้กับนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน ๑๒ เขต เขตละ ๑๑,๐๐๐ บาท และโรงเรียนในโครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน ๖๔ แห่ง โรงเรียนละ ๓๗,๐๐๐ บาท เพื่อสนับสนุนให้โรงเรียนมีความพร้อมด้านวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย จากการดำเนินการดังกล่าว ส่งผลให้โรงเรียน เป็นแหล่งเรียนรู้ และนักเรียน ได้รับการพัฒนาทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

(๔) มหกรรมวิชาการชายแดนใต้ ดำเนินการจัดสรรงบประมาณ ให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทั้ง ๑๓ เขต เพื่อดำเนินกิจกรรมมหกรรมวิชาการชายแดนใต้ ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีโรงเรียนเข้าร่วม จำนวน ๑,๒๕๓ โรงเรียน ประกอบด้วยกิจกรรมการแข่งขันทักษะด้านวิชาการ วิชาชีพ ศิลปะ ดนตรีนาฏศิลป์ การแสดงผลงานของนักเรียน เพื่อเผยแพร่ผลงาน ให้ปรากฏต่อสาธารณชน

(๕) ส่งเสริมและพัฒนากการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาครู ให้สร้างสื่อการเรียนการสอน การอ่าน ๓ ภาษา (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู) โดยใช้คิวอาร์โค้ด การสร้างสื่อการเรียนการสอนโดยใช้ Microsoft Power point และ เพื่อสร้างเครื่องมือคัดกรองการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนภาษาไทยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ภาษาไทยที่ส่งผลให้นักเรียนอ่านออก เขียนได้ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

(๖) เสริมสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อยกระดับคุณลักษณะและคุณภาพ นักเรียนในการศึกษาต่อ เพื่อการมีงานทำ มีรายได้ที่มั่นคง และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ

(๗) ส่งเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขตละ ๕,๐๐๐ บาท เพื่อดำเนินโครงการส่งเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และจัดสรรให้กับนักเรียนรายหัว หัวละ ๕๐๐

บาท แก่นักเรียนโรงเรียนในโครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้นักเรียนในโครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทักษะทางด้านอาชีพ

(๘) ส่งเสริมความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และโรงเรียน ให้มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมพัฒนาการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การส่งเสริมสนับสนุน ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการศึกษา วัฒนธรรม ประเพณี ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ในด้านวิชาการ กิจกรรมแข่งขันกีฬา กิจกรรมทางศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม ของบริบทแต่ละพื้นที่

(๙) การพัฒนาเครือข่ายวิทยุสื่อสาร จัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพัฒนาเครือข่ายวิทยุสื่อสาร ให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๑๐) งานชุมนุมลูกเสือชายแดนภาคใต้ เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์อันดีระหว่างลูกเสือ เนตรนารี และผู้บังคับบัญชาลูกเสือในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และปลูกฝังให้เยาวชนมีความรัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และได้รับการพัฒนาศักยภาพทางร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา

(๑๑) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการเรียนรู้อินเทอร์เน็ต (ไทย-มลายูถิ่น) มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้ภาษามลายูถิ่นเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์และบริบทของชุมชน เชื่อมโยงการเรียนรู้วัฒนธรรมเจ้าของ ภาษาและสามารถติดต่อสื่อสารในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะ ในการสื่อสารภาษาต่างประเทศ

(๑๒) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ จัดสรรงบประมาณให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อเป็นค่าจ้างเหมาบริการครูผู้สอนอิสลามศึกษา

(๑๓) สนับสนุนโรงเรียนคู่ขนานศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนของรัฐและศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ร่วมกันบริหารจัดการหลักสูตรอิสลามศึกษา และใช้ทรัพยากรร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ลดความซ้ำซ้อนในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐและศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ได้แก่

(๑) กิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการจัดสรรครูผู้สอนอิสลามศึกษา เพื่อดำเนินการจัดการเรียนการสอน ตาม

หลักสูตรอิสลามศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนา สามารถประมวลความรู้ แนวคิด ปฏิบัติตนตามหลักธรรมคำสอน การปลูกฝัง ให้เป็นคนดี

(๒) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการนิเทศ ติดตามการเรียนการสอน ภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแก้ไขปัญหาการอ่านออก เขียนได้ของผู้เรียน พัฒนาสื่อและจัดกระบวนการเรียนรู้ภาษาไทยสามารถแก้ไขปัญหา การอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน

(๓) กิจกรรมส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายคุณธรรม (บวร) ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงามในสังคม

(๔) กิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้นักเรียน มีรายได้ระหว่างปิดภาคเรียน มีความรู้ ทักษะอาชีพ สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปสู่การปฏิบัติได้ในชีวิตจริง สามารถประกอบอาชีพเสริมสร้างรายได้ให้ตนเองและครอบครัว ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

(๕) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ระบบสองภาษา (ไทย - มลายูถิ่น) เพื่อให้โรงเรียน จัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพโดยใช้ภาษามลายูถิ่น เชื่อมโยงการเรียนรู้สาระวิชาอื่นได้ ส่งผลให้ ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้สามารถพูดภาษาไทยได้ดีขึ้น ครูผู้สอนมีสื่อ นวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์และบริบทของชุมชน

(๖) กิจกรรมสนับสนุนโรงเรียนคู่ขนานศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อให้ โรงเรียนของรัฐและศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) บูรณาการการจัดการศึกษาร่วมกันได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

(๗) กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชน มีความเข้าใจและร่วมมือในการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและชุมชนมีทัศนคติที่ดีต่อข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา มีความพึงพอใจและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการ ของชุมชน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีการส่งเสริมพัฒนาด้านวัฒนธรรมและประเพณี อันเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมและความสัมพันธ์ที่ดีที่เอื้อต่อความปลอดภัยของสถานศึกษา โดยได้รับความ ยอมรับและดูแลจากชุมชนและสังคม

(๘) กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (รินน้ำใจสู่น้องชาวใต้) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มีโอกาสในการเรียน ต่อระดับอุดมศึกษาและสถาบันการศึกษาอื่นเพิ่มมากขึ้น สร้างความพร้อม และเพิ่มศักยภาพทาง

วิชาการโดยการแนะแนวการเลือกสาขาวิชา การพัฒนาความรู้ด้านวิชาการเพื่อเตรียมตัวสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา และเพิ่มโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ในระดับอุดมศึกษา

ส่วนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ได้แก่ (๑) กิจกรรมส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนการสอนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๓) กิจกรรมส่งเสริมการสอนพระพุทธศาสนาในโรงเรียนของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๔) กิจกรรมส่งเสริมประสบการณ์อาชีพของนักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๕) กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศูนย์การเรียนรู้อิสลามสองภาษา (ไทย - มลายูถิ่น) (๖) กิจกรรมสนับสนุนโรงเรียนคู่ขนานศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) (๗) กิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๘) กิจกรรมเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนเพื่อศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (รินน้ำใจสู่น้องชาวใต้) ทั้ง ๘ กิจกรรมเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๒) โครงการเงินอุดหนุนภูมิทายาท

โครงการเงินอุดหนุนภูมิทายาทเป็นโครงการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาคุณภาพการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้นักเรียนที่ครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจ และสังคม มีความประพฤติดี เรียนดี หรือมีความสามารถพิเศษ หรือได้รับผลกระทบ ซึ่งขาดโอกาสทางการศึกษา ได้รับการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่องจนจบหลักสูตรการศึกษาในแต่ละระดับการศึกษา โดยจัดสรรงบประมาณอุดหนุน ให้นักเรียนทุนภูมิทายาทประเภทต่าง ๆ ดังนี้ ๑) ทุนต่อเนื่อง ๒) ทุนต่อเนื่อง ๓ ปี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ๓) ทุนต่อเนื่อง ๓ ปี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๔) ทุนต่อเนื่องโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ยะลา ๕) ทุนต่อเนื่องระดับชั้นประถมศึกษา

๒.๓) โครงการอุดหนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาสูงขึ้น

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ทั้งในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก สามารถนำความรู้ ความสามารถมาใช้ในการกระบวนการจัดการเรียนการสอนได้

๒.๔) โครงการสร้างโอกาสให้นักเรียนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (โรงเรียนอุปถัมภ์)

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มโอกาสลดความเหลื่อมล้ำในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ได้ศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและเพิ่มระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมโรงเรียนอุปถัมภ์ได้เรียนรู้ สามารถอยู่ร่วมกับนักเรียนอื่นได้อย่างมีความสุข มีความรู้ความเข้าใจ ในการเรียนเพิ่มขึ้น สามารถเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาและสถาบันการศึกษาอื่นได้เพิ่มขึ้น

๒.๕) โครงการเดินทางไปราชการต่างประเทศชั่วคราว

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จึงดำเนินการโอนงบประมาณโครงการ เข้าพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๓

๓) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจำแนกตามงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๘

ตารางที่ ๓.๘ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) ค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ	(๗๘,๙๖๕,๙๐๐)	(๖๓,๙๓๘,๒๐๐)	(๔๙,๑๒๓,๐๐๐)
(๑) ค่าตอบแทนผู้ปฏิบัติงานให้ราชการ	๑๓,๕๗๙,๒๐๐	๑๓,๕๗๙,๒๐๐	๕๘๓,๒๐๐
(๒) ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าที่พักและค่าพาหนะ	๔๑,๒๒๖,๗๐๐	๒๖,๑๘๙,๐๐๐	๒๗,๓๗๑,๘๐๐
(๓) วัสดุสำนักงาน	๒,๙๐๐,๐๐๐	๒,๙๐๐,๐๐๐	๑,๒๔๓,๐๐๐
(๔) วัสดุการศึกษา	๒๑,๒๗๐,๐๐๐	๒๑,๒๗๐,๐๐๐	๑๙,๙๒๕,๐๐๐
๒) เงินอุดหนุนโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๑๐,๑๔๗,๕๐๐	๑๔,๑๓๕,๐๐๐	๘,๑๖๗,๕๐๐
๓) เงินอุดหนุนโครงการนักเรียนเรียนดีมีความสามารถในจังหวัดชายแดนภาคใต้ศึกษาต่อสายอาชีพ	๘,๗๐๐,๐๐๐	๘,๗๐๐,๐๐๐	๒,๐๐๐,๐๐๐
๔) เงินอุดหนุนโครงการอาชีวศึกษาพระราชัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้	-	๓๑,๙๑๐,๐๐๐	-
๕) ค่าใช้จ่ายโครงการอาชีวศึกษาพระราชัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้	-	๖,๘๒๗,๐๐๐	๔,๒๑๘,๕๐๐
รวมงบประมาณ	๙๗,๘๑๓,๔๐๐	๑๒๕,๕๑๐,๒๐๐	๖๓,๕๐๙,๐๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

โครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการ ได้แก่

๓.๑) โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ มีรายละเอียดดังนี้

ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ได้แก่

(๑) กิจกรรมเสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาสายอาชีพ (ศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอ) ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) และหลักสูตรระยะสั้นในศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอ ส่งผลให้นักเรียน นักศึกษา เยาวชนและประชาชน ในอำเภอห่างไกลและอำเภอที่ติดชายแดนได้รับการศึกษาสายวิชาชีพที่มีคุณภาพ เกิดประโยชน์ต่อด้านเศรษฐกิจและการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนที่ห่างไกลและชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ติดชายแดน

(๒) กิจกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบคู่ขนาน (สอนอาชีพคู่กับเรียนศาสนา) ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และ สถาบันศึกษาปอเนาะ ส่งผลให้นักเรียนได้รับวุฒิ การศึกษาด้านวิชาชีพเพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดทักษะ การสร้างงานและสร้างอาชีพได้ด้วยตนเอง

(๓) กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เพื่อให้เยาวชน ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพ สามารถนำความรู้ที่ได้รับมา ประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ในท้องถิ่น

(๔) กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มอาชีพให้เยาวชนในสถาบันศึกษาปอเนาะ เพื่อให้เยาวชน ในสถาบันศึกษาปอเนาะ ได้รับการฝึกอบรมวิชาชีพ และมีการพัฒนาทักษะในอาชีพนั้น ๆ สูงขึ้น

(๕) กิจกรรมฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ดำเนินการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและฝึกอบรมวิชาชีพ ให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ส่งผลให้สามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพที่มั่นคง เพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว พัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น สร้างอาชีพและแก้ปัญหาการว่างงาน

(๖) กิจกรรมเพิ่มทักษะการมีงานทำ (ฝึกงานต่างภาค ต่างพื้นที่) โดยให้นักศึกษา ไปฝึกประสบการณ์เพิ่มทักษะการมีงานทำในสถานประกอบการต่างภาค ต่างพื้นที่ ส่งผลให้ได้เรียนรู้สภาพการทำงานจริงในสถานประกอบการและพัฒนาทักษะ วิชาชีพ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานได้จริง และได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม วิถีชีวิตที่หลากหลาย และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ กระบวนการคิดสู่มิติสังคมสันติสุข

(๗) กิจกรรมพัฒนาภาษาสู่โลกอาเซียน ดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาภาษา โดยการจัดสรรครูเจ้าของภาษา เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน นักศึกษา ให้มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและผ่านมาตรฐานจากสถาบันทดสอบภาษา ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานประชาคมอาเซียน

(๘) กิจกรรมชุมนุมลูกเสืออาสาจังหวัดชายแดนใต้ จัดกิจกรรมชุมนุมลูกเสือให้นักเรียนเกิดความรักความสามัคคี และมีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย ปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดี รู้จักช่วยเหลือตนเองและ หมู่คณะ สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมและรู้จักการบำเพ็ญประโยชน์ต่อชุมชน

(๙) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษา ดำเนินการจัดสรรวิทยากรสอนศาสนาอิสลาม อบรมให้นักเรียน นักศึกษาที่นับถือศาสนาอิสลามสามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ถูกต้องตามหลักศาสนา อยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างสันติ และผู้ปกครองมีความเชื่อมั่นในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสายอาชีวะมากขึ้น

เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ จึงดำเนินการโอนงบประมาณ ๑) กิจกรรมเยาวชนอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้รักบ้านเกิด ๒) กิจกรรมอาชีวศึกษาชายแดนใต้ สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ ๓) กิจกรรมค่ายสัมพันธ์นักเรียนทุนอาชีวศึกษา ๔) กิจกรรมเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพนักเรียน นักศึกษาในวิชาพื้นฐานด้านวิชคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ๕) กิจกรรมมหกรรมวิชาการเพื่อการมีงานทำ ๖) กิจกรรมพัฒนากำลังคนตอบสนองความต้องการเมืองต้นแบบ “สามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เข้าพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๓

สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ และปีงบประมาณ ๒๕๖๕ โครงการ/กิจกรรมที่ดำเนินการในหมวดค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ ได้แก่ (๑) กิจกรรมจัดการเรียน การสอนและพัฒนาศูนย์ฝึกอบรมวิชาชีพประจำอำเภอ (๒) กิจกรรมจัดการสอนแบบคู่ขนาน (สอนอาชีพคู่กับศาสนา) (๓) กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มอาชีพเยาวชนในโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม (๔) กิจกรรมจัดตั้งกลุ่มอาชีพเยาวชนในสถานศึกษา ปอเนาะ (๕) กิจกรรมฝึกอาชีพให้เยาวชนในกลุ่มเป้าหมายพิเศษ (๖) กิจกรรมพัฒนาภาษาสู่สากล โลกอาเซียน (๗) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้อิสลามศึกษา ทั้ง ๗ กิจกรรมเป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

๓.๒) โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป็นการสนับสนุนทุนอุดหนุนนักเรียนที่มีความสามารถด้านกีฬาศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา (สายอาชีพ) ให้ได้ศึกษาต่อในสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการอาชีวศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ต่อเนื่องจนถึงระดับปริญญาตรี สายเทคโนโลยีและสายปฏิบัติการ

๓.๓) โครงการนักเรียนเรียนดีมีความสามารถในจังหวัดชายแดนภาคใต้ศึกษาต่อสายอาชีพ

เป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจเรียนสายอาชีพและเพิ่มผู้เรียนสายอาชีพในสถานศึกษาจังหวัดชายแดนใต้ โดยจัดสรรทุนการศึกษาให้นักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ให้นักเรียนที่เรียนดีมีความสามารถแต่ขาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาต่อสายอาชีพ ในระดับที่สูงขึ้น

๓.๔) โครงการอาชีวศึกษาประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป็นการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา ประกอบด้วย ค่าที่พัก ค่าอาหาร และค่าพาหนะ ให้นักศึกษาโครงการอาชีวศึกษาประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ให้นักศึกษาได้รับโอกาสทางการศึกษามากยิ่งขึ้น

๓.๑.๔ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

การศึกษากิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จะศึกษาตามหน่วยงานภายใต้การกำกับดังต่อไปนี้

๑) สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม จำแนกตามงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการดังตารางที่ ๓.๙

ตารางที่ ๓.๙ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศ	๗๐,๘๓๙,๙๐๐	๔๙,๒๐๐,๕๐๐	๔๔,๓๙๑,๘๐๐
๒) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้	๒๗,๙๕๕,๐๐๐	๕๑,๒๒๒,๐๐๐	๗๒,๓๕๐,๘๐๐
รวมงบประมาณ	๙๘,๗๙๔,๙๐๐	๑๐๐,๔๒๒,๕๐๐	๑๑๖,๗๔๒,๖๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่สำนักปลัดกระทรวง กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ดำเนินการ ได้แก่

(๑) โครงการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศ (ทุนแบบไม่มีภาระผูกพัน) ซึ่งเป็นการสนับสนุนค่าครองชีพให้แก่ผู้รับทุนซึ่งเป็นเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาเฉพาะกิจ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ๒ กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ ๑ สำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ และกลุ่มที่ ๒ สำหรับนักเรียนที่สามารถสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้ ซึ่งต้องมีคุณสมบัติสอดคล้องกับเงื่อนไขของโครงการ ได้เข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาในสาขาวิชาขาดแคลนตามความต้องการของพื้นที่ โดยเป็นการสนับสนุนผ่านสถาบันอุดมศึกษา เพื่อให้นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาได้มีอาชีพ นำความรู้ไปพัฒนาบ้านเกิดและสร้างทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม

(๒) โครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ เป็นการสนับสนุนค่าครองชีพให้แก่ผู้รับทุนโดยผ่านสถาบันอุดมศึกษา โดยผู้รับทุนเป็นนักเรียนในโครงการสานฝันการกีฬาสู่ระบบการศึกษาในจังหวัดชายแดนใต้ที่ได้รับคัดเลือกเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อเปิดโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาให้แก่เด็กที่มีความสามารถและมีทักษะด้านกีฬา โดยอัตราสำเร็จการศึกษาของนักเรียนในโครงการนี้คือ ร้อยละ ๗๐

ผลสัมฤทธิ์ของโครงการดังกล่าว คือ จำนวนเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาเฉพาะกิจ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นรวมถึงเข้าศึกษาในสาขาที่ขาดแคลน และสำเร็จการศึกษากลายเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ผลต่อเนื่องที่เกิดขึ้นได้แก่ เยาวชนผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องได้รับการดูแลช่วยเหลือจากภาครัฐ ทำให้มีความรับรู้และเข้าใจอันดีต่อภาครัฐ อันนำไปสู่การสนับสนุนการปฏิบัติงานของภาครัฐ

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานเกิดจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ ทำให้กิจกรรมบางกิจกรรมไม่สามารถดำเนินการได้และผู้รับทุนบางส่วนไม่สำเร็จการศึกษาเนื่องมาจากการผันสภาพการเป็นนักศึกษาตามเกณฑ์การพิจารณาของแต่ละสถาบันการศึกษา

๒) มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ จำแนกตามงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๑๐

ตารางที่ ๓.๑๐ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการจัดตั้งห้องเรียนพิเศษ Science Mathematics Program (SMP)	๒๗,๐๐๐,๐๐๐	-	๓,๔๔๖,๒๐๐
๒) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการบัณฑิตอาสาสมัครกาแก้วไกล	๒,๑๗๐,๔๐๐	-	-
๓) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู	๓,๖๐๐,๐๐๐	-	-
๔) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการพัฒนาการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑-ป.๓)	๗,๓๖๓,๐๐๐	-	-
๕) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการสอนเสริมภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษามลายู และภาษาจีน) แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓,๐๐๐,๐๐๐	-	-
๖) ค่าใช้จ่ายโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของบุคลากรสายสอนในระดับกลุ่มประถมและมัธยมเพื่อเส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพ	๒,๘๐๐,๐๐๐	-	-
๗) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริมพัฒนาธรรมศาสนวิถี ๑ วัด ๑ อำเภอ	๔,๖๗๐,๐๐๐	-	-
๘) โครงการสอนเสริมภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกเหนือสถานศึกษา	-	-	๕๓,๘๐๐
รวมงบประมาณ	๕๐,๖๐๓,๔๐๐	-	๓,๕๐๐,๐๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคอตแดง)

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม ดำเนินการมี ๘ โครงการ เป็นลักษณะโครงการเพื่อการส่งเสริมและเผยแพร่ความจริงที่ถูกต้องเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหา ได้แก่

(๑) โครงการจัดตั้งห้องเรียนพิเศษ Science Mathematics Program (SMP) โดยเป็นโครงการที่พัฒนาห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในจังหวัดนราธิวาสควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรในโรงเรียนในด้านความรู้และทักษะ เทคนิควิธีในการสอน โดยตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการ คือ การเพิ่มขึ้นของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของนักเรียน การพัฒนาหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาในด้านความรู้และทักษะ เทคนิควิธีในการสอนของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ผลการดำเนินงานพบว่า ได้ทำการจัดตั้งห้องเรียนคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ (SMP) มีเครือข่าย ๙ โรงเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญที่ในจังหวัดนราธิวาส และได้มีการเตรียมความพร้อมทางด้านวิชาการให้แก่นักเรียนและครูผู้สอนโดยการจัดอบรมทั้งในด้านความรู้เชิงวิชาการและทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์รวมถึงการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนด้านวิทยาศาสตร์โดยมีการวัดความพึงพอใจในการจัดอบรมและพบว่ามีความพึงพอใจในระดับมาก

เป้าหมายในการดำเนินโครงการซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องดังกล่าว เป็นไปเพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนสอนศาสนาควบคู่สามัญอันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเท่าเทียมทางการศึกษา เพื่อขยายโอกาสการเข้าถึงการบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

(๒) โครงการบัณฑิตอาสาตาดีก้าวไกล

(๓) โครงการพัฒนาครูโรงเรียนเอกชนเข้าศึกษาต่อหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู

(๔) โครงการพัฒนาการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑-ป.๓)

(๕) โครงการสอนเสริมภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาจีน) แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

(๖) โครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของบุคลากรสายสอนในระดับกลุ่มประถมและมัธยมเพื่อเส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพ

(๗) โครงการบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริมพหุวัฒนธรรมศาสนา วิถี ๑ วัด ๑ มัสยิด ๑ อำเภอ เป็นโครงการที่เข้าไปจัดการความรู้ให้กับเยาวชนในสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้มีโอกาสนำวิชาการที่ได้ศึกษา นำมาถ่ายทอดบริการวิชาการสู่ชุมชน ส่งเสริมศาสนพิธี พัฒนา ปรับปรุงซ่อมแซมศาสนสถานทุกศาสนา โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม รวมถึงผลักดันให้เกิดศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมร่วมรากในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อบริการวิชาการให้แก่ชุมชนและสังคม โดยจำแนกกิจกรรมได้ ๒ กิจกรรมได้แก่ (๑) ค่ายอาสาบูรณาการการเรียนการสอน

และบริการวิชาการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องพหุวัฒนธรรม สร้างสังคมสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (๒) การซ่อม สร้างและปรับปรุงศาสนสถานทั้งหมด ๓๒ แห่ง ได้แก่ มัสยิด วัด โรงเรียนและศาลเจ้า

ในกิจกรรมค่ายอาสาพบว่า ตัวชี้วัดความสำเร็จเน้นไปที่ การร่วมกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมาย ความเข้าใจเรื่องพหุวัฒนธรรม และการเข้าร่วมเครือข่ายนักศึกษารักสันติ ซึ่งผลการดำเนินงานพบว่า บรรลุเป้าหมายทั้งหมด ในส่วนของกิจกรรมการซ่อม สร้างและปรับปรุงศาสนสถานมีตัวชี้วัดความสำเร็จได้แก่ ความพึงพอใจต่อภาพรวมในโครงการและจำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการที่พบว่า บรรลุเป้าหมายทั้งหมด

ลักษณะที่พบในกิจกรรมทั้งสองกิจกรรมพบว่า มีลักษณะของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานรัฐ เอกชนและชุมชน รวมถึงเครือข่ายประชาสังคมในการดำเนินกิจกรรมนาภาพรวมภายใต้ความหลากหลายของสังคมพหุวัฒนธรรม

(๘) โครงการสอนเสริมภาษาไทยให้กับเยาวชนนอกสถานศึกษา

๓) มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำแนกตามงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๑๑

ตารางที่ ๓.๑๑ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง: ค่าปรับปรุงอาคารการศึกษาและสิ่งก่อสร้างประกอบ	๙,๒๐๘,๘๐๐	๑๑,๐๔๐,๐๐๐	๒,๓๐๐,๐๐๐
๒) เงินอุดหนุนโครงการห้องเรียนพิเศษ Science Mathematics Program (SMP) ในโรงเรียนเป้าหมายพื้นที่จังหวัดยะลา	๑๗,๕๐๐,๒๐๐	-	-
๓) เงินอุดหนุนโครงการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๒๖,๕๐๐,๐๐๐	-	-
๔) ค่าครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์ที่มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า ๑ ล้านบาท รวม ๑ รายการ (รวม ๓ หน่วย)	-	-	๖๓,๐๐๐

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๕) ค่าครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่ที่มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า ๑ ล้านบาท รวม ๒ รายการ (รวม ๑๒ หน่วย)	-	-	๓๒๔,๐๐๐
๖) ค่าครุภัณฑ์การศึกษาที่มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า ๑ ล้านบาท รวม ๔ รายการ (รวม ๓๐ หน่วย)	-	-	๑๓๖,๘๐๐
๗) ค่าครุภัณฑ์วิทยาศาสตร์ที่มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า ๑ ล้านบาท รวม ๒๒ รายการ (รวม ๒๙๑ หน่วย)	-	-	๕,๓๑๔,๔๐๐
รวมงบประมาณ	๕๓,๒๐๙,๐๐๐	๑๑,๐๔๐,๐๐๐	๘,๑๓๘,๒๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ดำเนินการได้แก่

(๑) โครงการจัดตั้งห้องเรียนพิเศษ Science Mathematics Program (SMP) ในโรงเรียนเครือข่ายการพัฒนาพื้นที่จังหวัดยะลา หรือ Science Mathematics Program-Yala Rajabhat University (SMP-YRU) โดยเป็นโครงการที่พัฒนาห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์ ๑ ห้องและห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ๑ ห้อง ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญที่ในจังหวัดยะลา โดยมีเครือข่ายจำนวน ๑๒ โรงเรียน โดยมีการดำเนินกิจกรรมดังต่อไปนี้ การวิจัยประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยใช้รูปแบบการประเมิน Context Input Process and Product Evaluation Model (CIPP MODEL) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อชี้แจงโครงการห้องเรียนพิเศษ SMP เพื่อเป็นโรงเรียนในโครงการเครือข่าย SMP-YRU การพัฒนาห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์และห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ (๑.๔) การปฐมนิเทศนักเรียนใหม่ การปัจฉิมนิเทศนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาในหลักสูตรโครงการ SMP-YRU การจัดค่ายวิทยาศาสตร์เพื่อเสริมสร้างเจตคติและทักษะทางวิทยาศาสตร์ การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านโครงงานคณิตศาสตร์สำหรับครูผู้สอน การอบรมเชิงปฏิบัติการห้องเรียนออนไลน์แบบ RICH LEARNING นวัตกรรมการเรียนรู้คู่ความสุข การอบรมเชิงปฏิบัติการห้องเรียนออนไลน์ สนุกได้ด้วยการเรียนรู้แบบ ACTIVE LEARNING การอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาศักยภาพครูผู้สอนด้านโครงงานวิทยาศาสตร์ การอบรมเชิงปฏิบัติการส่งเสริมทักษะการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์ในห้องปฏิบัติการงานสำหรับครูผู้สอน การพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ด้วย ICT: Google Application การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับเยาวชน การนิเทศ กำกับและติดตามโครงการ ค่ายปรับพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ค่ายอบรมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างทักษะโครงงานวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียน การอบรม

เชิงปฏิบัติการการใช้เครื่องมือวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียน การประกวดแข่งขันโครงงานวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์สู่ความเป็นเลิศ และการอบรมเชิงปฏิบัติการ English for Communication

โครงการห้องเรียนพิเศษ SMP-YRU คาดหวังว่า นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการ จะศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา หรือมหาวิทยาลัยชั้นนำส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง โดยตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ของโครงการ จากผลการวัดระดับความรู้ของนักเรียนในโครงการที่พบว่ามีการพัฒนาการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และความสนใจของนักเรียนที่สมัครเข้าร่วมโครงการมีอัตราเพิ่มขึ้น และผลการติดตามนักเรียนที่จบการศึกษาจะเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาหรือมหาวิทยาลัยชั้นนำส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง โดยมีสัดส่วนของการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลามากที่สุดและสาขาที่นักเรียนนิยมศึกษาต่อได้แก่ สาขาวิทยาการธุรกิจ สุขภาพ นอกจากนี้ยังมีการริเริ่มโครงการวิศวกรรมสังคม มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ที่โครงการ SMP-YRU เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่

ซึ่งจะเห็นว่า โครงการนี้ได้มีการส่งเสริมสมรรถนะและศักยภาพในการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพของครู บุคลากรและนักเรียน และการจัดเสริมสร้างความรู้ อย่างรอบด้านในลักษณะการอบรมเชิงปฏิบัติการในด้านที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ และทักษะต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสาร เช่น การสื่อสารภาษาอังกฤษ เป็นต้น เพื่อมุ่งเน้นสู่ความเป็นเลิศและยกระดับการศึกษาทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

๔) มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลาจำแนกตามงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๑๒

ตารางที่ ๓.๑๒ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการส่งเสริมและเผยแพร่ความจริงที่ถูกต้องเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหา	๑,๖๕๐,๐๐๐	-	-
๒) เงินอุดหนุนค่าใช้จ่ายโครงการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้	-	-	๑,๔๒๓,๖๐๐
รวมงบประมาณ	๑,๖๕๐,๐๐๐	-	๑,๔๒๓,๖๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาสแดง)

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ดำเนินการเพื่อยกระดับการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

(๑) โครงการเสริมสร้างศักยภาพครูผู้สอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในระบบการศึกษาเพื่อความมั่นคง โดยดำเนินการ ๒ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ ๑ อบรมเชิงปฏิบัติการการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑ และแนวทางการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถบูรณาการความรู้ทางวิทยาศาสตร์ (Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM))

กิจกรรมที่ ๒ สัมมนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้การเปิดชั้นเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๒) โครงการค่ายเสริมสร้างการเรียนรู้อาเซียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตามศาสตร์พระราชาโดยการจัดการค่ายคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์-ภาษาไทยและภาษาอาเซียน โดยดำเนินการ ๒ กิจกรรม ได้แก่

กิจกรรมที่ ๑ ค่ายวิชาการเสริมประสบการณ์สู่อาเซียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการจะได้ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสายอาชีพทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเป็นการวัดเจตคติและแนวทางที่เกี่ยวกับอาชีพและการเรียนต่อในอนาคต

กิจกรรมที่ ๒ เปิดโลกทัศน์และประสบการณ์วิทยาศาสตร์ตามรอยศาสตร์พระราช “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ณ จังหวัดภาคกลาง

สัมฤทธิ์ผลที่คาดว่าจะได้รับคือ การสร้างโอกาสและความเท่าเทียมทางการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของพื้นที่ได้ รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชนในการเปิดโอกาสสร้างเสริมการเรียนรู้ และการสลายแนวคิดหัวรุนแรง และแทรกแซงการปมพေးในช่วงวัยของเยาวชน

จุดเด่นของการดำเนินโครงการคือ การส่งเสริมการจัดการศึกษาแบบ STEM EDUCATION เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อันเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการความรู้สหวิทยาการ เป็นการสร้างความเข้าใจในทฤษฎีหรือกฎเหล่านั้นผ่านการปฏิบัติให้เห็นจริง ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการคิด ตั้งคำถาม แก้ปัญหา การหาข้อมูล และวิเคราะห์ข้อค้นพบใหม่ๆ พร้อมทั้งสามารถนำข้อค้นพบนั้นไปใช้หรือบูรณาการกับชีวิตประจำวันได้ จึงเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันและนวัตกรรมของประเทศ

๕) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์จำแนกตามงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๑๓

ตารางที่ ๓.๑๓ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) ค่าครุภัณฑ์การศึกษาที่มีราคาต่อหน่วยต่ำกว่า ๑ ล้านบาท รวม ๖ รายการ (รวม ๑๒ หน่วย)	-	-	๒,๖๓๐,๒๐๐
๒) ค่าครุภัณฑ์ห้องปฏิบัติการคณิตศาสตร์ ตำบลรูสมิแล อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ๒ ชุด	-	-	๓,๕๐๔,๐๐๐
๓) เงินอุดหนุนโครงการพัฒนาห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (Science and Mathematics Program: SMP) เพื่อสร้างโอกาสและคุณภาพการศึกษาเสริมสร้างความมั่นคงในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญในจังหวัดปัตตานี	-	-	๑,๕๒๕,๓๐๐
รวมงบประมาณ	-	-	๗,๖๕๙,๕๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ดำเนินการเพื่อสร้างโอกาสและคุณภาพการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่

(๑) โครงการพัฒนาห้องเรียนพิเศษคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ Science Mathematics Program (SMP) ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาควบคู่สามัญในจังหวัดปัตตานี ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อทำการจัดตั้งห้องเรียนพิเศษคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ใน ๑๗ โรงเรียนในจังหวัดปัตตานี (ได้รับการพัฒนาแล้ว ๑๒ โรงเรียน จำเป็นต้องพัฒนาต่อเนื่อง ๓ โรงเรียนและต้องพัฒนาใหม่อีก ๒ โรงเรียน) โดยได้มีการดำเนินการ ในการสร้างความเข้าใจและวิธีการดำเนินการให้แก่โรงเรียนเป้าหมาย สนับสนุนการจัดการศึกษาทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนและวัสดุ ครุภัณฑ์ที่จำเป็น รวมถึงการจัดโครงสร้างเสริมสร้างศักยภาพทางด้านวิชาการควบคู่กับคุณธรรมให้แก่ ครู บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนเป้าหมาย

โดยมีการนิเทศ กำกับติดตามและรายงานผลการดำเนินการของโรงเรียนและการติดตามนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการ

สัมฤทธิ์ผลของโครงการพบว่า มีการดำเนินการห้องเรียนพิเศษใน ๑๗ โรงเรียน ที่เป็นโรงเรียนเครือข่ายและมีหลักสูตรห้องเรียนพิเศษคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ที่ได้พัฒนาร่วมกันสำหรับโรงเรียนเครือข่าย โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายล้วนมีความพึงพอใจในการดำเนินการโครงการห้องเรียนพิเศษ ในส่วนของผลผลิตพบว่า นักเรียนในโครงการมีคะแนนเฉลี่ยในวิชาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับดีและพอใช้ รวมถึงมีอัตราการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในสายวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๘๐ และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และเจตคติที่ดีในการเรียน

ข้อสังเกตของโครงการพบว่ามีการจัดตั้ง ดำเนินการและพัฒนาห้องเรียนพิเศษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์อย่างต่อเนื่อง และในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องรวมถึงการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งมีการระบุว่ ไม่น้อยกว่า ๓ กิจกรรมต่อปีการศึกษา

๓.๑.๕ กระทรวงการต่างประเทศ

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดย สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ มุ่งจุดเน้นดำเนินโครงการ/กิจกรรมสนับสนุนนักศึกษาไทยในต่างประเทศ โดยงบประมาณที่ได้รับมีรายละเอียดโครงการต่างๆ ดังตารางที่ ๓.๑๔

ตารางที่ ๓.๑๔ กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่ดำเนินการโดยสำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ชื่อโครงการ	พ.ศ. ๒๕๖๓	พ.ศ. ๒๕๖๔	พ.ศ. ๒๕๖๕
๑) ค่าใช้จ่ายในการจัดกิจกรรมสนับสนุนนักศึกษาไทยในต่างประเทศ	๒๖,๓๕๐,๐๐๐	๒๕,๙๐๘,๑๐๐	๒๒,๑๑๘,๐๐๐
รวมงบประมาณ	๒๖,๓๕๐,๐๐๐	๒๕,๙๐๘,๑๐๐	๒๒,๑๑๘,๐๐๐

หมายเหตุ : ข้อมูลจากเอกสารงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฉบับปรับปรุง (ขาวคาดแดง)

กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ ได้รับงบประมาณ ได้แก่ โครงการการจัดกิจกรรมสนับสนุนนักศึกษาไทยในต่างประเทศ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมกับหน่วยงานภาครัฐ ๒) เสริมสร้างความสามัคคีระหว่างนักศึกษา ๓) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ให้กับนักศึกษา ๔) ส่งเสริมบทบาทของนักศึกษาในการเป็นสื่อกลาง เพื่อเผยแพร่ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคใต้

การจัดกิจกรรมสนับสนุนนักศึกษาไทยในต่างประเทศ แบ่งการดำเนินการเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

ส่วนแรก เป็นการดำเนินการในต่างประเทศ โดยกระทรวงจัดสรรงบประมาณให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ จำนวน ๑๗ ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย อินโดนีเซีย อินเดีย ปากีสถาน จอร์แดน กาตาร์ อิหร่าน คูเวต ซาอุดีอาระเบีย โอมาน เยเมน สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ตุรกี อียิปต์ ซูดาน โมร็อกโกและแอฟริกาใต้ โดยดำเนินการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิ กิจกรรมมุ่งเน้นการแนะแนวการศึกษาและใช้ชีวิต กิจกรรมมุ่งเน้นการเสริมสร้างความสามัคคีและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษาไทยกับสถานเอกอัครราชทูต กิจกรรมการสัมมนาเพื่อพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการสมาคมนักเรียนไทย กิจกรรมการอบรมพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษาไทย และกิจกรรมถ่ายทอดประสบการณ์และพัฒนาทักษะผ่านการเขียนบทความประกอบภาพ เกี่ยวกับบทบาทของนักศึกษาไทย ตลอดจนการพัฒนาศักยภาพและทักษะการประกอบอาชีพของนักศึกษาไทย ผ่านการเชิญวิทยากรหรือบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการแนะนำการศึกษามหาวิทยาลัยแก่นักศึกษา เพื่อวางแผนอนาคตและพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา การจัดทำคลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์การดำเนินกิจกรรมให้กับผู้สนใจผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ และกระชับความสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษาและเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการประสานความร่วมมือในการจัดกิจกรรมระหว่างกันต่อไป ในอนาคต ส่งผลให้นักศึกษาไทยมีความรู้ความสามารถ มีทักษะชีวิต มีความรัก สามัคคี มีสัมพันธภาพ ที่ดีในกลุ่มนักศึกษาไทยในต่างประเทศ และมีประสบการณ์การเสวนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และ ข้อคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่ภาครัฐในต่างประเทศถึงแนวทางการศึกษาต่อในระดับปริญญาที่สูงขึ้น

ส่วนที่สอง เป็นการดำเนินการในประเทศ โดยจัดสรรงบประมาณให้สถาบันการต่างประเทศ เทเวศวงศ์วิโรปการ ดำเนินการนำนักศึกษาจากจังหวัดชายแดนภาคใต้มาฝึกงานที่กระทรวงต่างประเทศ รวมถึงจัดอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการต่างประเทศและศึกษาดูงานในสถานที่สำคัญต่าง ๆ

๓.๒ สรุปผลการทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ผลการศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ พบว่า

๑) การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ เป็นการให้ทุนการศึกษาทั้งในโครงการของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม แม้ในภาพรวมงบประมาณมีแนวโน้มลดลงทุกปี แต่การอุดหนุนทุนการศึกษายังคงได้รับงบประมาณอย่างต่อเนื่อง

๒) โครงการที่ส่งเสริมพัฒนาทักษะ จะมีการปรับเปลี่ยนทุกปี หน่วยงานจะได้รับงบประมาณเฉพาะบางปี ทำให้การดำเนินโครงการไม่มีความต่อเนื่อง อาทิเช่น มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ ได้รับงบประมาณในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ จัดทำโครงการบัณฑิตอาสาสมัครทั่วโลก โครงการพัฒนาการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑-ป.๓) โครงการสอนเสริมภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษามลายูและภาษาจีน) แก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ฯลฯ ส่วนปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ การได้รับการจัดสรรงบประมาณในระยะสั้นและไม่ต่อเนื่อง ทำให้ผลสัมฤทธิ์ที่ได้ไม่กระทบต่อเป้าหมายสำคัญที่กำหนดไว้

๓) โครงการที่หน่วยงานขอรับงบประมาณ เป็นโครงการที่ดำเนินการในลักษณะตามโครงสร้างอำนาจหน้าที่ (Function) ตามภารกิจงานประจำของหน่วยงาน การดำเนินงานโครงการจึงมุ่งบรรลุเป้าหมายของแผนปฏิบัติการของหน่วยงาน (งานประจำ) เป็นสำคัญ ไม่มีลักษณะมุ่งเน้นผลงาน/ผลสัมฤทธิ์ตามยุทธศาสตร์ (Agenda)

๔) การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการ/กิจกรรม เป็นร้อยละความสำเร็จ จำนวนคนที่เข้าร่วมโครงการหรือจำนวนครั้งที่ดำเนินการ เป็นการวัดผลผลิตระดับโครงการ (output evaluation) ซึ่งไม่สะท้อนการบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดของแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ (outcome evaluation) ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่า ผลลัพธ์ดังกล่าวจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างไร

๕) กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ที่มุ่งผลลัพธ์เพื่อลดการบ่มเพาะ ต้องกำหนดเป้าหมายตั้งแต่ช่วงวัยก่อนเรียน วัยเรียน วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหลายกระทรวง อาทิ กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งต้องวางแผนงาน/โครงการร่วมกันโดยอาศัยความเชี่ยวชาญของหน่วยงานที่แตกต่างกัน และต้องมีการบูรณาการหน่วยงานกันอย่างจริงจัง

๖) การกำหนดตัวชี้วัดในแผนงานบูรณาการต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากบางโครงการไม่สามารถประเมินความสำเร็จได้ในปีนั้นๆ ต้องมีการกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ให้ชัดเจน เช่น ภายใน ๓-๕ ปี และควรทำการประเมินผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง

๗) ผลจากการทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในภาพรวม พบว่า การใช้จ่ายงบประมาณส่วนใหญ่ในหลายกระทรวงที่เกี่ยวข้อง เน้นไปที่การสนับสนุนด้านทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง แต่ในส่วนของงบประมาณที่สนับสนุนการพัฒนาทักษะ จะเป็นไปในลักษณะการสนับสนุนงบประมาณในระยะสั้นและไม่ต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลที่ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

นอกจากนั้นโครงการที่หน่วยงานขอรับงบประมาณยังเน้นไปที่กิจกรรม/หน่วยงาน (function) ทำให้ผลการดำเนินงานในภาพรวมไม่มีลักษณะของผลสัมฤทธิ์ทางยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและตรงเป้า โดยในส่วนของกำหนดยุทธศาสตร์เป้าหมายต้องมีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินการที่จะสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างต่อเนื่องและชัดเจน แต่การกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดของโครงการ/กิจกรรมยังทำได้ในระดับการวัดผลผลิต (output) เท่านั้น กำหนดแต่ในการวิเคราะห์การบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติต้องให้เห็นภาพของการบรรลุผลสัมฤทธิ์ในลักษณะของผลลัพธ์ (outcome) ตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้ยากต่อการวิเคราะห์ว่า ผลที่ได้รับสามารถสนองตอบต่อเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติหรือไม่อย่างไร ซึ่งในการมุ่งผลลัพธ์ในกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่มุ่งเน้นการลดการบ่มเพาะ ต้องอาศัยการทำงานแบบแผนงานบูรณาการระหว่างหน่วยงานต่างๆ อย่างเข้มข้น

บทที่ ๔

การวิเคราะห์และผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล คณะกรรมการการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนและจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

กรอบแนวความคิดในการศึกษา มุ่งศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ทราบพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลง ทั้งในเรื่อง ความเป็นมา สถานการณ์ สภาพแวดล้อม และบริบทของการแก้ปัญหา ตลอดจนการวิเคราะห์ทบทวนโครงการ/กิจกรรม ภายใต้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีเป้าหมายกิจกรรมในการลดการบ่มเพาะด้วยการเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ให้กับเด็กและเยาวชน ทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้ใช้เงื่อนไข เชื้อชาติ ศาสนา และประวัติศาสตร์ ในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยผ่าน ชุมชน มัสยิด และโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาบางแห่งเป็นสถานที่ในการบ่มเพาะ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดย พ.ศ. ๒๕๔๘ กกล.ศรีสุนทร ได้ตรวจพบการบ่มเพาะเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่เป็นเป้าหมาย หลังจากตรวจพบกิจกรรมการบ่มเพาะ กกล.ศรีสุนทร จึงมุ่งเน้นการจัดกิจกรรมโครงการเวทีพบปะครูสอนศาสนาและนักเรียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าไปหยุดยั้งการปลุกกระตมบ่มเพาะที่เกิดขึ้นและให้ฝ่ายความมั่นคงและส่วนราชการร่วมมือบูรณาการแก้ไขปัญหา ต่อมาในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙ - ๒๕๖๐ กอ.รมน.ภาค ๔ สน. ได้เข้ามารับผิดชอบและแบ่งมอบภารกิจให้ (๑) หน่วยเฉพาะกิจจังหวัด รับผิดชอบในพื้นที่ระดับจังหวัด และ ๔ อำเภอในจังหวัดสงขลา มอบหมายให้ (๒) หน่วยเฉพาะกิจสันติสุข (ฉก.สันติสุข) มีภารกิจในการดำเนินงานสร้างความเข้าใจในสถานศึกษาเป้าหมายที่ตรวจพบการบ่มเพาะ มุ่งเน้นสกัดกั้นการบ่มเพาะในสถานศึกษาและปฏิบัติการรุกทางการเมืองในสถานศึกษาเป้าหมายที่ถูกตรวจพบการบ่มเพาะ สำหรับ (๓) ศูนย์สันติวิธี มุ่งเน้นสร้างความเข้าใจ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา สถาบันการศึกษาปอเนาะ และศูนย์การศึกษาประจำมัสยิด (ตาดีกา) ต่อเด็กและเยาวชน บุคลากรทางการศึกษาและครูผู้สอนศาสนา ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ ได้จัดกิจกรรมเพื่อลดการบ่มเพาะ อาทิ ๑) โครงการเสริมสร้างความเข้าใจทั้งในและต่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ๒) กิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม/ทัศนคติ ๓) กิจกรรมคลื่อนลูกใหม่ชายแดนใต้ เป็นต้น

ต่อมาในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ได้จัดทำโครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง ภายใต้แผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้มุ่งเน้นต่อประชาชน และกลุ่มเป้าหมายหลัก ๕ ส่วน คือ ครอบครัว หมู่บ้าน มัสยิด โรงเรียน และเจ้าหน้าที่ ได้รับรู้ ไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้ก่อเหตุรุนแรง รับรู้ข่าวสารความจริงที่ถูกต้องและปรับทัศนคติความคิดบิดเบือน เปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างกลับตัวกลับใจเป็นคนดีคืนสู่สังคมและไม่มีหมู่บ้าน/ชุมชน ตกอยู่ภายใต้อำนาจรัฐ ช้อน อีกทั้ง หน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของ ศอ.บต. ศธ. อว. มท. กต.และส่วนราชการอื่น ได้จัดทำโครงการ/กิจกรรม “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” ที่มีลักษณะ มุ่งเน้นในการยกระดับมาตรฐาน การศึกษาให้เกิดผลสัมฤทธิ์ การสนับสนุนทุนการศึกษา การพัฒนาการศึกษาและอาชีพ อีกทั้ง โครงการ ที่มีความหลากหลาย ความซ้ำซ้อนของกิจกรรมแต่ได้แก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำและความเสมอภาค ทางการศึกษา รวมทั้งไม่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาการบ่มเพาะโดยตรงที่เป็นสาเหตุอย่างแท้จริง ซึ่งการดำเนินการควรร่วมบูรณาการกิจกรรมแบ่งมอบเชิงเป้าหมาย(Popularity Target) และเชิงพื้นที่ (Area Target) มีความชัดเจน ครอบคลุม และไม่ทับซ้อนกัน โดยมุ่งเน้นลดการบ่มเพาะเป็นหลัก และควรสนับสนุนให้เกิดความต่อเนื่องของโครงการ/กิจกรรม จึงจะเกิดความมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล นำไปสู่การแก้ปัญหาการบ่มเพาะอย่างยั่งยืน

๔.๑ การวิเคราะห์

การวิเคราะห์ผลการศึกษา “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง” ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๖๕ มีดังนี้

๔.๑.๑ ในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๔๙ กองกำลังศรีสุนทร(กกล.ศรีสุนทร) ภายใต้การควบคุม อำนาจการและบังคับบัญชา โดยกองอำนาจการเสริมสร้างสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) ได้ตรวจพบข่าวสารการบ่มเพาะเยาวชน หลังจากตรวจพบกิจกรรมการบ่มเพาะ กกล.ศรีสุนทร จึงได้จัดกิจกรรมโครงการเวทีพบปะครูสอนศาสนาและนักเรียนขึ้นในโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาที่เป็นเป้าหมายซึ่งตรวจพบการบ่มเพาะ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเข้าไปหยุดยั้งการปลุกระดม บ่มเพาะที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาและต้องการให้ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เข้าไปดำเนินกิจกรรม ดังกล่าวตลอดจนมีการพัฒนาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง โดยกระบวนการให้ความรู้ของกองกำลังศรีสุนทร ได้บรรยายข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นว่าเกิดขึ้นมาจากกลุ่มใด ใครทำ ทำอย่างไร และเปิดเผยกระบวนการปลุกระดมบ่มเพาะที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งจะสังเกตว่ากิจกรรมดังกล่าวยังมิได้ ดำเนินการเพื่อป้องกันแนวคิดหัวรุนแรงจากปัจจัยเงื่อนไขที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงใช้ในการบ่มเพาะ ได้แก่ เชื้อชาติ ศาสนา และประวัติศาสตร์ ให้เด็กและเยาวชนหลงเชื่อ เพียงแต่สร้างความเข้าใจ ในกลุ่มบุคคลเป้าหมาย แต่การดำเนินกิจกรรมส่งผลให้ กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้ลดการบ่มเพาะลง และปรับเปลี่ยนวิธีการอื่นแทน

ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙- ๒๕๖๐ กอ.รมน.ภาค ๔ สน. เข้ามารับผิดชอบ : ซึ่งมีการปรับโครงสร้างการแก้ไขปัญหายังจังหวัดชายแดนภาคใต้ กอ.รมน.ภาค ๔ สน. ได้แบ่งมอบภารกิจให้หน่วยเฉพาะกิจจังหวัด รับผิดชอบในพื้นที่ระดับจังหวัด และ ๔ อำเภอในจังหวัดสงขลา มอบหมายให้หน่วยเฉพาะกิจสันติสุข (ฉก.สันติสุข) มีภารกิจในการดำเนินงานสร้างความเข้าใจในสถานศึกษาเป้าหมายที่ตรวจพบการบ่มเพาะ เพื่อสกัดกั้นการบ่มเพาะในสถานศึกษาและปฏิบัติการรุดทางการเมือง ส่วนศูนย์สันติวิธี รับมอบภารกิจสร้างความเข้าใจ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา สถาบันการศึกษาปอเนาะ และศูนย์การศึกษาประจำมัสยิด (ตาดีกา) ต่อ เด็กและเยาวชน บุคลากรทางการศึกษาและครูผู้สอนศาสนา อีกทั้ง กอ.รมน.ภาค ๔ สน. ได้ขับเคลื่อนโครงการ ชุมชนศรัทธาหรือ โครงการ “กัมปงตักวา” โดยเริ่มดำเนินโครงการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ มีวัตถุประสงค์เพื่อหยุดยั้งการบ่มเพาะ

ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๑- ๒๕๖๒ ได้ดำเนินการดังนี้

๑) ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ (ต.ค.๖๐ – ๓๐ ก.ย.๖๑) มีโครงการ/กิจกรรมดังนี้

- (๑) โครงการเสริมสร้างความเข้าใจทั้งในและต่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน
- (๒) กิจกรรมการหยุดยั้งการขยายตัวของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง (การเสริมสร้างความเข้าใจกับเด็ก/เยาวชนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด ดำเนินการโดย ฉก.หมายเลข และ ฉก.ทหารพราน)
- (๓) กิจกรรมป้องกันการเข้าไปบ่มเพาะของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง
- (๔) กิจกรรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม/ทัศนคติ ด้วยการจัดค่ายวินัยอิสราฟทางความคิด เพื่อพัฒนาศักยภาพนักศึกษาและผู้นำศาสนาต่อการจัดการปัญหาความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการโดย ศูนย์สันติวิธีเข้าไปดำเนินกิจกรรมกับนักเรียนในสถานศึกษาและผู้นำศาสนา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วม

๒) ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ (ต.ค.๖๑ – ๓๐ ก.ย.๖๒) มีโครงการ/กิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหการบ่มเพาะในสถานศึกษาดังนี้

- (๑) กิจกรรมคลี่คลายใหม่ชายแดนใต้ (ดำเนินการโดย ฉก.สันติสุข)
- (๒) กิจกรรมเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชนในสถานศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดำเนินการโดย ฉก.สันติสุข)
- (๓) กิจกรรมการขับเคลื่อนกิจกรรมสถานักเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดำเนินการโดย ฉก.สันติสุข)
- (๔) กิจกรรมสานฝันจากฟู่สู่น้อง “โครงการติวเข้ม ค้นฝัน” ดำเนินการโดย ฉก.จังหวัด
- (๕) กิจกรรมสหพันธ์ นักเรียน นักศึกษา เพื่อสันติภาพ จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ดำเนินการโดย ฉก.สันติสุข)

ซึ่งผลการดำเนินการของหน่วย ณ.ก.สันติสุข พบว่าบุคลากรทางการศึกษา และครูผู้สอนศาสนา แสดงความคิดเห็นในการสนับสนุนส่วนราชการ มากกว่าร้อยละ ๗๐ อีกทั้ง ได้มุ่งเน้นเพิ่มงานการขยายมวลชนและกิจกรรมนักศึกษารักสันติ เพื่อขัดขวาง การขยายมวลชนและแนวร่วมของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง

ห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ได้จัดทำโครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง โดยมีวัตถุประสงค์ (๑) เพื่อให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายหลัก ๕ ส่วน คือ ครอบครัว หมู่บ้าน มัสยิด โรงเรียน และเจ้าหน้าที่ ไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้ก่อเหตุรุนแรงและรับรู้เข้าใจในนโยบายการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐ (๒) เพื่อรณรงค์การรับรู้ข่าวสารความจริงที่ถูกต้อง และปรับทัศนคติความคิดบิดเบือนทางเชื้อชาติ ศาสนาและประวัติศาสตร์ ในกลุ่มเป้าหมายด้วยความจริงทางประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง หลักศาสนาสายกลางชุมชนศรัทธา (กำบังตักวา) และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (๓) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างกลับตัวกลับใจเป็นคนดีคืนสู่สังคม (๔) ไม่มีหมู่บ้าน/ชุมชนตกอยู่ภายใต้อำนาจรัฐซ้อน

สำหรับโครงการ/กิจกรรม ของกอ.รมน.ภาค ๔ สน. ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๖ - ๒๕๖๕ มีเป้าหมายมุ่งเน้นการลดปัจจัยเงื่อนไข โดยตรง โดยเฉพาะโครงการชุมชนศรัทธาที่ได้ดำเนินกิจกรรมในการลดเงื่อนไขการบิดเบือนหลักคำสอนของ ผู้ก่อเหตุรุนแรง ซึ่งเป็นปัจจัยสาเหตุหนึ่ง ที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงนำมาใช้ในการบ่มเพาะ คือ การบิดเบือนคำสอนทางศาสนาว่า “การทำสงครามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สอดคล้องกับคำสอนในศาสนา” ซึ่งผลจากการศึกษาในบทที่ ๒ จึงได้นำเอาเงื่อนไขการบิดเบือนทางศาสนาเป็นหลักในการสร้างความเข้าใจหลักคำสอนที่ถูกต้อง โดยพบว่าได้นำแนวทางการแก้ปัญหาการบ่มเพาะในหมู่บ้านมุสลิมเชิงเดียวได้นำเอาหลักคำสอนของอิสลามที่ถูกต้องเป็นจริง และถือเป็นคุณธรรมระดับสูงของมุสลิมทุกคนที่ไม่สามารถปฏิเสธได้มาเป็นสาระหลัก ในการขับเคลื่อน คือ “หลักตักวา” (tagwa) หมายถึง “ความยำเกรงต่อพระเจ้า” ซึ่งต้องแก้ไขในการนำหลักศาสนาที่ถูกต้อง ผ่าน ชุมชน หรือ หมู่บ้าน โดยใช้มัสยิด ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ผ่านโครงการหมู่บ้านหรือชุมชนตักวา หรือ โครงการชุมชนศรัทธา โดยมุ่งเน้นการสร้างความเข้าใจการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมและการจัดตั้งอำนาจรัฐซ้อน ซึ่งผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรมพบว่ากระบวนการบ่มเพาะในหมู่บ้านเป้าหมายลดลงอย่างมีนัยสำคัญตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖

๔.๑.๒ โครงการ/กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในห้วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ ที่มุ่งเน้นในการลดการบ่มเพาะในสถานศึกษา หมู่บ้าน ชุมชน เป้าหมายที่ค้นพบ มีดังนี้

๔.๑.๒.๑ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในภาค ๔ ส่วนหน้า โดย หน่วยเฉพาะกิจสันติสุขและศูนย์สันติวิธี ได้ดำเนินโครงการ ดังนี้

- โครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี โดย (๑) หน่วยเฉพาะกิจสันติสุข เพื่อสกัดกั้นการบ่มเพาะในสถานศึกษาและปฏิบัติการรุกรูทางทางเมือง ในหมู่บ้านเป้าหมายในห้วงปีงบประมาณ ๒๕๖๔ ซึ่งจากการประเมินผลตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ พบว่าผู้ผ่านการฝึกอบรมสนับสนุนการดำเนินงานภาครัฐ มากกว่า ร้อยละ ๗๐ อีกทั้ง หน่วยเฉพาะกิจสันติสุขยังมีการกิจในการขัดขวางกิจกรรมการบ่มเพาะของผู้ก่อเหตุรุนแรง ได้แก่ การพิสูจน์ทราบสลายการจัดตั้งในสถานศึกษา การปฏิบัติการจิตวิทยาและข่าวสารเชิงรุก การเปิดเวที ความคิดในสถานศึกษา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้ง การขยายผล จัดตั้งเครือข่ายภาคประชาสังคมเยาวชนในความหลากหลายพหุวัฒนธรรม เป็นต้น สำหรับ (๒) ศูนย์สันติวิธีจะมุ่งเน้นการดำเนินงานต่อเป้าหมายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา สถาบันการศึกษาปอเนาะ และศูนย์การศึกษาประจำมัสยิด(ตาดีกา) ซึ่งดำเนินกิจกรรมส่งเสริมสร้างความเข้าใจต่อบุคลากรทางการศึกษาและครูผู้สอนการศึกษาอิสลามประจำมัสยิด เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และขยายเครือข่ายเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน สนับสนุนหน่วยงานภาครัฐในการสร้างความเข้าใจ ซึ่งส่งผลให้กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงในการใช้สถานที่ดังกล่าวในการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน มีความยากลำบากขึ้นและมีการดำเนินงานในลักษณะปิดลับมากขึ้น

๔.๑.๒.๒ กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินโครงการ โดย กรมการปกครอง คือ กิจกรรมการป้องกันแนวคิดหัวรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี เป็นการจัดสัมมนาแบบการเข้าค่าย

๔.๑.๒.๓ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการลดการบ่มเพาะ โดยตรง ดังนี้

๔.๑.๒.๓.๑ โครงการลูกเสือ กศน.ชายแดนใต้ โครงการลูกเสืออาชีวะ ชายแดนใต้ และงานชุมนุมลูกเสือชายแดนใต้ (ศธ.)

๔.๑.๒.๓.๒ โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศธ.)

กล่าวโดยสรุป การดำเนินงานของ ศธ. มีข้อพิจารณา ดังนี้

๑) การดำเนินการในภาพรวมมีกิจกรรมจำนวนมาก มีความหลากหลาย และมีงบประมาณที่ได้รับจัดสรรจำนวนมาก

๒) โครงการ/กิจกรรมส่วนใหญ่ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายทางการศึกษา ทั้งเด็ก เยาวชน ในวัยเรียน สถาบันครอบครัว ชุมชน มัสยิด และสถานศึกษาซึ่งสามารถเพิ่มกิจกรรมหรือสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นการลดปัจจัยการบ่มเพาะและการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้

๓) บุคลากรทางการศึกษาและครูสอนศาสนา ที่รับผิดชอบโครงการ กิจกรรม ในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและลดเงื่อนไข ควรได้รับการร่วมกิจกรรมที่มีการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่ดี ในการจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ที่ลดการบ่มเพาะการกระทำที่

เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐและสร้างการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ได้แก่ (๑) โครงการปรับกระบวนทัศน์ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมุ่งสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยิ่งย่น (๒) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (๓) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดี ต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

๔) โครงการที่สามารถจัดนักเรียนและนักศึกษา ไทยพุทธ และไทยมุสลิม เข้าร่วมกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ เช่น (๑) โครงการพัฒนาทักษะชีวิตเยาวชนรุ่นใหม่ในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๒) โครงการลูกเสืออสน.ชายแดนใต้ (๓) โครงการลูกเสืออาชีวะ (๔) โครงการชุมนุมลูกเสือของ(ศธ.) (๕) โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศธ.) (๖) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของ สถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศธ.) (๗) โครงการบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริม พหุวัฒนธรรมศาสนวิถี ๑ วัด ๑ มัสยิด ๑ อำเภอ (มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์) และ (๘) โครงการขับเคลื่อนเครือข่ายค่ายเรียนรู้ / คณะกรรมการผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นต้น

๔.๑.๒.๔ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม

ได้ดำเนินโครงการที่ส่งผลต่อการลดการบ่มเพาะโดยตรง ดังนี้

โครงการบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริมพหุวัฒนธรรมศาสนวิถี ๑ วัด ๑ มัสยิด ๑ อำเภอ (มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์) (ปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ) ซึ่งเป็นโครงการที่เข้าไปจัดการความรู้ให้กับเยาวชนในสถาบันการศึกษาในพื้นที่ ให้มีโอกาสนำวิชาการที่ได้ศึกษานำมาถ่ายทอดบริการวิชาการสู่ชุมชนส่งเสริมศาสนพิธี พัฒนา ปรับปรุงและซ่อมแซมศาสนสถานทุกศาสนา โดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางมีกิจกรรม ๒ กิจกรรม ได้แก่ (๑) ค่ายอาสาบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริมพัฒนาเยาวชน ให้มีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องพหุวัฒนธรรม สร้างสังคมสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (๒) การซ่อมสร้างและปรับปรุงศาสนสถานทั้งหมด ๓๒ แห่ง ได้แก่ มัสยิด วัด โรงเรียน และศาลเจ้า เป็นการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม ทั้งในรูปแบบกิจกรรมค่ายอาสาบูรณาการและการสร้างความเข้าใจโดยพบว่าเป็นการจัดทำโครงการสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ที่เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม สำหรับการดำเนินโครงการของ ศธ. และ อว. ที่เกี่ยวข้องด้านทุนการศึกษามีข้อพิจารณา ดังนี้

๑) ศธ.และอว. จัดทำโครงการและกิจกรรมในลักษณะ มุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมการจัดการศึกษา การส่งเสริมคุณลักษณะผู้เรียน การส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาและความเป็นเลิศด้านการศึกษา ซึ่งเป็นบทบาทหลัก ขาดความชัดเจนในการแก้ปัญหาการบ่มเพาะ แต่ส่งผลดีต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

๒) การสนับสนุนทุนการศึกษาและเงินอุดหนุนการศึกษาในระดับสูงกว่าและต่ำกว่าปริญญาตรี ซึ่งไม่ส่งผลต่อการลดการบ่มเพาะ เด็ก เยาวชน นักเรียน และนักศึกษาในสถานศึกษาโดยตรง แต่ส่งผลดีต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา

๓) การพิจารณาหลักเกณฑ์ของผู้ที่ได้รับทุนดังนี้

(๑) ผู้ที่ได้รับทุนควรได้แก่ กลุ่มเด็กด้อยโอกาส(เด็กที่อยู่นอกระบบการศึกษา) เด็กยากจน เด็กกำพร้า กลุ่มเด็กพิการหรือกลุ่มเรียนดี ผู้ที่ได้รับทุนที่สืบเนื่องมาจากสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพครู

(๒) สำหรับทุนการศึกษา เงินอุดหนุนทางการศึกษา และการพัฒนาบุคลากร ควรมีการเสนอขอทุนการศึกษา ผ่านกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑ สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา

(๓) การจัดกิจกรรมส่งเสริม เพื่อลดการบ่มเพาะและสร้างความเข้าใจอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมก่อนรับทุนการศึกษาหรือหลังจากรับทุนการศึกษาที่เหมาะสม

(๔) ผู้ที่ได้รับทุนหลังจากจบการศึกษา รัฐควรส่งเสริมให้นักศึกษาในการทำงานในหน่วยงานของรัฐหรือภาคเอกชนที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

๔.๑.๒.๕ กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรมสนับสนุนนักศึกษาไทยในต่างประเทศ ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ ในการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมกับหน่วยงานภาครัฐ การเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างนักศึกษา การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ให้กับนักศึกษา และการส่งเสริมบทบาทนักศึกษาในการเป็นสื่อกลางเพื่อเผยแพร่ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการวิเคราะห์การดำเนินการในการลดการบ่มเพาะในสถาบันการศึกษาในต่างประเทศเป็นการจัดกิจกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโรคโควิด-๑๙ การจัดสัมมนาในรูปแบบประชุมทางไกลและใช้ประโยชน์จากสื่อประชาสัมพันธ์ ด้วยข้อจำกัดของสถานศึกษาอยู่ห่างไกล การสื่อสารต่างภาษา การปฏิบัติศาสนกิจและจำนวนเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตที่มีภารกิจหลายประการ

๔.๑.๒.๖ การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๒๕๖๕ สำหรับคณะกรรมการผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้กับกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม

- โครงการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อความมั่นคงในความรับผิดชอบ ของกรรมการผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้เริ่มดำเนินการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ - ๒๕๖๔ : ด้านการศึกษาวิจัย พบว่าจากกระบวนการศึกษาวิจัย โดยเครือข่ายสถาบันการศึกษาในการแก้ไขปัญหาการบ่มเพาะในสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นต้นแบบ ในการกล่อมเกลாதองสังคม (Socialization Process) คือ ๑) งานวิจัยในหัวข้อ “พลวัตชุมชน ๒ วิถี ภายใต้กระแสชาตินิยมมลายูปาตานี ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยเครือข่ายความร่วมมือ ของคณาจารย์มหาวิทยาลัย ๒) งานวิจัย ในหัวข้อ “ชาติพันธุ์ ชาตินิยมมลายูกับการสร้างทัศนคติเชิงบวก มลายูมุสลิมรุ่นใหม่ในสถาบันอุดมศึกษา” โดยเครือข่ายความร่วมมือของคณาจารย์มหาวิทยาลัย ส่งผลให้ นักวิจัยที่จะทำงานวิจัยได้ประยุกต์หลักวิชาการที่ค้นพบการวิจัยได้นำไปกำหนดกรอบแนวคิดโครงการ ขับเคลื่อนค่ายการเรียนรู้สังคมวัฒนธรรม แก้ปัญหาแนวคิดสุดโต่งจากการบ่มเพาะในระบบของการศึกษาทั้ง ๒ ระดับคือ ๑) ระดับมัธยมศึกษา และ ๒) ระดับอุดมศึกษา ซึ่งผลจากการขับเคลื่อนค่ายการเรียนรู้ดังกล่าว พบว่า ๑) กลุ่ม ๑ ร้อยละ ๒๐ ของผู้เข้าอบรม สามารถปรับแนวความคิดจากความคิดสุดโต่งเชิงชาติพันธุ์ และชาตินิยมมาสู่การยอมรับการอยู่ร่วมกันได้ ขณะที่ ๒) กลุ่ม ๒ ร้อยละ ๗๐ ยอมรับข้อเท็จจริงใหม่ แต่ ยังคงปฏิเสธที่จะปรับแนวความคิดและทัศนคติมาสู่สายกลางแต่ต้องการศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงใหม่ที่ได้รับ ให้ชัดเจนและมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง สำหรับ ๓) กลุ่ม ๓ ร้อยละ ๑๐ ปฏิเสธการยอมรับข้อเท็จจริง ซึ่งคณะผู้วิจัยได้ขยายผลในการจัดค่ายการเรียนรู้และจัดทำตำราเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม รวม ๓ เล่ม ในการเป็นสื่อในการอบรม

สรุปการบูรณาการจัดทำกิจกรรมสร้างความเข้าใจและลดการบ่มเพาะต่อ กลุ่มเป้าหมาย เด็ก เยาวชน สถาบันครอบครัว บุคลากรทางการศึกษาและครูสอนศาสนา ให้มีความเข้าใจ จึงต้องให้ทุกหน่วยงานร่วมบูรณาการกิจกรรมเชิงกลุ่มเป้าหมาย (Popularity Target) และเชิงพื้นที่ (Area Target) ให้ครอบคลุมไม่ซ้ำซ้อนกันในแต่ละโครงการ โดยมุ่งเน้นลดการบ่มเพาะและลดแนวคิด ความรุนแรง ได้แก่ (๑) โครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง/ก่อ.รมน.ภาค ๔ สน. (๒) โครงการ ป้องกันแนวคิดความรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี/ก่อ.รมน.ภาค ๔ สน. (๓) โครงการหมู่บ้านชุมชน ศรัทธา/ก่อ.รมน.ภาค ๔ สน. (๔) โครงการลูกเสือ กศน.ชายแดนใต้/โครงการลูกเสืออาชีวะ/โครงการชุมนุม ลูกเสือของ กระทรวงศึกษาธิการ (๕) โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้/ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (๖) โครงการบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริม พหุวัฒนธรรมศาสนาวิถี ๑ วัด ๑ มัสยิด ๑ อำเภอ (มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์) (ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ) (๗) โครงการขับเคลื่อนค่ายการเรียนรู้ /คณะกรรมการผู้แทนพิเศษ ของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้กับกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม เป็นต้น

๔.๒ ผลการสำรวจข้อมูลโดยแบบสอบถามและผลการประชุมเชิงปฏิบัติการ

คณะกรรมการได้จัดการประชุมเชิงปฏิบัติการทางอิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง “การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ณ ห้องประชุม ๔๐๔ อาคารรัฐสภา โดยผู้เข้าร่วมประชุมคือ หน่วยงานที่รับงบประมาณแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้วิธีการสำรวจข้อมูลด้วยแบบสอบถามกับผู้บริหารและผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๘ หน่วยงาน และจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันเกี่ยวกับ “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” และกำหนดขอบเขตและบริบทของการศึกษาเพื่อความมั่นคง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการลดการบ่มเพาะแนวคิดใช้ความรุนแรงในกลุ่มเป้าหมาย

๔.๒.๑ ผลการสังเคราะห์แบบสอบถาม

ผลสังเคราะห์แบบสอบถาม แบ่งเป็น ๒ ประเด็นสำคัญ ได้แก่

๔.๒.๑.๑ นิยามของ “การศึกษาเพื่อความมั่นคง”

หน่วยงานฝ่ายความมั่นคง ๔ หน่วยงาน ประกอบด้วย กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (มอบหมายให้ กอ.รมน.ภาค ๔ สน.และศูนย์ประสานการปฏิบัติที่ ๕) กองกำลังเทพสตรี หน่วยเฉพาะกิจนราธิวาสและกรมการปกครอง ได้ให้ความเห็นเป็นไปในแนวทางเดียวกันว่า “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” เป็นการจัดการศึกษาในฐานะเป็นเครื่องมือหรือกลไกของรัฐทางอุดมการณ์ เพื่อนำมาซึ่งความมั่นคงในพื้นที่ มีองค์ประกอบในการขับเคลื่อน ที่สำคัญ คือ คน (People) และชุดความคิด (Mindset) กระทำต่อกลุ่มเป้าหมายเฉพาะด้านความมั่นคงที่ชัดเจน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายเฉพาะดังกล่าว ลดความคิดที่ต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐ ลดการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา มีความยึดมั่นต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และมีภูมิคุ้มกันต่อภัยคุกคามทุกรูปแบบ”

หน่วยงานฝ่ายพลเรือน จำนวน ๖ หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานปลัดกระทรวงการต่างประเทศ (กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ) สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์และกรมคุมประพฤติ ได้ให้นิยามความหมายของการศึกษาเพื่อความมั่นคงว่า “การศึกษาเพื่อความมั่นคง” เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายมีความเป็นพลเมืองดี และอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างสันติสุข สอดคล้องกับบริบทเชิงพื้นที่ เชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม”

ผลการสังเคราะห์นิยามความหมายของการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของฝ่ายทหาร กับฝ่ายพลเรือน จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ฝ่ายความมั่นคง มุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่มีเป้าหมายเพื่อความมั่นคง ในภาพรวม (Holistic Security) และมีกลุ่มเป้าหมายที่สามารถกำหนดได้ทั้งในเชิงพื้นที่ (Area) และประชากร เฉพาะกลุ่มของสังคม (Target Popularity) ขณะที่ฝ่ายพลเรือนมุ่งเน้นการเสริมเสริมสร้างเจตคติ คุณลักษณะ และพฤติกรรมระดับปัจเจกบุคคล (Individual) เพื่อเป้าหมายการอยู่ร่วมกันภายใต้ความสัมพันธ์ทางสังคม ระหว่างปัจเจกบุคคล ดังนั้น นิยามความหมายของฝ่ายความมั่นคงมีความชัดเจนและสอดคล้องกับบริบท สถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้มากกว่าฝ่ายพลเรือน นอกจากนี้ มีหน่วยงานฝ่ายพลเรือนบางแห่ง มองว่า การศึกษาเพื่อความมั่นคงมีประเด็นบางประการที่ทับซ้อนกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนา แต่การศึกษาเพื่อการพัฒนาดังกล่าว มิได้จัดลำดับความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์เพื่อบรรลุผลสัมฤทธิ์ ด้านความมั่นคงที่ชัดเจน

๔.๒.๑.๒ ขอบเขตและจุดเน้นของการศึกษาเพื่อความมั่นคง

หน่วยงานฝ่ายความมั่นคง ระบุถึง การจำแนกกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ด้านความมั่นคงเป็นหลัก ประกอบด้วย ๑) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงหรือเปราะบาง ต่อการบ่มเพาะการต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์กับรัฐและการใช้ความรุนแรง ๒) กลุ่มผู้หลงผิดหรือเคยหลงผิด เข้าร่วมกับฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบ **จุดเน้นที่สำคัญ** จึงเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและวิจารณ์ญาณเพื่อรับมือ จากภัยคุกคามของแนวคิดที่ต่อต้านหรือเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐและการใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา จำเป็นต้องแก้ไขโดยการออกแบบโครงการ/กิจกรรมที่ยึดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นศูนย์กลาง มุ่งสลายอคติ ทางเชื้อชาติ ศาสนาและสร้างทัศนคติที่ดีต่อรัฐ

ขณะที่หน่วยงานฝ่ายพลเรือน มองว่า ขอบเขตของการศึกษาเพื่อความมั่นคง มีลักษณะที่ครอบคลุมกลุ่มประชากรทุกกลุ่มหรือทุกช่วงวัย ทั้งที่เกี่ยวข้องโดยตรง เช่น เด็กและเยาวชนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ และผู้ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องโดยทางอ้อม เช่น ผู้ปกครอง ผู้คนในชุมชนและสังคม สื่อสารมวลชน เป็นต้น ซึ่งบุคคลที่อาจเกี่ยวข้องโดยทางอ้อม สามารถมีส่วนในการหล่อหลอมกล่อมเกล้าทัศนคติ ต่อรัฐในทางที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนได้ ส่งผลให้ไม่สามารถหาจุดเน้นที่ชัดเจนได้

ดังนั้น หากมองในเชิงยุทธศาสตร์และภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณของรัฐ การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะเจาะจงและลำดับความสำคัญของกลุ่มเป้าหมายเพื่อขับเคลื่อนการศึกษา เพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเห็นได้ว่า ขอบเขตและจุดเน้นของฝ่ายความมั่นคง จะมีแนวโน้มที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ชัดเจนมากกว่าฝ่ายพลเรือน อย่างไรก็ตาม ทั้งฝ่ายความมั่นคง และฝ่ายพลเรือนยังไม่สามารถระบุจุดเน้น (Focus) กลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนในลักษณะกลุ่มประชากรเป้าหมาย และในเชิงพื้นที่ได้ โดยเฉพาะฝ่ายพลเรือนมองว่า การศึกษาเพื่อความมั่นคงมีขอบเขตความหมายที่ค่อนข้าง

กว้างไปที่คนทุกกลุ่มและทุกวัย ทำให้ยังไม่สามารถจัดลำดับความสำคัญ (Priority) การขับเคลื่อนงานด้านการศึกษาเพื่อความมั่นคงในเชิงยุทธศาสตร์ได้อย่างชัดเจน

๔.๒.๒ ผลการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการด้วยระบบการประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์

ผลสังเคราะห์การประชุมรับฟังความคิดเห็น ๓ ประเด็นสำคัญ ได้แก่

นิยามความหมายของ “การศึกษาเพื่อความมั่นคง”

ผลการสังเคราะห์นิยามความหมายของการศึกษาเพื่อความมั่นคง พบว่า

๔.๒.๒.๑ ฝ่ายความมั่นคงให้นิยามความหมาย คือ การจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบต่อกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงด้านความมั่นคงเป็นหลัก โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ภายใต้เครื่องมือของรัฐที่สำคัญ คือ บุคลากร (People) และชุดความคิด (Mindset) เพื่อลดการบ่มเพาะทัศนคติและพฤติกรรมที่ต่อต้าน หรือเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐ การใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหา ยึดมั่นและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นพลเมืองดี มีภูมิคุ้มกันต่อการบ่มเพาะหรือจูงใจไปในทางที่ผิด แก้ไขความขัดแย้งโดยสันติวิธี เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกันได้ในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรม

๔.๒.๒.๒ ฝ่ายพลเรือนให้นิยามความหมาย คือ การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนรายบุคคล และทำให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สอดรับกับความเป็นพหุสังคมและวัฒนธรรม

๔.๒.๓ แนวทางออกแบบโครงการ/กิจกรรมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

ผลการสังเคราะห์แนวทางออกแบบโครงการ/กิจกรรมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง ฝ่ายความมั่นคงให้ข้อเสนอเกี่ยวกับแนวทางการออกแบบโครงการ/กิจกรรม มุ่งเน้นการบูรณาการทำงานร่วมกันหลายฝ่ายภายใต้เป้าหมายเดียวกัน คือ การลดการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน โดยการใช้โครงการ/กิจกรรมที่หลากหลาย ตามอำนาจหน้าที่หรือความเชี่ยวชาญของแต่ละฝ่าย เนื่องจากการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนมิได้จำกัดอยู่ในสถานศึกษาหรือโรงเรียน แต่ยังขึ้นอยู่กับกลุ่มทางสังคมและบริบทแวดล้อมในชุมชนอีกด้วย ดังนั้นหัวใจสำคัญคือ การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน ให้มีวิจารณญาณ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และตกผลึกในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อรัฐและสังคมให้เกิดสันติสุขบนพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมให้ได้ สำหรับรูปแบบกิจกรรมควรมีความสนุกสนานแต่สามารถสอดแทรกความคิดเชิงบวกต่อสังคม มีความรักในสถาบันหลักของชาติ มีทัศนคติที่ดีต่อบ้านเมือง มีหลักคิดที่ถูกต้อง และเป็นพลเมืองดีของชาติ

แนวทางการออกแบบโครงการ/กิจกรรมการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงตามความคิดเห็นของ ฝ่ายพลเรือนมองว่าจำเป็นต้องใช้เครื่องมือสำคัญ คือ ระบบการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น การใช้ภาษาชาติเป็นเครื่องมือหลัก การพัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาจรรยาบรรณ การให้ทุนการศึกษาศึกษาต่อในต่างประเทศ เป็นต้น สำหรับรูปแบบกิจกรรมที่มีลักษณะมุ่งสลายอคติทาง เชื้อชาติ ศาสนาและประวัติศาสตร์ ในลักษณะที่ “แยบยล” กล่าวคือ การสร้างความเข้าใจสังคมพหุวัฒนธรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยการเบี่ยงเบนความสนใจจากประเด็นที่อ่อนไหว ไปสู่การใช้กระบวนการเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ภายใต้ความแตกต่างอย่าง “เข้าใจ” ร่วมกัน

ดังนั้นจะเห็นได้ว่านิยามความหมายการศึกษาเพื่อความมั่นคงของฝ่ายความมั่นคงและฝ่ายพลเรือนมีจุดเชื่อมโยงที่คล้ายคลึงกัน คือ การพัฒนามนุษย์และมุ่งให้คนเกิดความรู้ความเข้าใจผ่านการศึกษาทุกระดับในระบบการศึกษา และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็กและเยาวชน แต่มีความแตกต่างในแง่เป้าหมาย กล่าวคือ ฝ่ายความมั่นคงจะมีเป้าหมายมุ่งเน้นความมั่นคงของชาติ โดยมีการทำโครงการและกิจกรรมที่มีกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายเชิงบูรณาการหลายกิจกรรมด้วยกัน ขณะที่กรณีฝ่ายพลเรือนจะมีเป้าหมายเป็นการพัฒนาตัวผู้เรียนระดับปัจเจกบุคคลและกำหนดกลุ่มเป้าหมายรายกิจกรรม

๔.๒.๔ การกำหนดตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ ภายใต้แผนงบประมาณบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ถูกต้องและเหมาะสม

ผลการสังเคราะห์จากข้อมูลที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ฝ่ายความมั่นคงมีความชัดเจนในการกำหนดผลสัมฤทธิ์ (Result) เพื่อเป็นเครื่องมือใช้ในการประเมินการขับเคลื่อนงานการศึกษาเพื่อความมั่นคง ภายใต้แผนงบประมาณบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นคือ “การลดการบ่มเพาะ” และ “การลดเหตุรุนแรง” โดยมีกลุ่มเป้าหมายสำคัญ เช่น เด็กและเยาวชนทั้งที่อยู่ในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา กลุ่มผู้หลงผิดหรือเคยหลงผิดเข้าร่วมกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง เป็นต้น ขณะที่ฝ่ายพลเรือน แม้อาจไม่มีความชัดเจนเกี่ยวกับตัวชี้วัดหรือเป้าหมายสุดท้ายของการเข้าร่วมทำกิจกรรม ภายใต้แผนงบประมาณบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่ได้ให้ความสำคัญกับการประเมินคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนเป็นหลัก

๔.๓ สรุปผลการทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง

จากการศึกษาสามารถสรุปข้อค้นพบที่เป็นการบ่มเพาะและโครงการที่มีลักษณะกิจกรรมที่ดำเนินการเพื่อแก้ไขและลดการบ่มเพาะได้ ดังนี้

ตารางที่ ๔ สรุปข้อค้นพบที่เป็นการบ่มเพาะ

ข้อค้นพบที่เป็นการบ่มเพาะ	โครงการที่ดำเนินการเพื่อแก้ไข/ลดการบ่มเพาะ
ปัจจัยเงื่อนไขที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง ใช้ในการบ่มเพาะ ได้แก่ เรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา และประวัติศาสตร์ ต่อเด็กและเยาวชน ทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (๑) เพื่อให้ประชาชนและกลุ่มเป้าหมายหลัก ๕ ส่วน คือ ครอบครัว หมู่บ้าน มัสยิด โรงเรียน และเจ้าหน้าที่ ไม่ตกเป็นเครื่องมือของผู้ก่อเหตุรุนแรงและรับรู้เข้าใจในนโยบายการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของรัฐ (๒) เพื่อรณรงค์การรับรู้ข่าวสารความจริงที่ถูกต้อง และปรับทัศนคติความคิดบิดเบือนทาง เชื้อชาติ ศาสนา และประวัติศาสตร์ ในกลุ่มเป้าหมาย ด้วยความจริงทางประวัติศาสตร์ ที่ถูกต้อง หลักศาสนาสายกลาง และการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม (๓) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เห็นต่างกลับตัวกลับใจเป็นคนดีคืนสู่สังคม (๔) ไม่มีหมู่บ้านชุมชน ตกอยู่ภายใต้อำนาจรัฐซ้อน	กอ.รมน.ภาค ๔ สน. ๑. โครงการเฝ้าระวังและป้องกันแนวคิดหัวรุนแรง ๒. โครงการป้องกันแนวคิดความรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรี - โครงการหมู่บ้านชุมชนศรัทธา(กัมปงต์กาว) ศธ. ๓. โครงการลูกเสือ กศน.ชายแดนใต้ โครงการลูกเสืออาชีวะและโครงการชุมนุมลูกเสือ ๔. โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๕. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ๗. โครงการปรับกระบวนการทัศน์ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนมุ่งสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน ๘. โครงการพัฒนาทักษะการอ่านและเขียนภาษาไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน ๙.โครงการส่งเสริมทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในจังหวัดชายแดนใต้ อว. ๑๐. โครงการบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริมพหุวัฒนธรรมศาสนวิถี ๑ วัด ๑ มัสยิด ๑ อำเภอ (มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์) (ในปีงบประมาณ ๒๕๖๕ ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ) โครงการของคณะกรรมการผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

	๑๑. โครงการจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ บันทึกข้อตกลง (Memorandum of Agreement (MOA)) ๑๒. โครงการขับเคลื่อนค่ายการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม ในระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ๑๓. โครงการขับเคลื่อนค่ายการเรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรม ในระดับอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยในเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ ๑๔. โครงการวิจัยจัดทำวิจัยชุดความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมในพื้นที่ จชต. รวม ๓ เล่ม
--	---

บทที่ ๕

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษา “การทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้” ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล คณะกรรมการทหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา มีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาการบ่มเพาะเด็กและเยาวชน ในและนอกสถานศึกษา ตลอดจนเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการปรับปรุง กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๕.๑ สรุปผลการศึกษา

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผู้ปกครองนิยมส่งบุตรหลานเข้าศึกษาในสถานศึกษาที่เน้นการเรียน การสอนทางด้านศาสนาทั้งใน สถานศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาโดยเยาวชนเข้าศึกษา ในโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนามากกว่าสถานศึกษาของรัฐ โดยข้อมูลโรงเรียนที่อยู่ภายใต้ การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน ๑,๖๐๗ แห่ง นักเรียน จำนวน ๓๘๒,๖๗๒ คน และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน ๕๑๒ แห่ง นักเรียน จำนวน ๒๙๔,๑๑๐ คน (ข้อมูลกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๖๔) ปัจจุบันที่ผู้ปกครองเลือกส่งเยาวชนเข้ารับศึกษา ในสถานศึกษาของเอกชน คือ ๑) ผู้ปกครองมองว่านอกจากนักเรียนได้เรียนรู้ทางสายสามัญแล้วจะมีความรู้ ทางด้านศาสนาควบคู่ไปด้วย ซึ่งเป็นความต้องการที่จะให้บุตรหลานได้มีความรู้ทางด้านศาสนา และหากสถานศึกษาใดเจ้าของ/ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางศาสนาที่มีชื่อเสียงจะยิ่งได้รับ ความนิยมจากผู้ปกครองและนักเรียนมาก จนบางแห่งต้องมีการสอบแข่งขันเข้าศึกษา ๒) ชื่อเสียงและ การยอมรับในมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนรัฐจำนวนมากยังไม่สามารถดึงดูดใจเท่าที่ควร ๓) โรงเรียน ของรัฐต้องมีการสอบแข่งขันเข้าศึกษาเนื่องจากมีจำนวนที่นั่ง/ชั้นเรียนที่จำกัด

จากค่านิยมของผู้ปกครองส่วนใหญ่ในพื้นที่ ที่ต้องการให้เยาวชนได้มีความรู้ทางด้านศาสนา จึงได้ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาที่มีการสอนทางด้านศาสนาอิสลามควบคู่กับการสอนสายสามัญ ตั้งแต่ชั้นอนุบาล จึงส่งผลให้เยาวชนไทยพุทธและมุสลิมแยกกันเรียนตั้งแต่ชั้นปฐมวัย ทำให้ต้องถูกแยก เป็นสังคมเชิงเดี่ยว อีกทั้ง การที่สถานศึกษาเอกชนส่วนใหญ่จัดการศึกษาการสอนทางวิชาด้านศาสนา มากกว่าวิชาสายสามัญ ทำให้ผลการศึกษาสายสามัญมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาต่ำกว่าเกณฑ์ ซึ่งจะส่งผลต่อการประกอบอาชีพในอนาคต ในขณะที่เดียวกันกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้เข้ามาบ่มเพาะ สร้างเยาวชนรุ่นใหม่เข้ามาเป็นแนวร่วม โดยนำเงื่อนไข ชาติพันธุ์ ศาสนาและประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างแนวความคิดชาตินิยมปัตตานี ซึ่งมีการบ่มเพาะทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาทบทวน “กิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง” เพื่อยับยั้งกระบวนการบ่มเพาะ พบว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบ ได้มีการดำเนินโครงการ/ กิจกรรม มุ่งเน้นในด้านการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาระบบการจัดการศึกษา และการสนับสนุนทุนและเงินอุดหนุนทางการศึกษา เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ซึ่งไม่สามารถเห็นผลสำเร็จของการระงับยับยั้งการลดการบ่มเพาะได้อย่างชัดเจน

สำหรับโครงการ/กิจกรรมที่มุ่งต่อเป้าหมายลดการบ่มเพาะที่ควรดำเนินการให้ต่อเนื่องดังนี้

๑) กอ.รมน.ภาค.๔ สน. มีโครงการดังนี้ (๑) โครงการเฝ้าระวังแนวคิดหัวรุนแรงในเยาวชนและกลุ่มสตรีเพื่อลดการบ่มเพาะในสถานศึกษาและรูกงงานทางด้านการเมืองสถานศึกษา รวมทั้งการสร้างเครือข่ายในภาคประชาสังคมและเยาวชนในหมู่บ้านเป้าหมาย (๒) โครงการกัมปงต์กวาหรือชุมชนศรัทธา เป็นโครงการที่นำหลักคำสอนศาสนาอิสลามที่ถูกต้องมาขับเคลื่อนในชุมชนหมู่บ้านมุสลิมเชิงเดี่ยวรวมทั้งมุ่งเน้นการสร้าง ความเข้าใจการอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม(จากผลการดำเนินโครงการพบว่ากระบวนการบ่มเพาะในหมู่บ้านเป้าหมายลดลง) โดยเป็นกิจกรรมที่สลายแนวความคิดหัวรุนแรงในหมู่บ้าน/ชุมชนแต่โครงการดังกล่าวยังไม่ได้มีการดำเนินการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง)

๒) ศธ. มีโครงการดังนี้ กลุ่มโครงการที่มุ่งเน้นเป้าหมายเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและลดการบ่มเพาะแนวคิดหัวรุนแรงให้กับเยาวชน ได้แก่ (๑) โครงการลูกเสือ กศน.ชายแดนใต้/ โครงการลูกเสืออาชีวะ/ โครงการชุมนุมลูกเสือ (๒) โครงการต้นกล้าเยาวชนโรงเรียนเอกชนจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๓) โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของสถานศึกษาเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ (๔) โครงการสอนภาษาไทย (๕) โครงการดนตรี กีฬา และการส่งเสริมอาชีพ

๓) อว. มีโครงการบูรณาการการเรียนการสอนและบริการวิชาการส่งเสริมพหุวัฒนธรรมศาสนวิถี ๑ วัด ๑ มัสยิด ๑ อำเภอ เป็นโครงการที่ให้ความรู้กับเยาวชนในสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้มีโอกาสนำวิชาการที่ได้ศึกษานำมาถ่ายทอดบริการวิชาการสู่ชุมชน ส่งเสริมศาสนพิธี และพัฒนาปรับปรุงซ่อมแซมศาสนสถานทุกศาสนา โดยเป็นการจัดทำโครงการที่สร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ที่สามารถสอดแทรกเนื้อหาเพื่อลดปัจจัยในการบ่มเพาะ เช่น การสร้างความเข้าใจข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์และหลักคำสอนทางศาสนาที่ต้อง

๔) มท. มีโครงการ/กิจกรรมสัมมนาและการฝึกอบรมเพื่อป้องกันแนวคิดหัวรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

๕) กต. มีโครงการ/กิจกรรมสนับสนุนนักศึกษาไทยในต่างประเทศเพื่อเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักศึกษาไทยมุสลิมกับหน่วยงานภาครัฐ การเสริมสร้างความสามัคคีระหว่างนักศึกษา การส่งเสริมพัฒนาศักยภาพและองค์ความรู้ให้กับนักศึกษา และการส่งเสริมบทบาทนักศึกษาในการเป็นสื่อกลางเพื่อเผยแพร่ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับนโยบายการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๖) คณะกรรมการผู้แทนพิเศษของรัฐบาลในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้และกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มีโครงการขับเคลื่อนทางวิชาการโดยเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการของมหาวิทยาลัยใน/นอกพื้นที่และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือการจัดทำบันทึกข้อตกลง (Memorandum of Agreement (MOA)) โดยมี เป้าหมายต่อเยาวชนในสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาผลจากการทำกิจกรรม ค่ายการเรียนรู้พบว่าส่วนใหญ่ของผู้เข้าร่วมยอมรับข้อเท็จจริงใหม่ แต่ยังคงปฏิเสธ ที่จะปรับแนวความคิดและทัศนคติมาสู่สายกลาง แต่ต้องการศึกษาค้นคว้าข้อเท็จจริงใหม่ที่ได้รับให้ชัดเจน และมีหลักฐานทางวิชาการอ้างอิง โดยหากโครงการได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเชื่อว่าเยาวชนกลุ่มนี้ จะสามารถปรับแนวความคิดจากชาตินิยมมาสู่การยอมรับการอยู่ร่วมกันได้ในอนาคต

๕.๒ ข้อเสนอแนะ

สำหรับแนวทางแก้ปัญหาลดการบ่มเพาะควรดำเนินการ ดังนี้ ควรสร้างระบบการศึกษา ให้มีมาตรฐานเพื่อเป็นเกราะป้องกันไม่ไห้กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงชักจูงนักเรียนและเยาวชนในระบบ และนอกระบบการศึกษาเข้าสู่การเป็นแนวร่วม กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาทักษะบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การเรียนการสอน การให้โอกาสเยาวชนศึกษาต่อในระดับการศึกษาที่สูงขึ้นเพื่อเพิ่มโอกาส ในการประกอบอาชีพ ควรขยายความร่วมมือด้านการศึกษากับนานาชาติประเทศทั้งกลุ่มประเทศมุสลิม ที่มีแนวทางสันติ/สายกลางและนอกกลุ่มประเทศมุสลิม และหน่วยงานด้านความมั่นคงควรสร้างความ เข้าใจและรับรู้ข้อมูลสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่กับผู้ที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เพื่อกำหนดโครงการ/ กิจกรรมที่มุ่งต่อเป้าหมายลดการบ่มเพาะให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๕.๒.๑.๑ การดำเนินนโยบายการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

ควรดำเนินนโยบายการแก้ปัญหาโดยสันติวิธีอย่างต่อเนื่องโดยให้น้ำหนักกับ ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาที่นำไปสู่การยุติสถานการณ์การบ่มเพาะทั้งในและนอกระบบสถานศึกษาอย่าง จริงจัง

๕.๒.๑.๒ การประเมินสถานการณ์ตามหัวระยะเวลา

ควรจัดให้มีการประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้ทราบยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี เป้าหมายของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงและสถานการณ์การบ่มเพาะเยาวชน โดยมอบหมายให้ประชาคมข่าว กรองและหน่วยงานด้านความมั่นคงในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเมินสถานการณ์ร่วมกัน เพื่อให้สามารถกำหนดจุดศูนย์กลาง (Center of Gravity) ของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงได้ในทุกระดับ และนำมาสู่การกำหนดแผนงานที่เหมาะสมและตอบสนองนโยบายและยุทธศาสตร์ของรัฐได้อย่างถูกต้อง

รวมทั้งการทบทวนแผนงาน/โครงการในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับสถานการณ์และรูปแบบการบ่มเพาะที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน

๕.๒.๑.๓ กำหนดกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงที่มุ่งผลลัพธ์ในการลดการบ่มเพาะ

ควรกำหนดกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคง ที่มุ่งผลลัพธ์ในการลดการบ่มเพาะ ต้องมีการกำหนดเป้าหมายตั้งแต่สถาบันครอบครัว สถานศึกษาตั้งแต่ระดับตาดีกา สถาบันการศึกษา ปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาและสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงาน อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงต่างประเทศ ซึ่งมีความจำเป็นต้องวางแผนงาน/โครงการร่วมกัน โดยอาศัยความเชี่ยวชาญของหน่วยงานที่แตกต่างกันและต้องมีการบูรณาการหน่วยงานกันอย่างจริงจัง

๕.๒.๑.๔ การทบทวนการปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัด

ควรพิจารณาทบทวนการปรับค่าเป้าหมายและตัวชี้วัดการระงับยับยั้งการบ่มเพาะเยาวชน โดยเพิ่มตัวชี้วัดที่มุ่งแก้ปัญหการขยายงานมวลชนของกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง

๕.๒.๑.๕ การเพิ่มระดับการกำกับมาตรฐานสถานศึกษาเอกชน

จากผลการศึกษาพบว่าสถานศึกษาบางแห่งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสถานที่ซึ่งกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงใช้ในการบ่มเพาะเยาวชน โดยการปลูกฝังแนวความคิด ชาติพันธุ์ ศาสนาและประวัติศาสตร์ ที่บิดเบือนตั้งแต่เริ่มเข้าสู่ระบบการศึกษา อีกทั้งพบว่าสถานศึกษาบางแห่งมีการเปิดการเรียนการสอนในหลักสูตรที่ไม่ผ่านการรับรองจากหน่วยงานของรัฐ การใช้แบบเรียนที่บิดเบือนเนื้อหา เช่น วิชาประวัติศาสตร์ ศาสนาและวัฒนธรรม การบรรจุบุคลากรทางการศึกษาที่ขาดคุณสมบัติ และบางคนยังมีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรง รวมทั้งควรมีการตรวจสอบทางด้านการเงินที่รัฐให้การอุดหนุนสถานศึกษาว่ามีการนำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์และข้อระเบียบหรือหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่

๕.๒.๑.๖ ความร่วมมือทางด้านการศึกษากับต่างประเทศ

รัฐควรมีความร่วมมือทางด้านการศึกษากับต่างประเทศโดยเฉพาะกลุ่มประเทศมุสลิม ทั้งการส่งเสริมการจัดตั้งสาขาการศึกษาในไทยและการส่งนักศึกษาไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ในสถาบันการศึกษาที่ได้รับการรับรองในประเทศมุสลิมแนวสันติ/สายกลางและกลุ่มนานาชาติ โดยรัฐสนับสนุนทางด้านการจัดหาข้อมูล และทุนการศึกษาในสาขาอาชีพที่ขาดแคลน การจัดมาตรการดูแลในขณะศึกษาในต่างประเทศ รวมทั้งการรับรองวุฒิการศึกษาภายหลังสำเร็จการศึกษา

๕.๒.๑.๗ ควรมีการกำหนด นิยามศัพท์และความหมาย “การศึกษาเพื่อความมั่นคง”

ให้มีความเหมาะสมกับบริบทและสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานตามแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดน

ภาคใต้ ได้นำไปยึดถือเป็นแนวทาง ในการเสนอแผนงานโครงการและงบประมาณให้สอดคล้องกับเป้าหมายทั้งมิติงานด้านความมั่นคงและด้านการพัฒนา

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๕.๒.๒.๑ การพิจารณาทบทวนงบประมาณที่ใช้จ่ายในแผนงาน/โครงการ

จากผลการศึกษาการแก้ไขปัญหาการบ่มเพาะในหัว้งที่ผ่านมา มีบางโครงการและกิจกรรมไม่ตรงตามเป้าหมายที่กำหนด ส่งผลให้ไม่สามารถลดการบ่มเพาะได้ สำหรับแผนงานและโครงการที่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลดการบ่มเพาะ ควรกำหนดไว้ในแผนงานปกติของส่วนราชการ

๕.๒.๒.๒ การกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลสัมฤทธิ์ในแผนงานบูรณาการ

ต้องคำนึงถึงความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เนื่องจากบางโครงการไม่สามารถประเมินผลสำเร็จได้ในปีนั้น ควรกำหนดระยะเวลาดำเนินการที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ให้ชัดเจน เช่น ภายในระยะเวลา ๓ - ๕ ปี และควรทำการประเมินผลสัมฤทธิ์อย่างจริงจัง

๕.๒.๒.๓ การพิจารณาหลักเกณฑ์การให้ทุนการศึกษา

ควรมีการพิจารณาและทบทวนการให้ทุนการศึกษาทั้งในระดับระดับอุดมศึกษา และต่ำกว่าให้เกิดผลสัมฤทธิ์และคุ้มค่า เกิดผลดีต่อสังคมส่วนรวม อีกทั้งควรมีหน่วยงานที่เป็นหน่วยรับผิดชอบหลัก ติดตามประเมินผลการศึกษาอย่างชัดเจนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล การสนับสนุนทุนการศึกษาให้ไปศึกษาทั้งในและต่างประเทศควรเน้นในสาขาอาชีพที่มีความขาดแคลนในพื้นที่เมื่อจบการศึกษาแล้วควรกลับมาประกอบอาชีพเพื่อพัฒนาพื้นที่และทุนควรมีการกระจายในกลุ่มเยาวชนทั้งไทยพุทธและไทยมุสลิม รวมทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงและเยาวชนที่ด้อยโอกาส/ยากจนในพื้นที่ เพื่อความเสมอภาคและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๕.๒.๒.๔ การนำโครงการหมู่บ้านกัมปงต์กามาใช้ในการลดการบ่มเพาะอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาทบทวนกิจกรรมการศึกษาเพื่อความมั่นคงเพื่อลดทอนและหยุดยั้งกระบวนการบ่มเพาะพบว่าปัจจัยหนึ่งที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงนำมาใช้ในการบ่มเพาะเยาวชนคือการบิดเบือนคำสอนทางศาสนาอิสลาม ดังนั้นจึงควรส่งเสริมกิจกรรมที่นำหลักศาสนาอิสลามมาใช้ในการลดการบ่มเพาะ ซึ่งกอ.รมน.ภาค ๔ สน. มีโครงการ/กิจกรรมอยู่แล้ว คือ โครงการหมู่บ้านกัมปงต์กวาหรือชุมชนศรัทธา ตามหลักศาสนาอิสลามที่ถูกต้องเป็นจริง และโครงการสภาสันติสุขตำบล โดยมีเป้าหมายของการอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรมอย่างสันติสุข แต่การขับเคลื่อนยังไม่ต่อเนื่อง

๕.๒.๒.๕ การสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนพุทธและมุสลิมได้เข้ารับการศึกษาริเญนรู้และมีการทำกิจกรรมร่วมกัน

การสร้างแรงจูงใจให้เยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษาทั้งพุทธและมุสลิมเข้าสู่ระบบการศึกษาที่ได้เรียนรู้/ทำกิจกรรมร่วมกันตั้งแต่ห้วงเป็นเยาวชนเพื่อให้ได้เรียนรู้สังคมพหุวัฒนธรรมหลังจากที่ต้องแยกกันเรียนตั้งแต่ปฐมวัยเนื่องมาจากระบบการศึกษาที่แยกเยาวชนต่างศาสนาให้ขาดจากกันจนนำไปสู่สังคมเชิงเดี่ยวไม่มีการปฏิสัมพันธ์กันเหมือนเช่นในอดีตซึ่งอาจส่งผลต่อการแตกแยกกันในทางวัฒนธรรมที่เด็กต้องแยกกันเรียนมากขึ้น โดยภาครัฐสนับสนุนให้มีโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง นักเรียน ประชาชนและสังคมในพื้นที่

๕.๒.๒.๖. การเพิ่มมาตรฐานการศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา

๑) การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาศาสนาตามแนวทางของอิสลามในพื้นที่อย่างกว้างขวางและเป็นมาตรฐานเดียวกัน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา สถาบันการศึกษาปอเนาะ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่หรืออัตลักษณ์ของท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้ความรู้สึกร่วมกันระบบการศึกษาของรัฐในพื้นที่น้อยลง ทั้งนี้ต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกันระหว่างการเรียนสายสามัญ สายศาสนาและสายวิชาชีพ โดยวิชาที่เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในอนาคตหรือสอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนและชุมชน รวมทั้งต้องสร้างโอกาสให้กับเยาวชนได้เรียนในระดับที่สูงขึ้นไปด้วยการสอนเสริมวิชาหลัก

๒) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและความพร้อมในการสอนเพื่อประโยชน์แก่เยาวชนในการศึกษาหาความรู้ตามระบบการศึกษาทั้ง ความรู้สายสามัญ สายศาสนา สายอาชีพ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การส่งเสริมให้ครูสอนศาสนา (อุstadh/เจ๊ะมู) ในสถานศึกษา ตั้งแต่ระดับ ประถมศึกษา สถาบันการศึกษาปอเนาะและโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ได้รับการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้มีวิทยฐานะ และเป็นการยกระดับความสามารถ ขวัญ และกำลังใจ รวมทั้งควรเน้นให้ความสำคัญกับบุคลากรทางการศึกษาที่สามารถสื่อสารกับนักเรียนได้ทั้งภาษามลายูและภาษาไทย เพื่อให้นักเรียนเข้าใจองค์ความรู้ในวิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งเป็นการพัฒนาภาษาไทยให้ดีขึ้น

๕.๒.๒.๗ หน่วยงานด้านความมั่นคงควรสนับสนุนข้อมูลให้กับหน่วยงานด้านการศึกษา

หน่วยงานด้านความมั่นคงควรให้ความร่วมมือกับฝ่ายการศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือให้ข้อมูลด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาที่เป็นเป้าหมาย เพื่อวางแผนร่วมกันในการต่อต้านกลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงที่จะแทรกแซงเข้ามาในระบบและสถานศึกษา

๕.๒.๒.๘ การสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาเพื่อทำหน้าที่เป็นวิทยากรเครือข่ายค่ายเรียนรู้ให้กับเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย

จากผลการศึกษาพบว่า **โครงการจัดตั้งและพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ** ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้หรือบันทึกข้อตกลง (Memorandum Of Agreement (MOA)) ด้วยความร่วมมือของคณาจารย์ ๘ มหาวิทยาลัยในพื้นที่และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดให้มีบทบาทสำคัญในการศึกษาวิจัย ค้นคว้าทางวิชาการเพื่อกำหนดแนวคิดและนวัตกรรมทางวิชาการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องนำผลไปกำหนดเป็นแผนงานโครงการ ในการยุติปัญหา ความขัดแย้งและความรุนแรงที่เกิดขึ้น ด้วยการให้การสนับสนุนบุคลากรทางการศึกษา นอกจากนั้น กลุ่มบุคลากรในเครือข่ายที่รับผิดชอบการขับเคลื่อนค่ายเยาวชนระดับมัธยมมีแนวความคิดที่จะขยายผล เข้าสู่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยผ่านทางบุคลากรทางการศึกษา ครูสอนศาสนา ในสถานศึกษา จึงได้ร่วมมือกับสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน นำบุคลากรเหล่านี้มาเข้าเครือข่ายค่ายเรียนรู้ **สังคมทางวัฒนธรรม** เพื่อขยายผลให้กลับไปติดตามขยายผลการเรียนรู้สังคมทางวัฒนธรรมนั้นในโรงเรียนต่อไป ซึ่งจากโครงการดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขการปะทะในกลุ่มเยาวชน ควรสร้างความร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนทำหน้าที่วิทยากรเครือข่ายค่ายเรียนรู้ ให้กับโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการช่วยวิเคราะห์สถานการณ์ วางแผน เตรียมการ พัฒนาหลักสูตร ให้กับเยาวชนและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งร่วมสาธิตทดลองการสอน การอบรม การทำกิจกรรม และการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน

หน้าว่าง

บรรณานุกรม

พระราชบัญญัติสภาพความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ หมวด ๓ มาตรา ๑๕

พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. ๒๕๕๐ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๔

อนุสัญญาว่าด้วยการขจัดและการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Woman : CEDAW) ปฏิญญาและแผนปฏิบัติการปักกิ่งเพื่อความก้าวหน้าสตรี พ.ศ. ๒๕๓๘ (The ๑๙๙๕ Beijing Declaration and Platform for Action) ปฏิญญาองค์การความร่วมมืออิสลาม (The Organization of Islamic Cooperation Charter)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ พ.ศ. ๒๕๕๖-๒๕๖๐, สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๖, หน้า ๓.

นโยบายการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) ปีงบประมาณ ๒๕๖๒

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๕/๒๕๕๙ เรื่อง การจัดตั้งกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๒๐๖/๒๕๕๙ เรื่อง นโยบายเสริมสร้างสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ลงวันที่ ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

หนังสือราชการลับมาก ที่ กท ๐๔๐.๖/๑๖๗ ลง ๖ ม.ค.๕๗

เอกสารสรุปแผนงานบูรณาการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ

เอกสารงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ (ขาวคาดแดง)

เอกสารประชุม สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้(สล.คปต.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๒ โครงการโรงเรียนประชารัฐจังหวัดชายแดนภาคใต้

กระทรวงศึกษาธิการ, เอกสารอัดสำเนา สักส่วนครูต่อนักเรียนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ - ๒๕๖๓ ภาพรวมและจำแนกตามประเภทโรงเรียนรัฐและเอกชน, ๒๕๖๔.

คณะกรรมการอาหารและความมั่นคงของรัฐ , แผนภาพที่ ๒ แสดงกรอบคิดการประชุมเชิงปฏิบัติการ, เอกสารนำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Cisco Webex Meeting เรื่อง “การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ให้บรรลุเป้าหมายระยะที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕)”, คณะกรรมการอาหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๕, หน้า ๑๓.

คณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, รายงานคณะกรรมการอิสระเพื่อความสมานฉันท์แห่งชาติ, เอาชนะความรุนแรงด้วยความสมานฉันท์, บทสรุปผู้บริหาร, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๗, หน้า ๗.

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดภาคใต้ รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล, คณะกรรมการอาหารและความมั่นคงของรัฐ วุฒิสภา, เอกสารประกอบการประชุม การเสวนา เรื่องการทบทวนนโยบายและผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้, ๒๕๖๓ .

โครงการส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในโครงการพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี โดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นส่วนราชการที่ร่วมรับผิดชอบโครงการ ปัจจุบันมีจำนวน ๑๕ โรงเรียนเพื่อเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่สามารถเป็นต้นแบบที่ดีแก่ชุมชน ในการจัดการศึกษาพัฒนา นักเรียนวิชา ศาสนา สายสามัญและสายอาชีวะ พัฒนาสุขภาพอนามัย พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชนด้านความเคารพ ความศรัทธา ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ , หน้า ๒๔-๒๕.

โครงการเยาวชนสานฝัน มีความมุ่งหมาย ในการเตรียมความพร้อมในการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และอยู่ร่วมกันภายใต้สังคมพหุวัฒนธรรม ดำเนินการโดยหน่วยเฉพาะกิจสันติสุขร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและเครือข่ายสถาบันการศึกษาเอกชน : ที่มา รายการที่นี้ชายแดนใต้ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ ออกอากาศเมื่อ เม.ย.๖๕

จิระศักดิ์ ชมประสพ , พลเอก , สมาชิกวุฒิสภา , ประธานคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเลร่วมหารือกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อ วันที่ ๒๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔

จิระศักดิ์ ชมประสพ, พลเอก, สมาชิกวุฒิสภา , สัมภาษณ์รายการทันข่าววุฒิสภา เมื่อ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

ชาคริต อุจะรัตน, พันเอก, เอกสารวิจัยนักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก, ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะยุติลงเมื่อใดหาคำตอบได้จากการจัดการศึกษา, วิทยาลัยการทัพบก, กองทัพบก, ๒๕๖๐, หน้า ๙.

ณัฐินี ปิยะศิริพนธ์ , ดร., “พลวัตของชุมชน ๒ วิถีภายใต้กระแสชาตินิยมมลายู ปาตานีในพื้นที่ ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้” , กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๑.

ณัฐินี ปิยะศิริพนธ์ , ดร., ไพชัณห์ หะยีอาวัง ผศ.ดร., ชาตินิยมชาตินิยมในภาคใต้ไทย, จุลสาร ความมั่นคงศึกษา (ฉบับที่ ๑๙๘), สถาบันการข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ , กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๑.

ศูนย์ประสานงานและบริหารการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้(ศปบ.จชต.), ๔ ปี การพัฒนา คุณภาพการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้ เชื่อมโยง บูรณาการ เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรม มั่นคง ก้าวหน้า ยั่งยืน,สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๒, หน้า ๑.

รัตติยา สาและ , รศ. , การปฏิสัมพันธ์ระหว่างศาสนิกที่ปรากฏในจังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย , กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๔, หน้า ๑๒ ,๓๕ และ ๕๓.

บุญรอด ศรีสมบัติ, สงครามทางยุทธศาสตร์การก่อความไม่สงบ, โรงเรียนเสนาธิการทหารบก, กองทัพบก, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๑, หน้า ๗.

บุญสงค์ คำคำ, บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญ หมวด ๔ เรื่อง หน้าที่ของปวงชนชาวไทย, สารสภานิติบัญญัติแห่งชาติ, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๖๐, หน้า ๒. (มาตรา ๕๐... (๖) บุคคลเคารพและไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น และไม่กระทำการใดที่อาจก่อให้เกิดความแตกแยกหรือเกลียดชังในสังคม

สนั่น มะเร็งสิทธิ์, พลเอก , สมาชิกวุฒิสภา, การประชุมทางอิเล็กทรอนิกส์ คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้รวมทั้งการรักษาความมั่นคงและปกป้องผลประโยชน์ของชาติทั้งทางบกและทางทะเล ณ ห้องประชุม ๒๐๓ อาคาร วุฒิสภา, กรุงเทพมหานคร, ๓๐ มี.ค.๖๕.

สุรชาติ บำรุงสุข ,รศ.ดร., การก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย : ปัญหาและ พัฒนาการ , จุลสารความมั่นคงศึกษา (ฉบับที่ ๗๓ ฉบับปรับปรุง พิมพ์ครั้งที่ ๔), สถาบันการข่าวกรอง สำนักข่าวกรองแห่งชาติ ,กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๓ .

สุรชาติ บำรุงสุข ,รศ.ดร., ปัญหาภาคใต้ในบริบททางสังคม , จุลสารความมั่นคงศึกษา (ฉบับที่ ๑๗ โครงการความมั่นคงศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย), กรุงเทพมหานคร , ๒๕๕๐.

สุรินทร์ พิศสุวรรณ, “Islam and Malay Nationalism : A case study of Malay Muslims of Southern Thailand”, Harward University, ๒๕๒๕. อ้างใน บุญรอด ศรีสมบัติ, สงครามทางยุทธศาสตร์ การก่อความไม่สงบ, โรงเรียนเสนาธิการทหารบก, กองทัพบก, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๑, หน้า ๑๑.

สำเร็จ ศรีหะราย, พลโท , สงครามประชาชน ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๓, หน้า ๖.

สุเมธ ตันติเวชกุล, ดร., ได้เปื้องพระยุคลบาท, ในหลวงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ, สำนักพิมพ์มติชน, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๔๙, หน้า ๑๘๕.

สุรินทร์ พิศสุวรรณ, Islam and Malay Nationalism, หน้า ๓๙. อ้างใน Sara A.Jones, Framing the violence in southern Thailand Three waves of Malay-Muslim separatism, the faculty of the Center for International Study of Ohio university, USA, ๒๐๐๗, P.๓๘.

เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา , รศ. อรอร ภูเจริญ , ผศ., ปัญหา ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ข้อเสนอแนะทางนโยบาย สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒ , หน้า ๗๑ – ๗๖

อานัด อุเบกขานุกุลและคณะ, ความคิดพื้นฐานและการพัฒนากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การมีบทบาทร่วมกันของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ กฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ การปฏิบัติบังคับใช้กฎหมายและการปฏิบัติอันไม่เป็นมิตร กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและกฎหมายอาญาระหว่างประเทศ ข้อผูกพันและหน้าที่ของผู้ติดอาวุธที่มีใช้รัฐ กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ นักรบต่างชาติภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศ, สถาบันระหว่างประเทศว่าด้วยมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชนเจนีวา สหพันธ์รัฐสวิส, ๒๕๕๘, หน้า ๑๔. : อ้างถ้อยคำ “...นอกจากนี้สิ่งของทางพลเรือนที่ไม่ใช่ของทหาร และสิ่งของพลเรือนมีนิยามค่อนข้างออกไปทางลบ เขียนไว้ว่าสิ่งของพลเรือนก็คือ สิ่งอะไรก็ได้ที่ไม่ใช่ของทหาร แต่พิธีสารระบุว่าสิ่งของทางทหารคืออะไรบ้าง ไม่ว่าสถานที่ วัตถุประสงค์ หรือที่ตั้งสิ่งของเหล่านั้นที่ถูกนำมาใช้ เป็นผลโดยตรงก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางการรบ และเพื่อให้เกิดการทำลายล้างหรือความก้าวหน้าในการรบ...เช่น โรงเรียนถูกใช้ฝึกฝนสร้างพัฒนาการทางทหาร...”

อัสมี อาบูบากา, ดร., โรงเรียนพิระยานาวินคลองหินวิทยา, การประชุมแลกเปลี่ยนแนวคิดด้านการศึกษามั่นคงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กับคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผ่านระบบการสื่อสารออนไลน์) , ๑๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕.

วารสารเอเชียปริทัศน์, ๑ ทศวรรษปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้, สถาบันเอเชียศึกษา, กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๖, หน้า ๑๙-๒๑.

เอกสารวิจัยนักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก, องค์การภาคประชาสังคมกับการดำเนินงานในจังหวัดชายแดนภาคใต้, วิทยาลัยการทัพบก, กองทัพบก, กระทรวงกลาโหม, กรุงเทพมหานคร, หน้า ๑.

International Crisis Group : ICG, “Southern Thailand : Insurgency. Not Jihad”, ๒๐๐๕, p:-

Sara A.Jones, Framing the violence in southern Thailand Three waves of Malay-Muslim separatism, the faculty of the Center for International Study of Ohio university, USA, ๒๐๐๗, P.๕๐.